

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

นายอุดร เขาแก้ว

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Factors Affecting Public Participation in Solid Waste Management in
Municipal Areas in Chonburi Province

Mr. AUDON KAOKEAW

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration

School of Management Science Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ   ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูล
ฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

ชื่อและนามสกุล   นายอุดร เขาแก้ว

แขนงวิชา / วิชาเอก   บริหารรัฐกิจ

สาขาวิชา   วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญยัง)

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

ผู้ศึกษา นายอูตร เขาแก้ว รหัสนักศึกษา 2643002294

ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี และ (4) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 1,725,485 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน จากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากรสองกลุ่ม การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง (2) เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และระยะเวลาในการอยู่อาศัย พบว่า ไม่แตกต่างกัน (3) ปัจจัยทางสังคมของประชาชน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (4) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนมีความต้องการให้มีป้ายรณรงค์การคัดแยกขยะมูลฝอยและแยกประเภทขยะมูลฝอยให้ชัดเจนตามสถานที่ต่างๆ รวมถึงการปลูกจิตสำนึกของประชาชนและเยาวชนให้รู้จักการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวของตนเป็นอันดับแรก รวมถึงให้มีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกโดยเทศบาลส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอย และรวมถึงให้มีการจัดอบรมกลุ่มคนรุ่นใหม่โดยมีวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เรื่องขยะมูลฝอย

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการขยะมูลฝอย เขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี

Independent Study title: “Factors Affecting Public Participation in Solid Waste Management in Municipal Areas in Chonburi Province”

Author: “Mr. AUDON KAOKEAW”; ID: “2643002294”;

Degree: Master of Public Administration

Independent Study Advisor: Dr. Kittipong Keatwatcharachai, Associate Professor;

Academic year: 2023

Abstract

This study aimed: (1) to study the level of public participation in solid waste management in the municipal areas in Chonburi Province, (2) to compare public participation in solid waste management the municipal areas in Chonburi Province, classified by personal factors, (3) to study the social factors affecting public participation in solid waste management in the municipal areas in Chonburi Province, and (4) to propose the guidelines for promoting public participation in solid waste management in the municipal areas in Chonburi Province.

This study is a survey research. The population is people living in the This study is a survey research. The population studied is people living in the municipality, totaling 1,725,485 people. The sample group comprises 400 people, selected using Taro Yamane's formula with stratified random sampling. The instrument used in the study is a questionnaire. The statistics used for data analysis include descriptive statistics to find frequency, percentage, mean, and standard deviation. Inferential statistics include the one-sample t-test, independent sample t-test, one-way ANOVA, and multiple regression analysis.

The results of the study found that (1) the level of public participation was at a moderate level. (2) Gender, age, education, occupation, and monthly personal income were found to have different participation rates at a statistical significance level of 0.05, while the duration of residence was found not to differ. (3) The social factors of the public were at a moderate level. The social factors affecting participation were: persuasion from government officials, group membership, faith in administrators, and exposure to news about waste management, with a statistical significance of 0.05. (4) The guidelines for promoting participation revealed that the public desired clear signage campaigning for waste separation and classification in various locations. This includes raising awareness among the public and youth about managing their own family's waste. Additionally, there should be campaigns by the municipality to educate the public on how to separate solid waste, as well as training sessions for new generations led by lecturers or experts from the government sector to provide knowledge about solid waste management.

Keywords : Public Participation, Solid Waste Management, Municipalities in the Chonburi Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระฉบับนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ผู้มีพระคุณ ขอรบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำคำปรึกษาแนวคิดและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาครั้งนี้

ทั้งนี้ผู้ศึกษาต้องขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่เปิดโอกาสให้ได้ศึกษาในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้ศึกษา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาพิจารณาแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องสมบูรณ์ ขอขอบคุณรุ่นพี่เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจและให้คำแนะนำที่ดี ขอรบขอบพระคุณบิดามารดาผู้ที่ได้ให้ชีวิตและเป็นกำลังใจในการศึกษาเสมอ และขอขอบคุณทุกๆ ท่าน ที่ไม่ได้กล่าวถึงที่ให้ความช่วยเหลือการศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการค้นคว้าอิสระฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษา หากการศึกษาครั้งนี้มีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์กราบขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นายอุดร เขาแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	4
กรอบแนวคิดการศึกษา	4
สมมติฐานในการศึกษา	5
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	28
แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่	49
แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล	52
เทศบาลในเขตจังหวัดชลบุรี	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
การทดสอบเครื่องมือ	71
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
การแปลผลข้อมูล	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	76
ตอนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี.....	78
ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี.....	83
ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี.....	87
ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน.....	89
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการศึกษา.....	101
อภิปรายผล.....	105
ข้อเสนอแนะ.....	108
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	115
ก หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย.....	116
ข แบบสอบถามในการศึกษา.....	120
ประวัติผู้ศึกษา.....	127

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 47 แห่ง จังหวัดชลบุรี.....	65
ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายของเทศบาลทั้ง 11 อำเภอ จังหวัดชลบุรี.....	69
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	76
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทางสังคมของประชาชน ภาพรวมและรายด้าน.....	78
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทางสังคมของประชาชน ด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ.....	79
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทางสังคมของประชาชน ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม.....	80
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทางสังคมของประชาชน ด้านความศรัทธาในตัวผู้บริหาร.....	81
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทางสังคมของประชาชน ด้านการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย.....	82
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาพรวมและรายด้าน.....	83
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	83
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ.....	84
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	85
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล.....	86
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล.....	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.13 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้ One Sample t-test.....	89
ตารางที่ 4.14 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ โดยใช้ Independent Sample t-test.....	89
ตารางที่ 4.15 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามอายุ โดยใช้ One Way ANOVA.....	90
ตารางที่ 4.16 ทดสอบการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD จำแนกตามอายุ.....	90
ตารางที่ 4.17 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามการศึกษา โดยใช้ One Way ANOVA.....	92
ตารางที่ 4.18 ทดสอบการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD จำแนกตามการศึกษา.....	93
ตารางที่ 4.19 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ One Way ANOVA.....	94
ตารางที่ 4.20 ทดสอบการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD จำแนกตามอาชีพ.....	95
ตารางที่ 4.21 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามรายได้ ส่วนตัวต่อเดือน โดยใช้ One Way ANOVA.....	97
ตารางที่ 4.22 ทดสอบการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD จำแนกตามรายได้ส่วนตัวต่อเดือน.....	97
ตารางที่ 4.23 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้ One Way ANOVA.....	98
ตารางที่ 4.24 ทดสอบการวิเคราะห์ค่าความถดถอยพหุคูณ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล โดยวิธี Enter.....	99

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม.....	5
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างและการแบ่งส่วนการบริหารของเทศบาล.....	53

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

เมื่อประเทศไทยเริ่มมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติโดยธนาคารโลกและจากการเริ่มต้นใช้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2506 มาจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นฉบับที่ 13 (2566-2570) ทำให้แหล่งชุมชนต่างๆ ทั้งในชนบทและในภูมิภาคเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นชุมชนเมืองอย่างทั่วถึง การพัฒนาดังกล่าวส่งผลต่อเศรษฐกิจดีขึ้นตามลำดับและทำให้เกือบทุกชุมชนเกิดสภาพคล่องทางการเงินและทำให้มีการใช้จ่ายใช้จ่ายกันมากขึ้น ในขณะเดียวกันนั้นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ผลิตออกสู่ท้องตลาดเพื่อรองรับความต้องการของประชาชนล้วนแล้วแต่มีบรรจุภัณฑ์ที่สามารถก่อให้เกิดขยะได้อย่างมากมาย เมื่อเป็นเช่นนี้ปริมาณขยะจึงมีเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและจากข้อมูลล่าสุดจากกรมควบคุมมลพิษเกี่ยวกับขยะรอบปี 2564 ที่ผ่านมาพบว่าขยะมีปริมาณ 24.98 ล้านตัน หรือประมาณ 68,434 ตันต่อวัน เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา พบว่ามีปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ลดลง 390,000 ตัน หรือ ร้อยละ 0.77 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประกาศในหลายพื้นที่มีมาตรการล็อกดาวน์และมาตรการห้ามออกจากเคหสถาน ตั้งแต่เวลา 22.00-04.00 น. ประกอบกับสถานการณ์การติดเชื้อของโรค COVID-19 ในต่างประเทศ ทำให้มีการจำกัดการเดินทางส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังประเทศไทยยังคงลดลงจากปีที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีทั้งสิ้น 2,137 แห่ง ซึ่งเป็นสถานที่มีการกำจัดอย่างถูกต้องเพียง 116 แห่ง สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยซึ่งดำเนินการได้ ประกอบด้วย ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกต้อง ได้แก่ การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) การกำจัดขยะมูลฝอยแบบการฝังกลบเชิงวิศวกรรม (Engineered Landfill) การฝังกลบแบบกึ่งใช้อากาศ (Semiaerobic Landfill) เตาเผาที่มีระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ เตาเผาเพื่อผลิตพลังงาน (WTE) การหมักทำปุ๋ย (Compost) การผลิตเชื้อเพลิงขยะ (RDF) โดยการคัดแยกหรือระบบบำบัดขยะมูลฝอยแบบเชิงกล - ชีวภาพ และระบบผสมผสาน และสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยซึ่งดำเนินการไม่ถูกต้องจำนวน 2,021 แห่ง ประกอบด้วยการเทกองที่มีการควบคุม (Controlled Dump) การเทกอง (Open Dump) การเผากลางแจ้ง (Open Burn) เตาเผาที่ไม่มีระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ และการกำจัดที่มีการเทกองหรือเทกองที่มีการควบคุมภายในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ดังนั้นจึงทำให้

เกิดปริมาณขยะมูลฝอยสะสมตกค้าง 7.5 ล้านตัน จังหวัดที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นมากต่อวัน ได้แก่ กรุงเทพมหานคร 12,214 ตันต่อวัน จังหวัดชลบุรี 2,750 ตันต่อวัน จังหวัดสมุทรปราการ 2,515 ตันต่อวัน จังหวัดนครราชสีมา 2,217 ตันต่อวัน จังหวัดนนทบุรี 1,989 ตันต่อวัน และ จังหวัดที่มีขยะมูลฝอยตกค้าง 5 ลำดับแรก เป็นจำนวนมากได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 1,248,620 ตัน จังหวัดสมุทรปราการ 1.2 ล้านตัน จังหวัดชลบุรี 824,618 ตัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 587,826 ตัน และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 398,683 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

ปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยมีความสำคัญมาก เพราะส่งผลกระทบต่อด้านสุขอนามัยต่อผู้คนในชุมชน ปัญหาด้านมลพิษจากขยะมูลฝอย ปัญหาขาดความสมดุลทางนิเวศวิทยา และยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน การจัดการปัญหาขยะมูลฝอยจะต้องอาศัยการทำงานของภาครัฐแล้ว และสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชน เพื่อขอความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำปัญหาจากประชาชนนั้นมาหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมให้ได้วิธีการจัดการที่ตรงตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด การมีส่วนร่วมจากประชาชนจะช่วยให้เห็นถึงภาพของปัญหาด้านต่างๆ ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรภาครัฐว่าตรงตามความต้องการของประชาชนหรือไม่

ผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอยมีหลายประการด้วยกันเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลง และพาหะของโรค เป็นบ่อเกิดของโรค ก่อให้เกิดความรำคาญ ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเสี่ยงต่อสุขภาพ เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ และทำให้ขาดความสวยงาม ขยะมูลฝอยในปริมาณมากๆ ย่อมต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดการเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลกระทบจากขยะมูลฝอยไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย อากาศเสีย ดินปนเปื้อนเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนั้นฝุ่นละอองที่เกิดจากการเก็บรวบรวมขนถ่าย และการกำจัดขยะมูลฝอยก็ยังคงเป็นเหตุรำคาญที่มักจะได้รับเสียงร้องเรียนจากประชาชนในชุมชนอยู่เสมอ การเก็บขนและกำจัดที่ดีจะช่วยให้ชุมชนเกิดความสวยงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอันสื่อแสดงถึงความเจริญและวัฒนธรรมของชุมชน ฉะนั้นหากเก็บขนไม่ดี ไม่หมด กำจัดไม่ดี ย่อมก่อให้เกิดความไม่น่าดู ขาดความสวยงาม บ้านเมืองสกปรก และไม่เป็นระเบียบ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2567 <https://www.tungsong.com/Environment>)

จังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ในภาคตะวันออกหรือที่คนทั่วไปเรียกกันสั้นๆ ว่า “เมืองชล” เป็นจังหวัดท่องเที่ยวติดชายทะเลภาคตะวันออกที่มีชื่อเสียงมาช้านาน อีกทั้งมีชุมชนอยู่อาศัยย้อนไปได้ถึงยุคทวารวดีกลายเป็นแหล่งสังฆมอารยธรรมและความเจริญรุ่งเรืองในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการท่องเที่ยว ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตชุมชนและอุตสาหกรรมระดับนานาชาติ สำหรับคนทั่วไปแล้วชลบุรีอาจเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองตากอากาศชายทะเลที่ใกล้กรุงเทพฯ โดยเฉพาะหาดบางแสนและพัทยา ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ต่างก็เดินทางเข้า

มาสัมผัสความสวยงามของชายทะเลตะวันออกอันมีมนต์เสน่ห์แห่งนี้ ปีละหลายล้านคน เนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีสภาพเศรษฐกิจที่ดี มีความหลากหลายทางลักษณะประชากรของผู้คน และจากการเป็นเมืองท่องเที่ยวทุกคนจึงมีการจับจ่ายใช้จ่ายกันค่อนข้างมาก ด้วยเหตุนี้จึงมีโอกาสนี้จะมีขยะมูลฝอยในปริมาณที่ค่อนข้างสูง ซึ่งสภาพในปัจจุบันพบว่าปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น

จังหวัดชลบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 92 ตำบล 687 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครแหลมฉบัง และเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เทศบาลเมือง 10 แห่ง เทศบาลตำบล 35 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 50 แห่ง และมีรูปแบบการปกครองพิเศษ 1 แห่ง คือ เมืองพัทยา แยกจากการปกครองของอำเภอบางละมุง เนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติ ซึ่งมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว อำเภอทั้ง 11 อำเภอ ของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอบ้านบึง อำเภอศรีราชา อำเภอเกาะจันทร์ อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และอำเภอเกาะสีชัง ปัจจุบันชลบุรีมีประชากรประมาณ 1,725,485 คน ประชากรแฝงประมาณ 1,116,614 คน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผู้โยกย้ายเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทว่าเมื่อพูดถึงผู้คนพื้นถิ่นจริงๆ ของชลบุรีแล้วจะพบว่าคนชลบุรีมีอาชีพผูกพันอยู่กับท้องทะเล ไร่ นา ไร่ ทำปศุสัตว์ และทำเหมืองแร่ (ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี, 2564)

ผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดชลบุรี เหตุผลการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล ถือว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพพอสมควรในการจัดบริการสาธารณะ และมีอำนาจในการกำหนดกรอบนโยบายในการบริหารจัดการที่เป็นอิสระตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่น โดยศึกษาว่าปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากน้อยเพียงใด และศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนคืออะไร ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้กับเทศบาลซึ่งจะมีความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและความหนาแน่นของประชาชนอย่างต่อเนื่อง และในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะในเขตเทศบาล

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

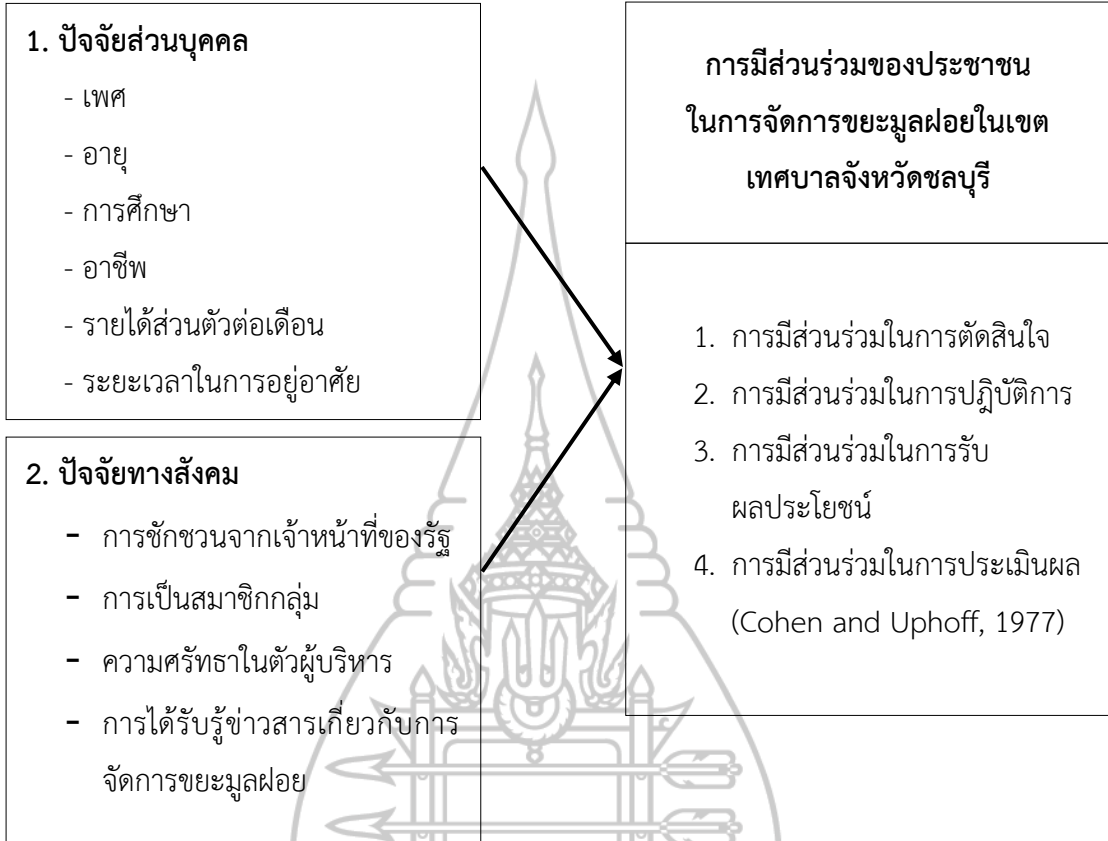
กรอบแนวคิดการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ได้อาศัยแนวคิดจากทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถจำแนกรอบแนวคิดออกตามขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน ระยะเวลาในการอยู่อาศัย 2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์จากแนวคิด/ทฤษฎี ของการมีส่วนร่วมของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Up Hoff) ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ดังในภาพที่ 1.1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม

4. สมมติฐานในการศึกษา

จากแนวความคิดและทฤษฎีตลอดกรอบแนวคิดในการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

4.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน

4.3 ปัจจัยทางสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล

5. ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษามุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล และปัญหาแนวทางแก้ไขในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ ในการศึกษาครั้งนี้ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 47 แห่ง ในจังหวัดชลบุรี รวมทั้งสิ้น 1,725,485 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลที่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล จำนวน 11 แห่ง จากทั้งหมด 11 อำเภอในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

5.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน ระยะเวลาในการอยู่อาศัย และ 2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

5.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

5.3 ขอบเขตด้านเวลา ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตั้งแต่ช่วงเดือน กรกฎาคม 2566 ถึง กรกฎาคม 2567

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษวัสดุต่างๆ พลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้วพลาสติก หรือ ซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใด ที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่นซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากการบริโภค การผลิต การขับถ่าย การดำรงชีวิตและอื่นๆ ที่มาจากประชาชนหรืออาคารบ้านเรือน และจากร้านอาหาร

6.2 การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ โดยนำไปผ่านกระบวนการแปรรูปในระบบอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ปะปนกับขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้งหนึ่ง โดยขยะมูลฝอยแต่ละประเภทสามารถแยกย่อยได้มากมาย เป็นต้น รวมทั้งการนำขยะมูลฝอยที่เหลือจากกระบวนการในครั้งแรกไปดำเนินการกำจัด เช่น การเผาเพื่อให้ได้พลังงาน การฝังกลบหรือนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ประเภทต่างๆ เป็นต้น

6.3 การมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงลักษณะต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับบุคคลหรือองค์การ เช่น การร่วมบริการ การร่วมตัดสินใจ การร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

6.4 ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง เกณฑ์ที่บ่งชี้พฤติกรรมของประชาชนในการมีส่วนร่วม เช่น มีความสนใจและเข้าร่วมประชุม มีความสนับสนุนและช่วยเหลือเข้าเป็นสมาชิกหรือกรรมการเข้าเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

6.5 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างกันซึ่งส่งผลให้บุคคลมีความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนหรือแตกต่างกัน ได้แก่ คุณลักษณะด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการอยู่อาศัย

6.6 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

6.7 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

6.8 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) หมายถึง ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน และการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

6.9 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) หมายถึง ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็น ประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

6.10 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

7.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดบุรี

7.3 ทำให้ทราบถึงปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

7.4 ทำให้ทราบถึงวิธีการในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี มีแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
3. แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะแนวใหม่
4. แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล
5. เทศบาลในเขตจังหวัดชลบุรี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การ ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกลับกลุ่มด้วย (วิวัฒน์ สังข์แย้ม, 2564, น. 11)

1.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) (1977, p. 6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การให้ประชาชนได้เข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร ด้วยวิธีใด การมีส่วนร่วมร่วมตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรและความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ ที่เกิดจากการพัฒนาและการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งจากความหมายดังกล่าว การมีส่วนร่วมตามทัศนะของ โคเฮน และอัฟฮอฟ แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 มิติ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

แฟรงคลิน ลิสค์ (Franklyn Lisk) (1985, pp. 15-16) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง เป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับ และทุกรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมือง และโดยเฉพาะบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีกำหนดรูปแบบแนวคิดการมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับการเข้าร่วมของมวลชนอย่างกว้างขวาง ในการเลือกการบริหารและการประเมินผลของแผนงานและโครงการต่างๆ ที่จะนำซึ่งการยกระดับความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น

สโลคัม และโทมัส เซลเยอร์ (Slocum and Thomas-Slayer, 1995, p. 3) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติในกระบวนการ แผนงานและโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ทบทวนวรรณกรรมต่างๆ และ นำมาสรุปถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation หรือ Citizen Engagement) ไว้ใน 2 นัย คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง กระบวนการสานสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมและเพื่อให้การพัฒนานโยบายและบริการสาธารณะเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้น โดยเน้นที่กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจของรัฐ

2. กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นวิธีการที่ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีโอกาสเรียนรู้ทำความเข้าใจประเด็นนโยบายสาธารณะร่วมกัน ปรีกษาหารือร่วมกัน เพื่อแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด ทุกฝ่ายยอมรับมากที่สุด และมีผลกระทบเชิงลบน้อยที่สุด หรือหมายถึง กระบวนการที่นำประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อน ร่วมกันหาทางออกสำหรับการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในทางสันติ เป็นที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางหรือนโยบายสาธารณะที่ภาครัฐจะดำเนินการ

เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ (2564, น. 7) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางรัฐประศาสนศาสตร์ หมายถึง การที่หน่วยงานของรัฐได้มีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของภาครัฐ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขของสังคมโดยรวม

สุภาภรณ์ หรั่งหอด (2551, น. 10) ได้ทำการวิจัยและสรุปถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ประบวนการที่ประชาชนได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสมีกรกระทำในลักษณะการทำงานร่วมกัน มีความต้องการร่วมกันทั้งทางด้านการดำเนินงานในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรม

การร่วมกันรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้การดำเนินงาน หรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแผนงานหรือโครงการให้เกิดประสิทธิผล

จากความหมายต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง เน้นการเป็นระบบราชการแบบเปิดที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผล ในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง เป็นการมีส่วนร่วมที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าร่วมกัน เพื่อประโยชน์สุขของสังคมโดยรวม

1.2 รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff (2010, pp. 213-218 อ้างถึงใน วิวัฒน์ สังข์แย้ม, 2564, น. 17) ได้อธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมโดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตั้งแต่ในระยะเริ่มของกิจกรรมจนกระทั่งดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้นลง
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งอาจเป็นไปในรูปแบบของการเข้าร่วมโดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรง ร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ทั้งทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งนับเป็นการควบคุม และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด

เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล (2545, น. 15) จากแนวคิดในเรื่องลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวเห็นว่า แนวคิดของโคเฮนและอัฟฮอฟ แนวคิดของคิน รพีพัฒน์ และแนวคิดของไพรัตน์ เตชะรินทร์ เป็นแนวคิดที่เป็นระบบและสอดคล้องกับระบบของการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุดจึงผสมผสาน และจำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษาครั้งนี้ ออกเป็น 5 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและวิเคราะห์แนวทางแก้ไข โดยเข้าร่วมประชุมร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูล ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะเลือกจัดทำโครงการต่างๆ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้การวางแผนการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ตามโอกาสและตามกำลังความสามารถของตน โดยร่วมช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ ทุนทรัพย์

และแรงงาน หรือโดยการบริหารงานและประสานงานตลอดจนดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอกและร่วมแก้ไขปัญหา

4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผล ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ และประเมินผล เมื่องานในโครงการต่างๆ เสร็จสิ้นลง ร่วมในการดูแลรักษา ร่วมแก้ไขสิ่งบกพร่องและร่วมสรุปผลการดำเนินงาน

5. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินการ ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น ทำให้มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ มีคนยอมรับนับถือ มีเกียรติ เป็นต้น

พรทิพย์ พงศ์พัชรา (2549, น. 39) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการมีส่วนร่วม ได้แบ่งเป็น 3 ประการ ตามลักษณะของการมีส่วนร่วม คือ

1. ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (direct participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน (industrial organization) เช่น กลุ่มประชาคม กลุ่มสมาชิกต่างๆ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (representative organization) เช่น กรรมการหมู่บ้าน หรือชุมชน และ
3. ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ (open participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (non-representative organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

Huntington and Nelson (อ้างถึงใน ทรงเกียรติ วิโรจน์กุลทอง, 2551, น. 81) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นเรื่องของกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นบทบาทของบุคคลธรรมดา ที่ไม่ได้ทำงานหรือมีอาชีพทางการเมือง เช่น นักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการแสดงออก เพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ กล่าวคือ เป็นเรื่องของความพยายามที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล สนับสนุนรัฐบาล เปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาลตลอดจนสถาบันการเมืองต่างๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นไปได้ทั้งถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย
4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีผลเปลี่ยนแปลง ต่อการตัดสินใจของผู้นำหรือรัฐบาลแต่อย่างใด เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลอย่างน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมือง ของผู้มีส่วนร่วมซึ่งมักมีอำนาจทางการเมืองไม่มากนัก และไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลา

นอร์แมน (Norman, 1990 อ้างถึงใน สมโบว์ ฉัตรดำรง, 2548, น. 17) ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่อการอธิบาย และวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจในระยะแรกเริ่ม การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

รูปแบบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม อาจจะเป็นไปในรูปของการเข้าร่วมโครงการ โดยการให้การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การร่วมในการบริหารหรือการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

รูปแบบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ในทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนตัว

รูปแบบที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งนับว่าเป็นการควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

สรุป รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วม คือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยรูปแบบการมีส่วนร่วมดังกล่าว อาจจะเป็นการร่วมตัวกันเองโดยการสนับสนุนหรือชักนำจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการบังคับให้มีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมดังกล่าว สำหรับลักษณะของการมีส่วนร่วมที่สำคัญได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมประเมินผล

1.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ (2564, น. 7-8) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ตอบสนองต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เน้นการให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรีของมนุษย์ เป็นบุคคลที่มีคุณค่า ที่สามารถกำหนดคุณค่าหรือตัดสินใจในการเลือกวิถีชีวิตที่ตนเองต้องการได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่เข้ามามีผลกระทบต่อชีวิตของเขา ซึ่งการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาแบบบนลงล่าง (top-down approach) มาสู่แนวทางการพัฒนาจากร่างขึ้นบน (bottom-up approach) มากยิ่งขึ้นภายใต้แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

2. สอดคล้องกับการปกครองที่ใช้หลักธรรมาภิบาล ที่เน้นให้การบริหารภาครัฐจะต้องมีการรับผิดชอบต่อสาธารณะ (public accountability) ดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ในการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมโดยรวม ด้วยเหตุนี้ หลักธรรมาภิบาลจึงได้ให้ความสำคัญต่อความโปร่งใสและการสามารถถูกตรวจสอบได้จากทุกภาคส่วนของสังคม

3. ช่วยสร้างความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ การนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม กล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการสร้างความสำเร็จในการดำเนินงานตามนโยบาย แผน โครงการ ต่างๆ ของภาครัฐในปัจจุบัน โดยเน้นให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็นในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน โดยตรง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดแนวคิดของการพัฒนาประเทศที่เน้นเอาประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centric) ของการพัฒนาโดยให้ความสำคัญต่อการนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่ประกอบไปด้วยบุคคล หรือกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากประเด็นการบริหาร การกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือการตัดสินใจนั้น รวมถึงการให้ภาคประชาสังคม (Civil Society) ซึ่งเป็นภาพส่วนอื่นๆ ที่มีใช้ภาครัฐ ได้แก่ เอกชน ผู้แทนประชาชนสื่อมวลชน และ NGOs ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐอย่างกว้างขวาง

4. ช่วยสนับสนุนต่อสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ อันเป็นพาราไดม์ที่สำคัญของรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบัน ซึ่งแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มุ่งเน้นการลดบทบาทของภาครัฐ การมุ่งให้ระบอบราชการเป็นระบบเปิด การมอบอำนาจให้แก่ชุมชน การมุ่งสนองต่อการเรียกร้องของประชาชน การให้ความสำคัญต่อความพึงพอใจของประชาชน การเน้นการแปรสภาพกิจการของรัฐให้เป็นเอกชนด้วยการส่งเสริมให้มีการจ้างเหมาบุคคลภายนอก การสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชนนิยมที่มุ่งให้ชุมชนได้มีการเรียนรู้ที่จะดูแลปกครองตนเองและการดูแลบุคคลอื่นบนพื้นฐานของความเป็นส่วนรวม ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลในประเทศต่างๆ ได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ในรัฐควีนแลนด์ ประเทศออสเตรเลียได้กำหนดแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและหลายๆ มลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวัดผลการดำเนินงานของภาครัฐ เป็นต้น

จิววัฒน์ เมธาสุทธิรัตน์, ชัยวัฒน์ ภัทรกานต์ (2564, น. 9-10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. บ่งบอกถึงการพัฒนาทางการเมืองและความเป็นประชาธิปไตยในท้องถิ่น เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่มีความหมายในระบอบประชาธิปไตย และได้กลายเป็นนิยามของประชาธิปไตยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมยิ่งเปิดกว้างเท่าไร ย่อมทำให้ประชาชนได้รับการเรียนรู้ในวิถีทางของประชาธิปไตย

2. ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารนโยบาย แผน และโครงการท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของกิจกรรมต่างๆ ไม่เกิดความรู้สึกแปลกแยกว่ากิจกรรมของท้องถิ่นต่างๆ ไม่ใช่หน้าที่ของตน ตนไม่มีความรู้ความสามารถไม่เกี่ยวข้อง และเป็นผู้ไม่มี

ส่วนได้ ส่วนเสีย การเข้าไปมีส่วนร่วมบ่อยๆ จะทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการบริหารงานท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมและการพัฒนาท้องถิ่น

3. ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและความต้องการของตนและท้องถิ่นได้ดีกว่าบุคคลอื่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น ย่อมตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี

4. สร้างประสิทธิภาพและความโปร่งใส หากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารนโยบาย แผน และโครงการท้องถิ่นมีในระดับที่สูง ย่อมเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมทางการบริหารนั้นๆ ในระบอบประชาธิปไตย การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย จะทำให้เกิดการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดความโปร่งใสในการทำงาน

5. สร้างวัฒนธรรมใหม่ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างไปจากเดิม โดยปราศจากรูปแบบการทำงานแบบคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กลุ่มผู้มีอิทธิพล หรือกลุ่มผู้รับเหมาที่ทำการกำหนดหรือเลือกรูปแบบนโยบาย แผน และโครงการที่เอื้อประโยชน์กับพวกพ้องของตนมาเป็นรูปแบบการทำงานที่ส่งเสริมวัฒนธรรมใหม่ ที่เน้นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน รวมถึงเคารพในความรู้ ประสบการณ์ ทักษะชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นในฐานะพลเมืองที่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน

วรุฒ คุณสมิตปัญญา (2555, น. 19) ได้ทำการวิจัยและได้สรุปความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจและในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในหมู่บ้าน หรืออาจจะเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน ประชาชนควรมีโอกาสในการค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหาหรือความต้องการของประชาชน วิธีการแก้ไขปัญหา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และวางแผนโดยให้มีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ถูกต้องตรงกับความต้องการ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ รวมทั้งการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านแรงงาน การร่วมแรงประกอบกิจกรรมอันก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในความเป็นเจ้าของกิจกรรม และผลงานที่ปรากฏ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ ตลอดจนการประเมินผล ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยให้การแก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ ของพื้นที่ รวมไปถึงปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในเรื่องปัญหาขยะ ยิ่งประชาชนมีส่วนร่วมมากก็จะส่งผลสำเร็จในการจัดการขยะในแต่ละพื้นที่

สนธิยา พลศรี (2550 อ้างถึงใน ภาสกร ใจการ, 2565, น. 19) กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้หลายประการ ดังนี้

1. เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นสิทธิมนุษยชนที่ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทุกระดับ
  2. สอดคล้องกับปรัชญา แนวความคิด และหลักการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน
  3. เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จนโยบายของรัฐบาล ในเรื่องการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชน และท้องถิ่น
  4. นำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชน
  5. ทำให้ดำเนินการพัฒนาชุมชนได้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และชุมชน
  6. เป็นการพัฒนาศักยภาพบุคคล กลุ่ม และองค์กรในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ
  7. เป็นการสร้างความพึงพอใจร่วมกัน มีความชอบธรรม เป็นที่ยอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม ไม่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในชุมชน
  8. ทำให้เกิดความรัก ห่วงแหนง รับผิดชอบ และเป็นเจ้าของชุมชน
  9. เป็นกระบวนการสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ให้ประสบความสำเร็จ
  10. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพราะเป็นการพัฒนาคนในชุมชน โดยคนในชุมชน และเพื่อคนในชุมชนอย่างแท้จริง รัฐบาลเป็นเพียงผู้สนับสนุนในบางส่วนเท่านั้น
- สรุป ความสำคัญของการมีส่วนร่วมเป็นการเสริมสร้างความรับผิดชอบ และความสามารถของประชาชนในการดำเนินกิจกรรม โครงการ จนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ กิจกรรม ตั้งแต่กระบวนการวางแผน ดำเนินการ และการประเมินผล แล้วประสบความสำเร็จโดยเป็นที่ยอมรับสามารถแก้ไขปัญหาที่ต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุด

1.4 ขั้นตอนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

นพกาญจน์ เมตตานนท์ (2541 อ้างถึงใน รวิกันต์ แสนไชย, 2554, น. 32-33) ได้อธิบายขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนไว้ในงานวิจัย มี 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพชุมชน วิเคราะห์ปัญหา และหาสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจว่าควรทำอะไร อย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ขั้นตอนนี้รวมถึงการร่วมการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนจนถึงสิ้นสุดกิจกรรม ร่วมระบุความต้องการ ตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยร่วมกันบริหารกิจกรรมการใช้ทรัพยากร หรือช่วยสนับสนุนทรัพยากรและการร่วมลงแรงในกิจกรรมพัฒนา

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทั้งในแง่วัตถุและสังคมในพื้นที่เท่าเทียมกัน

5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อหาข้อดี ข้อเสีย และอุปสรรคของการดำเนินงานแล้วนำมาเป็นบทเรียนหรือประสบการณ์เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชน

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1978, pp, 41-49 อ้างถึงใน เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล, 2545, น. 13) ได้เสนอรูปแบบที่สมบูรณ์ของกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผลและประการสำคัญคือ การตัดสินใจด้วย

2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ และบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงินและการบริการ

3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอา กิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม

4. การได้รับประโยชน์ (Obtaining Benefits) ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวในสังคมหรือในรูปของวัตถุก็ได้

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2538, น. 12-13) ได้ทำการวิจัยและสรุปแนวคิดของ จอห์น เอ็ม. โคเฮน และ นอร์แมน ที. อัทซอพ เป็นแนวคิดที่เป็นระบบมากที่สุด ส่วนแนวคิดของ อकिन รพัตน์ นั้น เป็นแนวคิดที่ได้จากประสบการณ์ภาคปฏิบัติในประเทศไทย และมีความสอดคล้องกับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของไทย นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2538) ได้ทำการจำแนก ประเภทการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนาเป็น 5 ขั้นตอนได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับ ความสำคัญของความต้องการนั้นๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดพิธีการและแนวทางการ ดำเนินงาน กำหนดทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การทำประโยชน์ให้แก่โครงการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือโดยการ บริหารงานและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลที่เกิดจากโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการ หรือมีส่วนในการรับผลเสียที่อาจเกิดจากโครงการ ซึ่งผลประโยชน์หรือผลเสียนี้อาจเป็นด้านกายภาพ หรือด้านจิตใจที่มีผลต่อสังคมหรือบุคคลก็ได้

ขั้นที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการพัฒนาที่พวกเขาดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย (Formative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะๆ หรือการประเมินผลรวม (Summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวมยอดของโครงการทั้งหมด

สรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ศึกษาได้จำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหานั้น

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยร่วมกันบริหารกิจกรรมการใช้ทรัพยากร หรือช่วยสนับสนุนทรัพยากรและการร่วมลงแรงในกิจกรรมพัฒนา

ขั้นที่ 3 การรับผลที่เกิดจากโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการ

ขั้นที่ 4 การประเมินผลโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

1.5 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

International Association for Public Participation (IAP2 อ้างถึงใน เทพศักดิ์บุญยรัตพันธุ์, 2564, น. 11-12) แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน (To Inform) เป็นระดับที่มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ โดยในระดับนี้ถือได้ว่าเป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นต่อน้อยสุดซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย ให้แก่ประชาชนทราบ รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การจัดทำสื่อเผยแพร่ การพหุชนสถานที่จริง การเผยแพร่ผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว เว็บไซต์ เป็นต้น

ระดับที่ 2 การรับฟังความคิดเห็น (To Consult) เป็นระดับที่มีการเปิดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นการปรึกษาหารือ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอแนะความคิดเห็น ประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปเป็นแนวทางการปรับปรุงนโยบาย การตัดสินใจ และพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ถือได้ว่าประชาชนมี

ส่วนร่วมในฐานะที่เป็นผู้ให้ข้อมูลข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ส่วนการตัดสินใจเป็นของหน่วยงานภาครัฐ รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น และการประชุมสาธารณะ เป็นต้น

ระดับที่ 3 การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในการวางแผนและตัดสินใจ (To Involve) เป็นระดับที่หน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบายการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนงานโครงการ และวิธีการทำงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบ อำนาจความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน รูปแบบการมีส่วนร่วมระดับนี้ เช่น รูปแบบกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม รูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

ระดับที่ 4 การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม (To Collaborate) เป็นระดับที่หน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทเป็นหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ รูปแบบการมีส่วนร่วมระดับนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน เป็นต้น

ระดับที่ 5 การกระจายอำนาจให้แก่ประชาชน (To Empower) เป็นระดับที่กระจายอำนาจให้แก่ประชาชน เป็นระดับที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทเต็มในการตัดสินใจ การบริหารงาน และการดำเนินกิจกรรมใดๆ เพื่อเข้ามาทดแทนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับนี้เน้นให้ประชาชนเป็นเจ้าของดำเนินการกิจ โดยที่ภาครัฐทำหน้าที่เพียงแค่ส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น การมีส่วนร่วมในระดับนี้ถือได้ว่าเป็นระดับที่ให้บทบาทแก่ประชาชนในระดับที่สูงที่สุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เน้นให้ประชาชนเป็นเจ้าของดำเนินการกิจ รัฐจะดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ เช่น การลงประชามติ และการแก้ไขปัญหายา โดยกระบวนการประชาคม เป็นต้น

ถวิลวดี บุรีกุล (2551 อ้างถึงใน จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์, ชัยวัฒน์ ภัทรกานต์, 2564, น. 13-14) นักวิชาการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 7 ระดับ และได้อธิบายเพิ่มเติมว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับจำนวนของประชาชน จะมีความสัมพันธ์ไปในทางตรงข้ามกัน กล่าวคือการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นจำนวนประชาชนที่เข้าร่วมจะลดลง ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับที่ต่ำจำนวนประชาชนที่เข้าร่วมจะมีมาก สำหรับระดับการมีส่วนร่วมทั้ง 7 ระดับ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูล เป็นระดับที่ต่ำที่สุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการดำเนินการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เป็นการให้ข้อมูลกับประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจ แต่ไม่ได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นสะท้อนกลับมา แนวทางในระดับนี้มีหลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ระดับที่ 2 การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ มีการเริ่มรับข้อมูลสะท้อนกลับจากประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็น แนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการสำรวจความคิดเห็น และการบรรยายให้ความรู้ โดยมีการซักถามได้ในประเด็นที่มีความสงสัย

ระดับที่ 3 การให้คำปรึกษาหารือ เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น เป็นการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเจรจาอย่างเป็นทางการ เพื่อประเมินความก้าวหน้า และระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ สำหรับแนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

ระดับที่ 4 การวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นจากระดับของการให้คำปรึกษาหารือ ซึ่งมีขอบเขตไปถึงการร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน และการรับผิดชอบผลการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งจะพบว่ามีประเด็นความซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมากมาย สำหรับแนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ เช่น การให้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งร่วมกัน เป็นต้น

ระดับที่ 5 การร่วมปฏิบัติ เป็นระดับที่สูงกว่าระดับการวางแผนร่วมกัน กล่าวคือ เป็นระดับที่ผู้ดำเนินการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ระดับที่ 6 การร่วมติดตามตรวจสอบประเมินผล เป็นระดับที่มีประชาชนเข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมาก แนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลที่มาจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ระดับที่ 7 การควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

วิวัฒน์ สังข์แย้ม (2564, น. 20-21) ได้ทำการวิจัยและได้จำแนกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดและแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการเข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอปัญหา และความต้องการที่จำเป็น เพื่อตัดสินใจ คัดเลือกโครงการและกิจกรรมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมในการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ขยะมูลฝอย ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการและกิจกรรม การบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนในการทำประโยชน์แก่โครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยร่วมปฏิบัติโครงการและกิจกรรม ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การบริจาคทรัพย์สินเงินทองและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในกิจกรรมบริหารจัดการขยะมูลฝอยและร่วมในการบริหาร

3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์หมายถึง การมีส่วนร่วมรับผลทั้งทางตรง และทางอ้อมของประชาชนที่เกิดจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยได้รับความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการและกิจกรรม ชุมชนมีผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น สภาพแวดล้อมทางสังคมของชุมชนที่อยู่ได้รับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยส่งผลให้ประชาชนมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การติดตามและการประเมินผลงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ที่ได้ดำเนินการไปทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกชุมชน โดยติดตามผลการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอ เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินโครงการและกิจกรรมทั้งหมด

นิรันดร์ จงวุฒิเวช (2537 อ้างถึงใน ทรงเกียรติ วิโรจน์กุลทอง, น. 78) ได้ทำการวิจัยได้จำแนกระดับการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ระดับที่ 1 ถูกบังคับให้เข้าร่วม ประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการเพราะถูกบังคับ โดยไม่มีทางเลือกเลย ตัวอย่างเช่น ผู้เช่านาทำกิน ถูกเจ้าของที่ดินบังคับให้ต้องปลูกป่าคั้นตามโครงการแม่บท การสร้างพลังงานทดแทน มิฉะนั้นเจ้าของที่ดินจะยึดที่ดินไปให้ผู้อื่นเช่า ผู้เช่าคนนี้จะกลายเป็นประชาชนที่มีส่วนร่วมในโครงการนี้

ระดับที่ 2 ถูกหลอกล่อให้เข้าร่วม ลักษณะเช่นนี้ ประชาชนจะถูกล่อใจด้วยผลประโยชน์ในรูปของค่าแรงงานหรือความสะดวกสบายบางอย่าง แต่เบื้องหลังจริงๆ แล้วเป็นการหาเสียงของนักการเมืองผู้หยิบบินโครงการมาหลอกล่อเท่านั้น

ระดับที่ 3 ถูกชักชวนให้เข้าร่วม การมีส่วนร่วมในลักษณะเช่นนี้ ส่วนมากเป็นโครงการที่ทางราชการคิดขึ้นเองเรียบร้อยแล้วพยายามชักชวนประชาชนให้ความร่วมมือทุกรูปแบบ โดยให้อำศัยระบบของการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่างๆ ว่าเป็นโครงการที่ดีขอให้ประชาชนให้ความร่วมมือ

ระดับที่ 4 สัมภาษณ์และวางแผนให้ พัฒนาการมีส่วนร่วมชนิดนี้จะปรากฏว่าปัญหาความต้องการและเสียงเรียกร้องของประชาชนจะได้รับการเอาใจใส่ขึ้นบ้าง กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการจะสำรวจปัญหาความต้องการด้วยการเรียกประชุม สอบถาม สัมภาษณ์ แต่การตัดสินใจว่าปัญหาของชาวบ้าน คืออะไร ควรจะแก้ไขด้วยวิธีใด จะวางแผนอย่างไร และจะปฏิบัติตามแผนอย่างไร ยังคงเป็นเรื่องของทางราชการ

ระดับที่ 5 มีโอกาสเสนอความเห็น ประชาชนจะเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และการดำเนินงานตามโครงการ แต่การตัดสินใจยังเป็นของส่วนราชการอยู่

ระดับที่ 6 มีโอกาสเสนอโครงการ ในระดับนี้ทางราชการกับประชาชนจะมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ประชาชนจะมีโอกาสตัดสินใจว่าปัญหาของตน คืออะไร จะแก้ไขอย่างไร

ระดับที่ 7 มีโอกาสตัดสินใจ ในระดับนี้ประชาชนเป็นหลักสำคัญของการตัดสินใจในทุกเรื่อง ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลโครงการ

สรุป ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนคือเกณฑ์ที่บ่งชี้ถึงการมีบทบาทหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการกิจกรรมกับสมาชิกในองค์กรหรือในชุมชน เช่น การให้ความสนใจและเข้าร่วมประชุม การให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือ การเข้าเป็นสมาชิกหรือกรรมการและการเป็นเจ้าของหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในกิจกรรม

1.6 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน

World Health Organization (1981 อ้างถึงใน วิวัฒน์ สังข์แย้ม, 2564, น. 23) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยสิ่งของจิตใจ จากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทที่จะมาเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งทั้งในแง่ของการร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้นมีเหตุผล 2 ประการ คือ การมองเห็นว่าจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำลงไปซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ ประการที่สอง การที่ได้รับการบอกกล่าว หรือชักชวนจากเพื่อนให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจ เป็นตัวนำซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมไม่ได้มีรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่นภาวะผู้นำ ภาวะเบียบ แบบแผน และลักษณะการทำงานให้ประชาชนบางส่วนไม่เห็นช่องทางที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้ ดังนั้น พื้นฐานด้านโครงสร้างของช่องทางจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1 เปิดโอกาสให้ทุกคนทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทางที่เป็นการเข้าร่วมในรูปแบบของตัวแทนหรือเข้าร่วมโดยตรงก็ได้

2.2 มีเวลากำหนดที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพความเป็นจริงของตนเอง

2.3 กำหนดลักษณะของกิจกรรมให้แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม กิจกรรมการมีเป้าหมายวิธีหรือผลประโยชน์ของกิจกรรมได้ เพราะต้องขึ้นอยู่กับข้อกำหนดและการจัดสรรของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจุดนี้เองเป็นเงื่อนไขที่ไม่อาจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงได้

ประยูร ศรีประสาธน์ (2542, น. 5 อ้างถึงใน มะลิวัลย์ ฝันมะติ, 2557 น. 16-17) ได้นำเสนอว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม
3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมได้ ประการแรก คือ ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างๆ ประการต่อมา คือ ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ และอีกประการหนึ่ง คือ การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร

WHO/UNICEF (1978 อ้างถึงใน ภาสกร ใจการ, 2565, น. 13-14) ได้เสนอปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจ หมายถึง การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ นั้น จะมีเหตุผลที่สำคัญ คือ ประการแรก มองเห็นว่า ตนจะได้ผลตอบแทนในสิ่งที่ทำไป ประการที่สอง การได้รับการบอกกล่าว หรือได้รับการชักชวนจากบุคคลอื่นให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ

2. ปัจจัยโครงสร้างของโอกาสหรือช่องทางในการเข้าร่วม หมายถึง การมองเห็นช่องทางในการมีส่วนร่วม และมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับหลังการมีส่วนร่วม ดังนั้น พื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางการมีส่วนร่วม จึงควรมีลักษณะ ดังนี้ ประการแรก เปิดโอกาสให้ทุกๆ คนในชุมชน มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ประการที่สอง มีการกำหนดเวลาที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขตามสภาพเป็นจริง ของตนเองได้ ประการที่สาม มีการกำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. ปัจจัยด้านอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชน สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และผลประโยชน์ของกิจกรรมได้ การที่จะให้มนุษย์มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้นประกอบด้วย เป็นแนวทางในการกระตุ้น เพื่อให้กิจกรรมนั้นๆ ดำเนินไปด้วยดี

ธนจิรา พวงผกา (2559, น. 39) ได้ทำการวิจัยและจำแนกปัจจัยของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

1. คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม

2. ปัจจัยจูงใจ เช่น ค่าตอบแทน ของชำระ่วย
3. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น ความเกรงใจต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือผู้นำ
4. ปัจจัยภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่วมประชาคม หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเช่นกัน

Jone (n.d. 1974 อ้างถึงใน ขนิษฐา ชัยปิล, 2563, น. 83-84) ได้แบ่งประเภทของปัจจัยสภาพแวดล้อมออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การได้รับค่าตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบของตัวเงินประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจของชุมชนได้รับการพัฒนาในทางที่ดีขึ้นจากการท่องเที่ยว ประชาชนมีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นจากการท่องเที่ยว

2. ด้านสังคม หมายถึง การประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้องในพื้นที่ของชุมชนให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น ประชาชนมีการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ประชาชนได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ๆ จากการท่องเที่ยว

3. ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่ประกอบกันขึ้นเป็นชุมชนโดยมีขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นและข้อจำกัดทางธรรมชาติเป็นกฎเกณฑ์และเป็นหลักสำหรับการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เพื่อให้เกิดการดำรงชีวิตอย่างผาสุกและเสริมสร้างคุณภาพแห่งชีวิต

4. ด้านวัฒนธรรม หมายถึง การร่วมมือพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่เปลี่ยนไป การอนุรักษ์วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่

สรุป ปัจจัยการมีส่วนร่วม หมายถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรหรือกลุ่มบุคคล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาในการอยู่อาศัย การได้รับรู้ข่าวสาร การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร

1.7 ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

วรุฒ คุณสมิตปัญญา (2555, น. 62-63) ได้ทำการวิจัยและสรุปผลเกี่ยวกับปัญหาไว้ดังนี้

1. ปัญหาประชาชนขาดโอกาสที่จะรับทราบถึงปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ไม่ทราบถึงการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณของเทศบาล และประชาชนส่วนน้อยได้มีโอกาสเข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการของเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

2. ปัญหาประชาชนไม่เข้าใจถึงความสำคัญและปัญหาของขยะมูลฝอย ทำให้ไม่สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้ให้ความสำคัญที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ไม่มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอย ประชาชนส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายมากกว่า

3. ปัญหาประชาชนได้เข้าร่วมติดตามนโยบาย แผนงานโครงการ ของเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยน้อย การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดประสิทธิภาพทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย

4. ปัญหาประชาชนมองว่าเป็นเรื่องของภาครัฐ ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของประชาชน ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

สุภาภรณ์ หรั่งหอด (2551, น. 50-52) ได้กล่าวถึงปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเพราะประชาชนมีความหลากหลายในอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รับราชการ หรือพนักงานราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ และรับจ้างทั่วไป ซึ่งต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวเพื่อการสร้างฐานะให้มั่นคง การเสียสละเวลาในการให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวจึงมีระดับน้อย และจำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. ด้านการตัดสินใจ ประชาชนในเทศบาลเมืองบ้านสวนมีส่วนร่วมระดับน้อย ปัญหา การกำหนดโครงการต่างๆ การจัดทำแผนโครงการ หรือการตัดสินใจส่วนใหญ่ภาครัฐหรือเอกชนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเองโดยไม่มีการทำประชาคม เพื่อค้นหาปัญหา ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในชุมชนเสียก่อน

2. ด้านร่วมดำเนินการ ประชาชนในเทศบาลเมืองบ้านสวน มีส่วนร่วมระดับน้อย ปัญหาประชาชนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีพื้นที่สีเขียวเป็นเรื่องสำคัญ ประชาชนมักจะเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายมากกว่าที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

3. ด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนในเทศบาลเมืองบ้านสวนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ปัญหาผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับยังไม่เป็นรูปธรรมเด่นชัด และยังไม่ส่งกระทบโดยตรงต่อชีวิตประจำวันของประชาชน

4. ด้านการติดตามและประเมินผล ประชาชนในเทศบาลเมืองบ้านสวนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ปัญหาการติดตามตรวจสอบและประเมินผลนั้นประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจและมองว่าเป็นเรื่องของทางภาครัฐ

สุวัฒน์ชัย พ่อเกตุ (2552, น. 125 อ้างถึงใน ถวิล พงษ์อินธรรม, 2555, น. 131) การสื่อสารเนื่องจากกิจกรรมที่จะปฏิบัติเกี่ยวข้องกับประชาชนทั้งชุมชนที่มีระดับการรับรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจะต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ข้อมูลชัดเจน และเป็นที่น่าสนใจของประชาชน และได้สรุปปัญหาของการสื่อสารสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ปัญหาที่เกิดจากผู้ส่งสาร อาจเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจข่าวสาร ไม่มีความพร้อมขาดความรับผิดชอบ และเป็นบุคคลที่ไม่น่าเชื่อถือ
2. ปัญหาที่เกิดจากผู้รับสาร โดยทั่วไปเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้รับสารโดยตรง เช่น การศึกษา ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ อารมณ์ และสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในขณะรับสาร
3. ปัญหาที่เกิดสาร อาจเกิดจากเนื้อหาของสาร การใช้ภาษา ปริมาณของข่าวสาร ลักษณะความเหมาะสมและความต่อเนื่องของเนื้อหาข่าวสาร
4. ปัญหาที่เกิดจากช่องทางการสื่อสาร เกิดจากการใช้ช่องทางการสื่อสารไม่เหมาะสม สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ขณะทำการสื่อสารไม่ดี มีสิ่งรบกวนด้านกลไกและความผิดพลาดทางด้านเทคนิค

สรุป ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ สาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรหรือกลุ่มบุคคลในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมแล้วอาจจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ครบถ้วน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจาก

1. หน่วยงานของรัฐเองในการกำหนดนโยบายหรือวางแผนในการแก้ไขปัญหา ไม่นำข้อเท็จจริงหรือปัญหาที่แท้จริงจากประชาชน หรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่แท้จริงมาวิเคราะห์อย่างแท้จริง โดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และได้มีการแสดงความคิดเห็น
2. ความแตกต่างของชุมชนขาดความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรัฐ
3. ประชาชน คือ ความจริงจิงในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม ไม่เข้าใจในความสำคัญของปัญหาของโครงการดำเนินงาน

1.8 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัทซอพ (1981 อ้างถึงใน นฤนาท ยืนยง และ พิชชานาถ เงินดีเจริญ, 2565, น. 283) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมสมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงาน และการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็น ประโยชน์ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

โรเจอร์ และชูเมกเกอร์ (1971, pp. 312 – 316 อ้างถึงใน วิวัฒน์ สัจชัยัม, 2564, น. 24-25) กล่าวว่า พลังในการตัดสินใจจะเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในอำนาจอย่างกว้างขวาง
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง โดยมีการปรึกษากับพวกที่รับผลกระทบ กระบวนการที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง
- 2.2 การชักจูงและการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ
- 2.3 การตัดสินใจที่จะยอมรับหรือจะปฏิเสธอันมีผลจากการประเมิน
- 2.4 การสื่อสารเกี่ยวกับการตัดสินใจ
- 2.5 การกระทำจากการตัดสินใจ

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2.1 ความหมายขยะมูลฝอย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2546 ได้ให้ความหมายของ ขยะ หมายถึง หยากเยื่อ และมูลฝอย นั้น หมายถึง เศษสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว เศษกระดาษ หยากเยื่อ เศษอาหาร เศษผ้า สีนค้ำ ถูพลาสติก ภาชนะบรรจุภัณฑ์ ที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ ตลอดจนถึงสิ่งอื่นใด ที่ได้เก็บกวาดจากท้องถนนและตลาด พื้นที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นๆ (ภาสกร ใจการ, 2564, น. 20)

วิสุทธิ มหายศนันท์ (2550, น. 5) ได้ทำการวิจัยและได้ให้ความหมายของคำว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้วซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของแข็ง จะเนาเปื่อยหรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง ถ้ำ ซากสัตว์ มูลสัตว์ ฟันละออง และเศษวัตถุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ต่างๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะ ตลาดและโรงงานอุตสาหกรรม ยกเว้น อุจจาระ และปัสสาวะของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งของปฏิกูล

วงเพชร สังข์สุวรรณ (2550, น. 6) ได้ทำการวิจัยและสรุปความหมายของขยะมูลฝอยได้ดังนี้ ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาสิ่งต่างๆ ซึ่งในขณะนั้นคนไม่ต้องการและทิ้งไป ทั้งนี้รวมตลอดถึง เศษผ้า เศษอาหาร มูลสัตว์ ซากสัตว์ ถ้ำ ฟันละอองและเศษวัสดุ สิ่งของที่เก็บกวาดจากเคหะสถาน อาคาร ถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ โรงงานอุตสาหกรรม และที่อื่นๆ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (2535) ให้ความหมายของคำว่า มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้ำ เศษวัสดุ ถูพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

กรมควบคุมมลพิษ (2559) ซึ่งตามนิยามแล้วขยะมูลฝอย (Solid waste) มีความหมายคือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้ำ เศษวัสดุ ถูพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อมูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือคร้วเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

สนาะ แก้วคง (2560, น. 18) ได้ทำการวิจัยและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคำว่า ขยะมูลฝอย จากหน่วยงานราชการและนักวิชาการ ได้แก่ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และสารโซ ทัทมิ (2546) สามารถสรุปได้ว่าขยะมูลฝอย หมายถึง เศษวัสดุที่ไม่มีผู้ใดต้องการเช่น เศษอาหาร เศษกระดาษ เศษพลาสติก เครื่องใช้ที่ชำรุด เศษวัสดุจากการเกษตร

อุตสาหกรรม การก่อสร้าง ตลอดจนกิ่งไม้ใบหญ้า หรือซากสัตว์ ขยะมูลฝอยบางอย่างยังมีคุณค่าในตัวเองและอาจเป็นที่ต้องการของบุคคลอีกกลุ่มก็ได้ เช่น กระจาด พลาสติก เสื้อผ้าเก่า เป็นต้น

สรุปขยะมูลฝอยหมายถึง เศษวัสดุต่างๆ พลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำมูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น

2.2 ประเภทของขยะมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2559) ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งตามลักษณะทางกายภาพได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ขยะอินทรีย์ (Compostable waste) คือ ขยะมูลฝอยที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่นับรวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมากที่สุดคือพบมากถึง 64 % ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด

2. ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระจาด เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระจาดเครื่องดื่ม เศษโลหะ เหล็ก อลูมิเนียม ยางรถยนต์ใช้แล้ว เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมากเป็นอันดับที่ 2 ในกองขยะกล่าวคือพบประมาณ 30% ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด

3. ขยะอันตราย (Hazardous waste) คือ ขยะมูลฝอยที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรควัตถุกำมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่ บุคคล สัตว์พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระจาดสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะมูลฝอยที่มีปริมาณน้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง 3% ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด

4. ขยะทั่วไป (General waste) คือ ขยะมูลฝอยประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใสขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร ฟิล์มเปื้อนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะมูลฝอยที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดในกองขยะเศษโลหะ เหล็ก อลูมิเนียม ยางรถยนต์ใช้แล้ว เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมากเป็นอันดับที่ 2 ในกองขยะกล่าวคือพบประมาณ 30% ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 (2565, น. 6) ได้จำแนกขยะออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ขยะมูลฝอยทั่วไป (general solid waste) ขยะมูลฝอยทั่วไปเกิดจากกิจกรรมต่างๆ ในการดำรงชีพและกิจกรรมบางส่วนของภาคการดำเนินธุรกิจของมนุษย์ มูลฝอยเหล่านี้เกิดจากบ้านเรือนที่พักอาศัย ร้านอาหาร ตลาด อาคารพาณิชย์ โรงพยาบาล โรงแรม สถานที่ทำงาน สถานที่สาธารณะ เช่น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ถนน ตรอก ซอย และอื่นๆ ประกอบด้วยมูลฝอยที่เหลือจากการบริโภค เช่น เศษอาหาร ผลไม้ ผัก และจากการอุปโภค เช่น พลาสติก ผ้า โลหะ แก้ว ไม้ หนัง ยาง หิน กรวด และทราย เป็นต้น

2. ขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (industrial solid waste) ขยะมูลฝอยเหล่านี้จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละประเภทของอุตสาหกรรม องค์ประกอบสำคัญที่เป็นตัวกำหนดลักษณะและองค์ประกอบของมูลฝอยประเภทนี้ ได้แก่ วัตถุประสงค์ กรรมวิธีการผลิต ผลผลิตและผลพลอยได้จากการผลิต โดยทั่วไปแล้วมูลฝอยประเภทนี้มักจะมีสารที่เป็นอันตราย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เทคนิคการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขยะมูลฝอยสามารถแบ่งออกได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้แบ่ง เช่น ขยะเปียกกับขยะแห้ง หรือขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ได้กับขยะที่ต้องกำจัด เป็นต้น ในที่นี้ขอแบ่งประเภทขยะออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ขยะทั่วไป (General Waste) เป็นขยะจากสำนักงาน ถนนหนทาง การก่อสร้าง ได้แก่ กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ฟางข้าว แก้ว กระจัง ยาง เศษอิฐ กรวด ทราย ถูพลาสติก เศษปูน อิฐหัก หิน ทราย ขยะประเภทนี้ไม่เกิดการย่อยสลายและเน่าเหม็น การกำจัดขยะทั่วไปควรคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ก่อนการกำจัด

2. ขยะอินทรีย์ (Organic Waste) เป็นขยะจากครัวเรือน ภัตตาคาร โรงอาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ ซากสัตว์ มูลสัตว์ ขยะประเภทนี้จะเป็นพวกที่ย่อยสลายและเน่าเปื่อยได้ง่าย เพราะว่าเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มีความชื้นค่อนข้างสูง ประกอบกับขยะประเภทนี้ มีกลิ่นเหม็นการกำจัดขยะประเภทนี้ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการหมักทำปุ๋ยก่อน

3. ขยะอุตสาหกรรม (Industrial Waste) เป็นเศษวัสดุที่เกิดจากการผลิตหรือขั้นตอนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม อาจเป็นสารอินทรีย์ที่เน่าเปื่อยซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของอุตสาหกรรม ซากยานพาหนะที่หมดสภาพการใช้งานหรือใช้งานไม่ได้แล้ว รวมทั้งชิ้นส่วนประกอบของยานพาหนะด้วย เช่น ยาง แบตเตอรี่ เป็นต้น ในการกำจัดควรพิจารณาการแยกชิ้นส่วนที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ได้

4. ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (Hazardous Waste) เป็นขยะจากสถานพยาบาล หรืออื่นๆ ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ ได้แก่ วัสดุที่ผ่านการใช้ในโรงพยาบาล แบตเตอรี่ กระป๋องสี พลาสติก ฟิล์มถ่ายภาพ ถ่านไฟฉาย เป็นต้น การกำจัดขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลจะทำลาย โดยการเผาในเตาเผา ส่วนขยะอันตรายอื่นๆ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง

สรุปประเภทขยะมูลฝอยสามารถจำแนกออกได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. ขยะทั่วไป (General Waste) เป็นขยะจากสำนักงาน ถนนหนทาง การก่อสร้าง ได้แก่ กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ฟางข้าว กระเบื้อง ยาง เศษอิฐ กระจก ทราช ถุงพลาสติก เศษปูน อิฐหัก ดิน ทราช โฟมเปื้อนอาหาร พอลียูรีเทนอาหาร เป็นต้น

2. ขยะอินทรีย์ (Organic Waste) เป็นขยะจากครัวเรือน ภัตตาคาร โรงอาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ ซากสัตว์ เป็นต้น

3. ขยะอุตสาหกรรม (Industrial Waste) เป็นเศษวัสดุที่เกิดจากการผลิตหรือ ขั้นตอนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม อาจเป็นสารอินทรีย์ที่เน่าเปื่อยซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของ อุตสาหกรรม ซากยานพาหนะที่หมดสภาพการใช้งานหรือใช้งานไม่ได้แล้ว รวมทั้งชิ้นส่วนประกอบ ของยานพาหนะด้วย เช่น ยางแบตเตอรี่ เป็นต้น

4. ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (Hazardous Waste) เป็นขยะจากสถานพยาบาล หรืออื่นๆ ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ ได้แก่ วัสดุที่ผ่านการใช้ในโรงพยาบาล แบตเตอรี่ กระป๋องสี พลาสติก ถ่านไฟฉาย เป็นต้น

2.3 ความหมายการจัดการขยะมูลฝอย

Tchobanoglous et al. (1993 อ้างถึงใน ประภาพร แก่นจันทร์, 2556, น. 40-41) ได้ให้ความหมายของการจัดการมูลฝอยว่า หมายถึง การจัดการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การทิ้ง การเก็บ การรวบรวม การขนถ่ายและการขนส่ง การแปรรูป และการกำจัดมูลฝอย ซึ่งเป็นวิธีที่มี หลักการที่ดีที่สุดในทั้งทางด้านเศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม การอนุรักษ์ ภูมิทัศน์ และด้านสิ่งแวดล้อม อื่นๆ รวมถึงการรับผิดชอบต่อสาธารณชนซึ่งการจัดการมูลฝอยนี้จะต้องอาศัยหลักการบริหาร การเงิน กฎหมาย การวางแผน และโครงสร้างทางด้านวิศวกรรม

เกรียงศักดิ์ อุทมนสินโรจน์ (2537, น. 272-273 อ้างถึงใน ประภาพร แก่นจันทร์, 2556, น. 40-41) ได้ให้ความหมายของการจัดการขยะมูลฝอยว่า หมายถึง หลักการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ การควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่าย และการขนส่ง การแปรรูปของขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย โดยจะคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัย ทัศนียภาพ เศรษฐศาสตร์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการยอมรับของสังคม ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลเสียต่อชุมชนต่างๆ มากมายเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่างๆ ก่อปัญหากลิ่นเหม็น และ น้ำเสียที่ มาจากการชะกองขยะ ดังนั้น ความรู้และความเข้าใจระบบการจัดการขยะมูลฝอย

จะสามารถช่วยให้มีการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพสูงและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

สรุป การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะมูลฝอย การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่ายขยะมูลฝอย และการขนส่งขยะมูลฝอย โดยคำนึงถึงหลักสุขอนามัย

2.4 นโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง และมาตรา 34/1 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคเจ็ด แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้ (ประกาศกระทรวงมหาดไทย, 2560)

1. ราชการส่วนท้องถิ่นต้องรณรงค์สร้างความรับรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการลดปริมาณ และคัดแยกมูลฝอย เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ มีความตระหนักรู้และรับผิดชอบในการจัดการมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดมูลฝอย รวมถึงลดทั้งเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ

2. การเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยให้ดำเนินการตามความในหมวดนี้ และในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานไว้เป็นการเฉพาะ ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานนั้นด้วย

3. ให้ราชการส่วนท้องถิ่นจัดให้มีภาชนะรองรับมูลฝอยไว้ในที่สาธารณะและสถานสาธารณะให้เพียงพอและเหมาะสมกับประเภท ปริมาณมูลฝอย และกิจกรรมในสถานที่นั้นโดยอย่างน้อยต้องมีภาชนะรองรับมูลฝอยทั่วไปและมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

4. ภาชนะรองรับมูลฝอย ต้องมีลักษณะที่เหมาะสมกับการใช้งาน โดยมีสีเฉพาะสำหรับรองรับมูลฝอยแต่ละประเภท หรืออาจกำหนดข้อความหรือสัญลักษณ์อื่นซึ่งแสดงถึงมูลฝอยประเภทนั้นไว้อย่างชัดเจนที่ภาชนะรองรับมูลฝอยแทนก็ได้

4.1 สีน้ำเงิน สำหรับมูลฝอยทั่วไป

4.2 สีเขียว สำหรับมูลฝอยอินทรีย์

4.3 สีเหลือง สำหรับมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่

4.4 สีส้ม สำหรับมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

5. ให้ราชการส่วนท้องถิ่นประกาศกำหนดวัน เวลา สถานที่ และเส้นทางการเก็บ และขนมูลฝอยให้ผู้ก่อให้เกิดมูลฝอยทราบล่วงหน้าเป็นเวลาพอสมควร

6. การเก็บและขนมูลฝอยให้บรรจุไว้ในอุปกรณ์หรือยานพาหนะซึ่งกันน้ำและปิดอย่างมิดชิดรวมทั้งจัดการป้องกันไม่ให้มูลฝอย น้ำ หรือสิ่งอื่นอันเกิดจากมูลฝอยตกหล่นรั่วไหลออก

จากอุปกรณ์หรือยานพาหนะนั้น และต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว โดยระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ การจราจร สุขภาพ อนามัย หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน

7. เพื่อประโยชน์ในการกำจัดมูลฝอย ให้คัดแยกมูลฝอยที่จัดเก็บได้ออกเป็นมูลฝอย ที่ย่อยสลายง่าย มูลฝอยที่ย่อยสลายยาก และมูลฝอยที่ไม่ย่อยสลาย ก่อนนำไปกำจัด ทั้งนี้ การกำจัด ให้ทำตามความเหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพและคุณสมบัติของมูลฝอยนั้น หรือสอดคล้องกับ สภาพภูมิสังคม และระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

8. การกำจัดมูลฝอย ให้ดำเนินการตามวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธี ดังนี้

8.1 การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

8.2 การหมักทำปุ๋ยหรือก๊าซชีวภาพ

8.3 การกำจัดด้วยพลังงานความร้อน

8.4 การแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิงหรือพลังงาน

8.5 วิธีอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด หรือคณะกรรมการจังหวัดให้คำแนะนำ

ไชยา บุญชิต, วาสนา แจ่มประจักษ์, บัญชาการ วินัยพานิช, พีรตน์ หมั่นภักดี (2552, น. 17-19) ตามคู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้นการลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย ของ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายไว้ ดังนี้

1. ผลักดันนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นวาระแห่งชาติโดยเห็นผลเป็น รูปธรรม ภายในปี พ.ศ. 2554

2. ควบคุมอัตราการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชน

3. สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และวิชาการแก่ท้องถิ่นเพื่อให้มีการจัดการ ขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งแต่การเก็บ การคัดแยก การขนส่ง การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการ กำจัดที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความร่วมมือกันในการ จัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรตั้งแต่การลด การคัดแยก และใช้ประโยชน์ และการกำจัดที่ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ โดยมุ่งเน้นรูปแบบศูนย์จัดการขยะมูลฝอยรวม

5. สนับสนุนให้มีกฎระเบียบ และเกณฑ์การจัดการขยะที่เหมาะสมตั้งแต่การลด และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยจนถึงการกำจัดเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ

6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนและประชาชน มีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาขยะมูลฝอยมากขึ้น

เป้าหมาย เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ชุมชน องค์กร เอกชน (NGOs) และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยมีแนวทางและเกณฑ์ขั้นต่ำที่ใช้สำหรับอ้างอิง ในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร รัฐจึงได้กำหนดเป้าหมายในภาพรวมเพื่อให้

เกิดการลดขยะมูลฝอย (Waste Reduction) การคัดแยก การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการแปรรูปใหม่ (Recycling) ให้มากที่สุดในทุกชุมชนทั่วประเทศ ดังนี้

1. ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนโดยเฉลี่ยให้ไม่เกิน 1 กิโลกรัม/คน/วัน และมีการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น
2. ควบคุมปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างจากการให้บริการจัดเก็บให้ไม่เกินร้อยละ 5 ในเขตกรุงเทพฯ เมืองพัทยาและเทศบาล และไม่เกินร้อยละ 10 ในเขตโครงการบริหารส่วนตำบล
3. สนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยรวมในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น
4. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยที่เป็นระบบครบวงจรในทุกจังหวัดทั่วประเทศ

สรุป นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่สำคัญ คือ การควบคุมและลด การผลิตขยะมูลฝอยของประชาชน ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการเก็บ การคัดแยก การขนส่ง การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลโดยมุ่งเน้นรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

2.5 แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักสากลเพื่อควมามีประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้น องค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม คือ (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2544, น. 27-29)

1. การจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร ซึ่งเป็นการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ 4 ขั้นตอน คือ
  - 1.1 การลดปัญหาขยะมูลฝอย (Reduction) กล่าวคือต้องมีการสร้างเสริมจิตสำนึกของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร พลังงาน และสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงหรือลดการสร้างขยะมูลฝอย
  - 1.2 การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการใช้ซ้ำ (Reuse) การซ่อมแซมกลับมาใช้ใหม่ (Repair) และการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
  - 1.3 การหลีกเลี่ยงการใช้ซ้ำขยะมูลฝอยอันตราย เช่น โฟม เป็นต้น
  - 1.4 การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกลักษณะ กล่าวคือ การนำขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ใหม่มากำจัด ซึ่ง มีวิธีการ 3 วิธี คือ การทำปุ๋ยหมักการเผาและการฝังกลบ

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากขยะมูลฝอยเป็นปัญหา ร่วมกันของทุกคน และเป็นปัญหาของสังคมประชาชนจึงควรมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการกับ ปัญหาขยะมูลฝอยทั้งในฐานะเป็นผู้สร้างปัญหา และเป็นสมาชิกของสังคมที่มีความรับผิดชอบในการ เข้าร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับการจัดการขยะมูลฝอย

3. การใช้หลักการ “ใครสร้างขยะมูลฝอยคนนั้นจ่าย” หรือการเรียกกันว่า Polluter Pay Principle-PPP ซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมาย ด้วยการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยทั้ง ทางตรงและทางอ้อม คือ การเก็บภาษีขยะมูลฝอยเพิ่มจากบริษัทที่ใช่วัตถุดิบ จากวัสดุรีไซเคิลและ เก็บจากภาษีขยะมูลฝอยจากครัวเรือนตามสัดส่วนของปริมาณขยะมูลฝอยที่ครัวเรือนสร้างขึ้นและเก็บ อัตราก้าวหน้า

4. การปลูกจิตสำนึกและค่านิยมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ และสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีในการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอย

2.6 การลดขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด

ไชยา บุญชิต, วาสนา แจ่มประจักษ์, ปัญชาการ วินัยพานิช, พีรदनย์ หมั่นภักดี (2552, น. 23-34) ตามคู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้นการลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย ได้ กำหนดแนวทางไว้ ดังนี้

1. จัดทำแผนการดำเนินงานด้านการลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยเสนอไว้ในแผน ปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด โดยแผนงานดังกล่าวอย่างน้อยจะต้อง ประกอบไปด้วย

1.1 เป้าหมายและประเภทขยะมูลฝอยที่ต้องการจะลดในระยะเวลาที่กำหนด ในแผน การดำเนินงาน เช่น กำหนดเป้าหมายในการลดขยะย่อยสลายและขยะรีไซเคิลให้ได้ร้อยละ 30 ภายใน 5 ปี เป็นต้น

1.2 กิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการ เช่น การรณรงค์ประชาสัมพันธ์มาตรการส่งเสริม สนับสนุน และการกำหนดมาตรการอื่นๆ ที่จะก่อให้เกิดการลดขยะมูลฝอยตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.3 งบประมาณดำเนินการ ซึ่งรวมถึง ค่าจ้างบุคลากร ค่าจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เงินลงทุนสำหรับก่อสร้าง ดำเนินการและบำรุงรักษาระบบที่เกี่ยวข้อง

1.4 ระยะเวลาดำเนินการและการติดตามประเมินผล

2. จัดให้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงาน ต่างๆ ในด้านการลดขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยมีแนวทางดังนี้

2.1 หน่วยงานประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะมูลฝอยรวมทั้งเป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ถุงพลาสติก กล่องโฟม สินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น และบรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือยอื่นๆ

2.3 หน่วยงานประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์กลับสู่ผู้ผลิตได้ เช่น ขวดเครื่องดื่มที่มีระบบมัดจำคืนเงิน

2.4 หน่วยงานประชาสัมพันธ์ด้านการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องใช้ต่างๆ ให้สามารถใช้งานได้ยาวนานยิ่งขึ้น รวมทั้งงดการเลือกซื้อสินค้าที่มีอายุการใช้งานต่ำ

2.5 หน่วยงานประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนใช้ซ้ำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่นๆ เช่น การใช้ซ้ำถุงพลาสติก ถุงผ้า ถุงกระดาษ กล่องกระดาษ การใช้กระดาษสีและกระดาษกันกระแทกเพื่องานศิลปะ

2.6 หน่วยงานประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนบริโภคตามความจำเป็นและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ลดการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย และเลือกใช้สินค้าที่สามารถใช้ซ้ำได้หลายครั้ง เช่น แบตเตอรี่บรรจุไฟฟ้าใหม่ได้

2.7 หน่วยงานประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนสนใจบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากวัสดุรีไซเคิล เช่น ถุงช้อปปิ้ง โปสการ์ด บรรจุภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำและเรียกคืน รวมทั้งการรณรงค์ให้ประชาชนลดหรือเลิกใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย เช่น กล่องโฟม ถุงพลาสติก สินค้าชนิดใช้ครั้งเดียว

2.8 หน่วยงานให้ผู้ผลิต/ผู้จำหน่ายสินค้า มีส่วนร่วมในการลดปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์ และจัดให้มีระบบรับคืนซากบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจำหน่ายสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิล และวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

3. จัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการลดขยะมูลฝอยในชุมชนดังนี้

3.1 จัดทำโครงการหรือประสานให้มีการดำเนินโครงการที่เน้นการลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งจะลดภาระการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยโครงการดังกล่าว ได้แก่ การจัดตั้งธนาคารขยะหรือวัสดุเหลือใช้ การหมักทำปุ๋ย การหมักปุ๋ยน้ำชีวภาพ ตลาดนัดขยะรีไซเคิล ขยะแลกไข่ ผ้าปารีไซเคิล สหกรณ์สินค้ารีไซเคิล การบริจาคสิ่งของที่ไม่ใช่แล้ว เป็นต้น

3.2 ให้รางวัลตอบแทน ใบประกาศเกียรติคุณ หรือการส่งเสริมการขายแก่ร้านค้า หรือผู้ประกอบการที่สามารถลดบรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย เช่น ร้านค้าที่มีการกักเก็บหรือจำหน่ายสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มน้อย หรือมีการรวบรวมบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่

3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเช่า หรือยืมวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือต่างๆ เช่น ชุดตกแต่งรวมทั้งอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกลับงานเลี้ยง ชุดอุปกรณ์ทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น

3.4 จัดตั้งกลุ่มองค์กรเอกชน กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐในด้านการลดและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย ตลอดจนการจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ในชุมชน

3.5 ส่งเสริม/สนับสนุนให้มีการจัดระบบผู้คัดแยกขยะมูลฝอยรายย่อย ช่างเล็ง และร้านรับซื้อของเก่า เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปใช้ใหม่

3.6 ตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนของเสียระหว่างผู้ประกอบการ

4. ให้การส่งเสริมด้านภาษีโดยการลดอัตราภาษีท้องถิ่นสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจที่ส่งเสริมให้เกิดกลไกการลดขยะมูลฝอย เช่น ธุรกิจซื้อขายแลกเปลี่ยนของเสีย ธุรกิจเรียกคืนบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ใช้แล้ว ธุรกิจมัดจำคืนเงิน ธุรกิจตลาดนัดสินค้าเสื้อผ้าหรือเฟอร์นิเจอร์ใช้แล้ว เป็นต้น

5. กำหนดให้ส่วนราชการในท้องถิ่นดำเนินกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการลดขยะมูลฝอย ดังนี้

5.1 พิมพ์หรือถ่ายเอกสารทั้ง 2 ด้านของกระดาษ

5.2 จัดตั้งศูนย์รวมเอกสาร/ข้อมูลภายในหน่วยงานและให้ใช้เอกสารเวียน

5.3 ใช้หรือส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

5.4 ใช้ซ้ำกระดาษที่พิมพ์หน้าเดียว

5.5 ใช้ซ้ำกล่องกระดาษลูกฟูกหรือนำกลับคืนสู่ผู้จำหน่ายสินค้า

5.6 จัดซื้อวัสดุสิ่งของที่ใช้บ่อยให้มีขนาดบรรจุใหญ่กว่าเพื่อลดของเสียบรรจุภัณฑ์

5.7 จะซื้อวัสดุอุปกรณ์สำนักงานที่มีภาชนะบรรจุน้อยกว่าหรือภาชนะบรรจุที่สามารถใช้ซ้ำได้

สามารถใช้ซ้ำได้

5.8 จัดซื้อหรือใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน ซ่อมแซมได้ง่าย สามารถใช้ซ้ำได้หลายครั้ง มีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิลหรือสามารถนำกลับไปรีไซเคิลได้ และผู้ผลิตเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์หลังจากการบริโภค

6. ส่งเสริมให้อาคารสำนักงานสถาบันการศึกษา ห้างสรรพสินค้า โรงแรม และสถานประกอบการอื่นๆ ที่มีบุคลากร หรือบุคคลพักอาศัยอยู่ตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป จัดทำแผนและกิจกรรมการลดขยะมูลฝอย ซึ่งประกอบไปด้วย เป้าหมาย วิธีดำเนินการ ระยะเวลาและงบประมาณที่ใช้ และการประเมินผล แล้วนำเสนอแผนดังกล่าวให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้สามารถติดตามตรวจสอบการดำเนินงานได้

2.7 การคัดแยกขยะมูลฝอยในแหล่งที่พักอาศัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้บุคคลที่พักอาศัยอยู่ในบ้านเรือน อาคาร สำนักงาน สถาบันการศึกษา ห้างสรรพสินค้า โรงแรม สถานประกอบการ ดำเนินการคัดแยกและเก็บกักขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1. คัดแยกขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้หรือขยะรีไซเคิลออกจากขยะย่อยสลาย ขยะอันตรายและขยะทั่วไป
2. เก็บกักขยะมูลฝอยที่ทำการคัดแยกแล้วในถุงหรือถังรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทที่ในราชการกำหนด
3. เก็บกักขยะมูลฝอยที่ทำการคัดแยกแล้วในบริเวณที่มีอากาศถ่ายเท สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่กีดขวางทางเดิน อยู่ห่างจากสถานที่ประกอบอาหาร ที่รับประทานอาหาร แหล่งน้ำดื่ม
4. ให้เก็บกักขยะอันตราย หรือภาชนะบรรจุสารที่ไม่ทราบแน่ชัด เป็นสัดส่วนแยกต่างหากจากขยะมูลฝอยอื่นๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษหรือการระเบิด แล้วให้นำไปรวบรวมไว้ในภาชนะหรือสถานที่รวบรวมขยะอันตรายของชุมชน
5. ห้ามเก็บกักขยะอันตรายไว้รวมกัน โดยให้แยกเก็บเป็นประเภทๆ หากเป็นของเหลวให้ใส่ถังหรือภาชนะที่มิดชิดและไม่รั่วไหล หากเป็นของแข็งหรือกึ่งของแข็งให้เก็บใส่ถังหรือภาชนะที่แข็งแรง
6. หลีกเลี่ยงการเก็บกักขยะมูลฝอยที่ทำการคัดแยกแล้วและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค หรือที่อาจเกิดการรั่วไหลของสารพิษไว้เป็นเวลานาน
7. หากมีการใช้น้ำทำความสะอาดวัสดุคัดแยกแล้วหรือวัสดุเหลือใช้ที่มีไขมัน หรือตะกอน น้ำมันปนเปื้อน จะต้องระบายน้ำเสียผ่านตะแกรงและบ่อดักไขมันก่อนระบายสู่ท่อน้ำสาธารณะ
8. ห้ามเผา หลอม สกัดหรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการคัดแยกการสกัดโลหะมีค่าหรือการทำลายขยะมูลฝอยในบริเวณที่พักอาศัย หรือพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่จะเกิดขึ้น

2.8 การคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาภาชนะสำหรับเก็บกักและคัดแยกขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. จัดวางภาชนะรองรับขยะมูลฝอยในบริเวณพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เช่น ตลาด ที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ชุมชน อุตสาหกรรม หรืออื่นๆ ตามข้อกำหนดได้อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1.1 จัดวางภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทในอัตราไม่น้อยกว่า 500 ลิตร ต่อ 1 จุด ต่อ 50-80 หลังคาเรือน หรือต่อประชากร 350 คน หรือตามความเหมาะสมของชุมชน

1.2 จัดให้มีภาชนะหรือสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บกักขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท ณ จุดรวบรวมขยะมูลฝอย (Station) ของชุมชนเพื่อรอการเก็บขนไปกำจัดหรือดำเนินการอย่างอื่น โดยให้มีความจุไม่น้อยกว่า 3 เท่า ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวันหรือตามความเหมาะสมของสถานที่

2. การจัดหาภาชนะรองรับขยะมูลฝอย หรือสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยรวมในชุมชนจะ ต้องพิจารณาตามลักษณะของขยะมูลฝอยที่จะทำการคัดแยกตามรูปแบบ ดังต่อไปนี้

2.1 จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะย่อยสลายและขยะรีไซเคิล หรือ

2.2 จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลายและขยะทั่วไป หรือ

2.3 จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลาย ขยะทั่วไป และขยะอันตราย

3. ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย หรือสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยรวมในชุมชน จะต้องตั้งอยู่ในที่ที่ไม่กีดขวางทางจราจร และการสัญจรของประชาชน

4. ขยะมูลฝอยจะต้องถูกเก็บรวบรวมไว้ในภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทตามที่ได้ระบุไว้บนภาชนะหรือสถานที่เก็บขยะมูลฝอยซึ่งได้จัดเตรียมไว้สำหรับชุมชนนั้น

5. การคัดแยกและเก็บกักวัสดุรีไซเคิลในบ้านเรือนหรือที่พักอาศัยอาจสามารถดำเนินการ ได้ดังนี้

5.1 อาจทิ้งวัสดุรีไซเคิลที่ริมถนนในบริเวณบ้าน จากนั้นให้เจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมในแต่ละครัวเรือนโดยใช้รถเก็บรวบรวมแบบแยกประเภท

5.2 สำหรับที่อยู่อาศัยแบบรวม ควรรวบรวมวัสดุที่คัดแยกแล้วไว้ในภาชนะขนาดใหญ่ ซึ่งจัดตั้งไว้นอกบ้าน จากนั้นเก็บรวบรวมวัสดุที่รีไซเคิลได้โดยรถเก็บรวบรวมแบบแยกประเภท

5.3 อาจมีการจัดตั้งสถานีรวบรวมในบริเวณที่สะดวกแก่ชุมชนในการนำวัสดุที่รีไซเคิลได้มาทิ้ง โดยที่สถานีจะต้องมีภาชนะขนาดใหญ่ที่บรรจุวัสดุที่รีไซเคิลแต่ละชนิดแยกกัน ขนาดและชนิดของภาชนะขึ้นกับปริมาณและชนิดของวัสดุ รวมทั้งวิธีและความถี่ในการขนส่งวัสดุไปยังตลาดพร้อมติดตั้งเครื่องมืออุปกรณ์ประกอบการดำเนินงานเท่าที่จำเป็น เช่น เครื่องอัด (Press machine) และเครื่องตัด (Shredders) เป็นต้น

6. สถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บกักขยะมูลฝอยรวมในชุมชนจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

6.1 ผนังต้องทำด้วยวัสดุถาวรและทนไฟ

6.2 พื้นผิวภายในต้องเรียบและกันน้ำซึม

6.3 ต้องมีการป้องกันกลิ่น น้ำฝน และสัตว์คุ้ยเขี่ยหรือพาหะนำโรค

6.4 ต้องมีระบบระบายและถ่ายเทอากาศที่ดี และป้องกันน้ำเข้าสู่สถานที่เก็บกัก

6.5 ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค สถานที่ประกอบอาหาร สถานที่รับประทานอาหาร บริเวณที่เลี้ยงเด็กอ่อน หรือสนามเด็กเล่น ตามข้อกำหนดของท้องถิ่นหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6.6 ตั้งอยู่ในบริเวณที่สาธารณชนเข้าถึงได้ง่าย และรถเก็บขนขยะมูลฝอยสามารถเข้าไปดำเนินการขนถ่ายได้สะดวก

6.7 มีเครื่องปิดกั้นให้พ้นจากสายตาสาธารณชนและมีรั้วล้อมขอบชิด

6.8 มีเครื่องหมายแสดงว่าเป็นสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยป้ายแดง แผนการเก็บขนและแผนฉุกเฉินสำหรับช่วงเวลาที่ความจุของสถานที่ไม่เพียงพอเนื่องจากความล่าช้าในการขนส่งขยะมูลฝอยไปกำจัด

7. บุคคลใดที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้คัดแยกขยะมูลฝอยในภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยในชุมชนจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

7.1 ควบคุมมิให้มีการหกหล่น ปลิวฟุ้งของขยะมูลฝอยและการรั่วไหลของน้ำขยะมูลฝอยในขณะดำเนินการคัดแยก

7.2 จัดเก็บขยะมูลฝอยและภาชนะรองรับให้อยู่ในสภาพเดิมหลังจากคัดแยกแล้วเสร็จ

7.3 ของมีคม เช่น เศษแก้ว หรือเข็มฉีดยา จะต้องคัดแยกออกจากขยะมูลฝอยอื่นๆ และใส่ถุงมือที่มีความหนาเพียงพอ เพื่อป้องกันการเกิดบาดแผลในขณะทำการคัดแยก

7.4 ห้ามทำการคัดแยกวัสดุต้องสงสัยหรือภาชนะบรรจุวัสดุที่ไม่ทราบแน่ชัดพบเห็นให้รีบแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตรวจสอบต่อไป

7.5 ห้ามเผา หลอม สกัดหรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการคัดแยกการสกัดโลหะมีค่าหรือทำลายขยะมูลฝอยในบริเวณพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่จะเกิดขึ้น

7.6 ไม่คัดแยกขยะมูลฝอยในขณะที่ร่างกายมีบาดแผล หรือเจ็บป่วย

7.7 ในขณะดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอยจะต้องสวมเสื้อผ้าให้รัดกุมและสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันตนเอง เช่น ถุงมือ ผ้าปิดจมูก แว่นตา หมวกคลุมผม และรองเท้าบูท

7.8 เมื่อคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วเสร็จในแต่ละวัน ให้ทำความสะอาดร่างกายโดยการอาบน้ำฟอกสบู่ทุกครั้ง

7.9 ควรทำความสะอาดเสื้อผ้าหรืออุปกรณ์ป้องกันต่างๆ ภายหลังเลิกใช้งานในแต่ละครั้งและให้ทำความสะอาดแยกต่างหากจากชุดอื่นๆ

7.10 ควรรับประทานอาหารและดื่มน้ำที่สะอาด รวมทั้งล้างมือก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง

7.11 ควรมีการตรวจสุขภาพประจำปี เช่น ตรวจเลือด ตับ ไต และปอด และฉีดวัคซีนป้องกันโรค เช่น บาดทะยัก ไทฟอยด์และอื่นๆ

8. จัดให้มีการอบรมด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะให้แก่ผู้คัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อลดปัญหาความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัย และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงานคัดแยกที่ไม่ถูกต้อง

9. ต้องมีการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลและให้ความรู้ ประกอบด้วย เหตุผล วัตถุประสงค์ วิธีการ และระดับการคัดแยก เพื่อจูงใจให้เกิดความร่วมมือในการคัดแยกของเสียของตน ซึ่งต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง

2.9 ข้อกำหนดรถยนต์เก็บขนขยะมูลฝอย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหารถยนต์สำหรับขนขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน ควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. รถยนต์เก็บขนขยะมูลฝอยควรมีสีหรือสัญลักษณ์แสดงลักษณะว่าเป็นพาหนะสำหรับเก็บรวบรวม และบรรทุกขยะมูลฝอยและมีสีหรือสัญลักษณ์แตกต่างกันตามประเภทของขยะมูลฝอยที่จะเก็บรวบรวมขนส่ง

2. ลักษณะทั่วไปของรถยนต์เก็บขนขยะมูลฝอย มีดังต่อไปนี้

2.1 ตัวถังบรรจุขยะมูลฝอยสร้างด้วยโครงเหล็กหนาที่มีความคงทนเป็นพิเศษ ตาม มาตรฐานของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือตามมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2 ตัวถังสำหรับบรรจุขยะมูลฝอยจะต้องมีลักษณะปกปิดมิดชิดและมีประตูเปิด-ปิด พร้อมทั้งลิ้นสำหรับถ่ายเทขยะมูลฝอย พร้อมทั้งมีสัญลักษณ์หรือข้อความที่ชัดเจนระบุประเภทของขยะมูลฝอยที่จะเก็บรวบรวมขนส่ง

2.3 ระดับที่ยกเทขยะมูลฝอยใส่ในตัวถังควรไม่สูงเกิน 1.6 เมตร หรือระดับที่ปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน

2.4 โครงสร้างของรถต้องมีลักษณะที่ทำความสะอาดได้ง่ายและไม่ง่ายต่อการเกิดสนิม

2.5 มีระบบป้องกันน้ำชะมูลฝอยและขยะมูลฝอยหกเรียราดในขณะเก็บรวบรวมขนส่ง

2.6 มีระบบสัญญาณไฟครบถ้วนตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.7 ตัวเครื่องยนต์ ระบบขับเคลื่อน ระบบห้ามล้อ และส่วนประกอบอื่นๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกำหนด

2.8 ระบบการทำงานของรถยนต์ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและซ่อมบำรุงได้ง่าย

2.9 มีอุปกรณ์ประจำรถและเครื่องมือตามความเหมาะสมหรือตามข้อกำหนดของผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) กระจกมองหลังที่ติดตั้งด้านนอก 2) ไฟสำรอง 3) สัญญาณไฟกระพริบแบบสี่ทาง 4) อุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น 5) อุปกรณ์ดับเพลิง 6) อุปกรณ์เสียงเตือนเวลาถอยหลัง ทั้งนี้หากต้องมีผู้อยู่ภายนอกตัวรถเก็บขนขยะมูลฝอยในระยะทางสั้นๆ จะต้องมีการจับและพื้นที่ที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการลื่น

3. รถยนต์เก็บขนขยะรีไซเคิลต้องไม่นำไปใช้สำหรับเก็บขนขยะอื่นๆ เช่น ขยะย่อยสลายหรือขยะทั่วไปเพื่อป้องกันปัญหาการปนเปื้อนของวัสดุรีไซเคิล และไม่ควรถัดตั้งเครื่องบดอัดขยะมูลฝอย

4. การกำหนดขนาดของรถเก็บขนขยะมูลฝอยจะต้องพิจารณาจากสถานที่ที่จะต้องไปดำเนินการ ถนนที่รถจะต้องผ่าน รวมทั้งน้ำหนักบรรทุกสูงสุดเพื่อให้เหมาะสมกับสถานีขนถ่าย อาคารบริการ เตาเผา และควรพิจารณาเลือกใช้รถที่ประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง และไม่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ

2.10 ข้อกำหนดในการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอย

บุคคลใดที่ดำเนินการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอยในชุมชนควรพิจารณาปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. จัดหารถเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยและพนักงานประจำรถให้เพียงพอกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1.1 จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะมูลฝอย 1 คัน ประเภทธรรมดาเปิดข้าง ขนาด 4 ลบ.ม. (5 ลบ.หลา) ต่อประชากร 2,000 คน หรือ

1.2 จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะมูลฝอย 1 คัน ประเภทธรรมดาเปิดข้าง ขนาด 10 ลบ.ม. (13 ลบ.หลา) ต่อประชากร 5,000 คน หรือ

1.3 จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะมูลฝอย 1 คัน ประเภทธรรมดาเปิดข้าง ขนาด 12 ลบ.ม. (15 ลบ.หลา) ต่อประชากร 6,000 คน หรือ

1.4 จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะมูลฝอยแบบอัดท้ายขนาดความจุ 8 ลบ.ม. (10 ลบ.หลา) 1 คัน ต่อประชากร 12,000 คน หรือ

1.5 จัดหารถยนต์เก็บรวบรวมขยะมูลฝอยแบบอัดท้ายขนาดความจุ 10 ลบ.ม. (13 ลบ.หลา) 1 คัน ต่อประชากร 15,000 คน หรือ

2. จัดเก็บขยะมูลฝอยให้หมดทุกวันหรือให้มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างน้อยที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องกลิ่น ทัศนียภาพและพาหะนำโรค

3. จัดเก็บขยะมูลฝอยแยกตามประเภท/ชนิดของขยะมูลฝอยที่ได้คัดแยกไว้ เช่น การจัดเก็บขยะรีไซเคิล แยกต่างหากจากขยะย่อยสลาย ขยะทั่วไป และขยะอันตราย

4. จัดเก็บขยะมูลฝอยอันตรายแยกต่างหากจากขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลายและขยะทั่วไป

5. จัดให้มีวันเก็บรวบรวมพิเศษสำหรับขยะรีไซเคิลและขยะอันตรายอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และห้ามใช้รถเก็บรวบรวมที่มีระบบอัดขยะเก็บรวบรวมขยะอันตราย

6. ควบคุมมิให้เกิดการฟุ้งกระจายของขยะมูลฝอยและการหกรั่วของน้ำชะขยะมูลฝอยในขณะจัดเก็บรวบรวม

7. ห้ามมิให้ระบายน้ำเสียที่เกิดจากการล้างหรือทำความสะอาดภาชนะ และสถานที่เก็บกักขยะมูลฝอยลงสู่แม่น้ำ แอ่งน้ำ ลำน้ำ คลองระบายน้ำ แหล่งน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำธรรมชาติอื่นๆ โดยปราศจากการบำบัดจนได้ค่าตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กำหนด

8. ควรเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ในบริเวณที่มีปริมาณมากที่สุดก่อนในช่วงวันที่ทำการเก็บขนขยะมูลฝอย

9. ในกรณีที่พบว่ามียานพาหนะที่มีขยะมูลฝอยปริมาณน้อย และมีจุดเก็บรวบรวมอยู่กระจัดกระจายให้ทำการเก็บรวบรวมในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่สุดท้ายแต่เก็บให้หมดในวันเดียวกัน

10. ความถี่ต่ำสุดในการรวบรวมต้องสอดคล้องกับสุขภาพประชาชนและความปลอดภัย ค่าใช้จ่าย และการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในการพิจารณาความถี่ต้องคำนึงถึงอัตราการเกิดและองค์ประกอบขยะมูลฝอย รวมทั้งความสามารถในการจัดเก็บ

11. ควรมีการบันทึกรายละเอียดค่าใช้จ่ายการจัดการในการรวบรวม เงินลงทุนค่าดำเนินการ และค่าบำรุงรักษา เพื่อประกอบการพิจารณาซ่อมบำรุงและเปลี่ยนรถ งบประมาณ และการประเมินระบบรวมทั้งการเปรียบเทียบ

12. จัดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้เพียงพอสำหรับพนักงานเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย เช่น ถุงมือ รองเท้า ผ้าปิดจมูก เป็นต้น รวมทั้งกำชับให้พนักงานแต่งกายให้ถูกสุขลักษณะโดยใช้อุปกรณ์ ป้องกันอันตรายที่จัดเตรียมให้ ได้แก่ การสวมเสื้อผ้าที่รัดกุม ใส่ถุงมือให้มิดชิด สวมรองเท้าหุ้มส้น และใช้ผ้าปิดจมูกตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

13. ตรวจสอบสภาพพนักงานเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเป็นประจำทุกปี

14. ดูแลรักษาอุปกรณ์และรถเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา

15. ควบคุมดูแลให้มีการบรรทุกขยะเกินพิกัดน้ำหนักที่กำหนดไว้ สำหรับรถเก็บรวบรวมขยะนั้นๆ

16. ขยะมูลฝอยจะต้องถูกขนส่งในภาชนะบรรจุหรือตู้ที่ปิดของยานพาหนะขนส่ง อาทิ การปิดฝาถังข้าง และด้านท้ายของรถยนต์เก็บขยะมูลฝอยแบบเปิดข้างเทท้ายในระหว่างการขนส่ง

17. ควบคุมการรั่วไหลของน้ำชะขยะมูลฝอยระหว่างการขนส่งโดยการจัดให้มีถังรองรับน้ำชะขยะมูลฝอย (Holding tank)

18. จำกัดความเร็วของรถในช่วงที่วิ่งผ่านชุมชนบริเวณทางร่วมหรือทางแยกให้มีความเร็วไม่เกิน 40 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เพื่อป้องกันปัญหาด้านการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองและอุบัติเหตุ

19. พนักงานขับรถ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง และปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด

2.11 คุณลักษณะของรถพลาสติกใส่มูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2546) หลักเกณฑ์ทางวิชาการเกี่ยวกับคุณลักษณะรถพลาสติกใส่มูลฝอยที่ใช้ในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ฤกษ์พลาสติกสำหรับใส่ “มูลฝอยทั่วไป” ให้ใช้สีน้ำเงิน และจะมีรูปภาพและข้อความบนถุงด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าใช้ถุงสีอื่นต้องมีรูปภาพคนสีด้ากำลังทิ้งมูลฝอยลงถัง ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีขาว และมีข้อความว่า “มูลฝอยทั่วไป” ตัวอักษรเป็นสีขาวในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำ เหนือรูปภาพคนๆ อยู่บนถุงด้วย โดยรูปภาพและข้อความดังกล่าวต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับถุง ไม่หลุดหรือลอกออกได้ง่ายและอยู่ในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

2. ฤกษ์พลาสติกสำหรับใส่ “มูลฝอยย่อยสลาย” ให้ใช้สีดำ และจะมีรูปภาพและข้อความบนถุงด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าใช้ถุงสีอื่นต้องมีรูปภาพถังปลาและเศษผักในกรอบสามเหลี่ยมด้านเท่าสีดำ ภายใต้กรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีขาว และมีข้อความว่า “มูลฝอยย่อยสลาย” ตัวอักษรเป็นสีขาวอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำ เหนือรูปภาพถังปลาและเศษผักๆ อยู่บนถุงด้วย โดยรูปภาพและข้อความดังกล่าวต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับถุง ไม่หลุดหรือลอกออกได้ง่ายและอยู่ในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

3. ฤกษ์พลาสติกสำหรับใส่ “มูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล)” ให้ใช้สีเหลือง หรือสีขาว ขุ่นหรือสีขาวใส และจะมีรูปภาพและข้อความบนถุงด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าใช้ถุงสีอื่นต้องมีรูปภาพลูกศร 3 ดอก หัวลูกศรหมุนตามเข็มนาฬิกาต่อกันเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าที่มีสีดำในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีขาว และมีข้อความว่า “มูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล)” ตัวอักษรเป็นสีขาวในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำเหนือรูปภาพลูกศรๆ อยู่บนถุงด้วย โดยรูปภาพและข้อความดังกล่าวต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับถุงไม่หลุดหรือลอกออกได้ง่ายและอยู่ในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

4. ฤกษ์พลาสติกสำหรับใส่ “มูลฝอยอันตราย” ให้ใช้สีส้ม และจะมีรูปภาพและข้อความบนถุงด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าใช้ถุงสีอื่นต้องมีรูปภาพหวักะโหลกกับกระดูกไขว้ทับกันสีดำในรูปหัวลูกศรชี้ลงในกรอบวงกลมสีดำ ภายใต้กรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีขาว และมีข้อความว่า “มูลฝอยอันตราย” ตัวอักษรเป็นสีขาวในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำ เหนือรูปภาพหวักะโหลกกับกระดูกไขว้ๆ อยู่บนถุงด้วยโดยรูปภาพและข้อความต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับถุง ไม่หลุดหรือลอกออกได้ง่ายและอยู่ในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

5. ลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางฟิสิกส์ให้ เป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมฤกษ์พลาสติกใส่ขยะ และได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ฤกษ์พลาสติกใส่ขยะ มอก. 1314-2538

6. กรณีเป็นฤกษ์พลาสติกที่ยังไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ผู้ผลิตมีหน้าที่ ต้องดำเนินการให้ฤกษ์พลาสติกผ่านการรับรองมาตรฐานจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมหรือหน่วยงานที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามกฎหมาย

2.12 คุณลักษณะของที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติก

กรมควบคุมมลพิษ (2546) หลักเกณฑ์ทางวิชาการเกี่ยวกับคุณลักษณะที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติกที่ใช้ในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติก “มูลฝอยทั่วไป” โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ให้ใช้ถังสีน้ำเงิน และจะมีรูปภาพตาม (1.2) และข้อความตาม (1.3) ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าเป็นถังสีอื่นต้องมีรูปภาพตาม (1.2) และข้อความตาม (1.3) ด้วย

1.2 รูปภาพคนสีดำกำลังทิ้งมูลฝอยลงถัง ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีขาว ขนาดที่เหมาะสมกับถังซึ่งสามารถมองเห็นได้ชัดเจนในระยะไม่เกิน 15 เมตร และ

1.3 ข้อความว่า “มูลฝอยทั่วไป” ตัวอักษรเป็นสีขาวในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำเหนือรูปภาพคนฯ และข้อความว่า “กล่องนม UHT โฟม ถูหรือท่อพลาสติกใส่ขนม ถูพลาสติกบรรจุผงซักฟอก ฯลฯ” ตัวอักษรเป็นสีขาวในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำ ได้รูปภาพคนฯ โดยข้อความทั้งหมดต้องสามารถมองเห็นและอ่านออกได้ในระยะไม่เกิน 7 เมตร

2. ที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติก “มูลฝอยย่อยสลาย” โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ใช้ถังสีเขียว และจะมีรูปภาพตาม (2.2) และข้อความตาม (2.3) ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าเป็นถังสีอื่นต้องมีรูปภาพตาม (2.2) และข้อความตาม (2.3) ด้วย

2.2 รูปภาพถังปลาและเศษผักในกรอบสามเหลี่ยมด้านเท่าสีดำ ภายใต้กรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีขาว ขนาดเหมาะสมกับถังซึ่งสามารถมองเห็นได้ชัดเจนในระยะไม่เกิน 15 เมตร และ

2.3 ข้อความว่า “มูลฝอยย่อยสลาย” ตัวอักษรสีขาวอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำเหนือรูปภาพถังปลาและเศษผักฯ และข้อความ “เศษอาหาร เปลือกผลไม้ เศษผักเศษเนื้อสัตว์ ฯลฯ” ตัวอักษรเป็นสีขาวในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำ ได้รูปภาพถังปลาและเศษผักฯ โดยข้อความทั้งหมดต้องสามารถมองเห็นและอ่านออกได้ในระยะไม่เกิน 7 เมตร

3. ที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติก “มูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล)” โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ให้ใช้ถังสีเหลือง และจะมีรูปภาพตาม (3.2) และข้อความตาม (3.3) ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าเป็นถังสีอื่นต้องมีรูปภาพตาม (3.2) และข้อความตาม (3.3) ด้วย

3.2 รูปภาพลูกศร 3 ดอก หัวลูกศรหมุนตามเข็มนาฬิกาต่อกันเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าสีดำในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีขาว ขนาดที่เหมาะสมกับถังซึ่งสามารถมองเห็นได้ชัดเจนในระยะไม่เกิน 15 เมตร และ

3.3 ข้อความว่า “มูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล)” ตัวอักษรสีขาวในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำเหนือรูปภาพลูกศรฯ และข้อความว่า “เศษเหล็ก เศษแก้ว กระดาษ กระจกเครื่องตีพิมพ์ ฯลฯ” ตัวอักษร

เป็นสีขาวอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำ ใต้รูปภาพลูกศรฯ โดยข้อความทั้งหมดต้องสามารถมองเห็นและอ่านออกได้ในระยะไม่เกิน 7 เมตร

4. ที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติก “มูลฝอยอันตราย” โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ให้ใช้ถังสี่เหลี่ยม และจะมีรูปภาพตาม (4.2) และข้อความตาม (4.3) ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าเป็นถังสี่เหลี่ยมต้องมีรูปภาพตาม (4.2) และข้อความตาม (4.3) ด้วย

4.2 รูปภาพหัวกะโหลกกับกระดูกไขว้ทับกันสีดำในรูปหัวลูกศรชี้ลงในกรอบวงกลมสีดำภายใต้กรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีขาว ขนาดที่เหมาะสมกับถังซึ่งสามารถมองเห็นได้ชัดเจนในระยะไม่เกิน 15 เมตร และ

4.3 ข้อความว่า “มูลฝอยอันตราย” ตัวอักษรสีขาวในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำเหนือรูปภาพหัวกะโหลกกับกระดูกไขว้ฯ และข้อความว่า “หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉาย หรือแบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะที่ใช้บรรจุสารกำจัดแมลงหรือวัชพืช กระบองสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี ฯลฯ” ตัวอักษรเป็นสีขาวในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำ ใต้รูปภาพหัวกะโหลกกับกระดูกไขว้ฯ โดยข้อความทั้งหมดต้องสามารถมองเห็นและอ่านออกได้ในระยะไม่เกิน 7 เมตร

5. ตัวถังและฝาถังต้องทำจากวัสดุโพลีเอทิลีน ประเภทความหนาแน่นปานกลาง (MDPE) หรือ ความหนาแน่นสูง (HDPE) หรือวัสดุประเภทอื่นๆ ที่มีคุณสมบัติเทียบเท่ากับวัสดุโพลีเอทิลีนประเภทความหนาแน่นปานกลาง (MDPE) หรือ ความหนาแน่นสูง (HDPE) โดยต้องมีสัดส่วนของวัสดุที่ใช้แล้วในประเภทเดียวกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยน้ำหนัก และพื้นผิวภายในของถังต้องมีลักษณะเรียบมัน ไม่บิดงอ รวมทั้งต้องเป็นเนื้อเดียวกันตลอดทั้งใบ (ยกเว้นรอยตำหนิที่บริเวณก้นถังซึ่งเกิดจากการฉีดพลาสติกเหลวเข้าแบบจะต้องไม่มีผลเสียต่อการใช้งาน)

6. ตัวถังและฝาถังต้องเป็นสีเดียวกัน

7. ฝาถังต้องสามารถป้องกันการหกหล่นและกลิ้งของมูลฝอยได้ นอกจากนี้ฝาถังต้องสามารถถอดออกจากตัวถังได้สะดวก

8. เป็นถังที่สามารถติดตั้งและเคลื่อนย้ายได้สะดวก

9. เป็นถังพลาสติกที่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ถังพลาสติกใส่มูลฝอย หรือได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ถังพลาสติกสำหรับบรรจุน้ำ มอก. 495-2526

10. สามารถทนต่อรังสีอัลตราไวโอเล็ต

11. สามารถทนต่อความร้อนได้ไม่น้อยกว่า 40 องศาเซลเซียส

12. สามารถทนต่อสารเคมีประเภทกรดได้ เช่น กรดอะซิติก ที่มีความเข้มข้นไม่เกินร้อยละ 10 (Acetic acid 10%), กรดคาร์บอนิก (Carbonic acid) หรือ กรดโครมิก ที่มีความเข้มข้นไม่เกินร้อยละ 20 (Chromic acid 20%) เป็นต้น หรือสามารถทนต่อสารเคมีประเภทต่างได้ เช่น แคลเซียมคาร์บอเนต (Calcium carbonate) หรืออลูมิเนียมคลอไรด์ (Aluminum chloride) เป็นต้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เทคนิคการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่มีประสิทธิภาพ ข้อสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจ คือ ข้อมูลในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจำเป็นต้องมีการรวบรวม และจัดเก็บข้อมูลที่สามารถเรียกใช้งานได้อย่างรวดเร็ว คล่องตัว และมีการจัดเก็บอยู่ในระบบเดียวกันง่ายต่อการสืบค้นข้อมูล สำหรับขั้นตอนในการจัดทำและจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวางแผนมี ดังนี้

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมด โดยข้อมูลที่ควรรวบรวมและจัดเก็บไว้ประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1.1 ข้อมูลประชากร ทั้งประชากรตามทะเบียนราษฎรและประชากรแฝง
 1.2 ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 1.3 ข้อมูลปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในแต่ละวัน
 1.4 ข้อมูลองค์ประกอบของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เช่น ร้อยละของขยะอินทรีย์ แก้วพลาสติก กระดาษ หรือขยะอันตรายอื่นๆ เป็นต้น

1.5 ข้อมูลการจัดเก็บ รวบรวมขยะมูลฝอย เช่น จำนวนถังรองรับขยะมูลฝอย การกระจายของถังตามเขตชุมชนต่างๆ จำนวนพนักงานเก็บขน เส้นทางรถเก็บขน จำนวนรถเก็บขน ขยะมูลฝอย ความพอเพียงในการจัดเก็บในปัจจุบัน

1.6 ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบัน เช่น ขนาดพื้นที่ ที่ตั้ง การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

1.7 จำนวนข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น

2. การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดทำหมวดหมู่ให้ชัดเจน โดยการป้อนข้อมูลเพื่อจัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์ หรือพัฒนาเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศ (Management Information System: MIS) ที่เรียกใช้งานได้ง่าย

3. การออกแบบฟอร์ม สำหรับการบันทึกข้อมูลรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือรายปีให้กับฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้กรอกข้อมูลในแบบฟอร์มเพื่อให้มีการจัดเก็บข้อมูลไว้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนของผู้บริหาร การกรอกแบบฟอร์มข้อมูลนี้จะได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพที่สามารถนำมาวิเคราะห์และวางแผนต่อไป

4. ข้อมูลที่รวบรวมและจัดเก็บไว้ ควรมีการพัฒนาให้ทันสมัยตลอดเวลา โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ควรบันทึกทุกวัน เพื่อที่จะได้ทราบปริมาณขยะมูลฝอยที่ผลิตได้ในแต่ละวัน ซึ่งข้อมูลอาจแตกต่างกันไปตามสภาพของฤดูกาล เช่น ถ้าเป็นฤดูที่มีผลไม้มาก ประเภทของขยะมูลฝอยก็อาจเป็นพวกขยะอินทรีย์ ที่ย่อยสลายง่ายมากกว่ามูลฝอยประเภทอื่นๆ เป็นต้น

5. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมอบหมายหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล หรือบันทึกข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเฉพาะในการดำเนินงาน ซึ่งโดยมากอาจมอบหมายให้

เจ้าหน้าที่ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือกองช่าง ทั้งนี้อยู่ที่โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรนั้นๆ เจ้าหน้าที่เหล่านี้ควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศ (Information Data Based) รวมทั้งต้องมีความชำนาญในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

6. การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาใช้ในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจนั้น เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ผู้บริหารท้องถิ่นควรเรียกข้อมูลมาประกอบในการตัดสินใจวางแผนงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย เช่น ความต้องการของจำนวนถังรองรับขยะมูลฝอยควรเป็นเท่าใดในแต่ละปี ชัดความสามารถในการรองรับได้ของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบัน หรือแม้กระทั่งเรื่องของการพัฒนาจำนวนพนักงานที่จะมาทำหน้าที่ในการเก็บขนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

2.13 การกำจัดขยะมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2552, น. 32-33) การกำจัดขยะมูลฝอยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระบบใหญ่ๆ คือ

1. ระบบหมักทำปุ๋ย เป็นการย่อยสลายอินทรีย์สาร โดยขบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์เป็นตัวการย่อยสลายให้แปรสภาพเป็นแร่ธาตุที่มีลักษณะค่อนข้างคงรูป มีสีดำค่อนข้างแห้งและสามารถใช้การปรับปรุงคุณภาพของดิน ขบวนการหมักทำปุ๋ยสามารถแบ่งเป็น 2 ขบวนการ คือ ขบวนการหมักแบบใช้ออกซิเจน (aerobic decomposition) ซึ่งเป็นการสร้างสภาวะที่จุลินทรีย์ชนิดที่ดำรงชีพโดยใช้ออกซิเจนย่อยสลายสารอาหารแล้วเกิดการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและกลายเป็นสภาพเป็นแร่ธาตุเป็นขบวนการที่ไม่เกิดก๊าซกลิ่นเหม็น ส่วนอีกขบวนการ เป็นขบวนการหมักแบบไม่ใช้ออกซิเจน (anaerobic decomposition) เป็นการสร้างสภาวะให้เกิดจุลินทรีย์ชนิดที่ดำรงชีพโดยใช้ออกซิเจน เป็นตัวช่วยย่อยสลายอาหาร และแปรสภาพกลายเป็นแร่ธาตุ ขบวนการนี้มักเกิดก๊าซที่มีกลิ่นเหม็น เช่น ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ (hydrogen sulfide: H₂S) แต่ขบวนการนี้จะมีผลผลิตที่เกิดก๊าซมีเทน (methane gas) ซึ่งเป็นก๊าซที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นเชื้อเพลิงได้

2. ระบบการเผาในเตาเผาเป็นการทำลายขยะมูลฝอยด้วยวิธีการเผาทำลายในเตาเผาที่ได้รับการออกแบบก่อสร้างที่ถูกต้องเหมาะสม โดยต้องให้มีอุณหภูมิในการเผาที่ 850–1,200 องศาเซลเซียส เพื่อให้การทำลายที่สมบูรณ์ที่สุด แต่ในการเผาหมักก่อให้เกิดมลพิษด้านอากาศ ได้แก่ ฝุ่นขนาดเล็ก ก๊าซพิษต่างๆ เช่น ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (Sulfur dioxide : SO₂) เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังอาจเกิดไดออกซิน (Dioxins) ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งและเป็นสารที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีระบบควบคุมพิษทางอากาศและดักมิให้อากาศที่ผ่านปล่องออกสู่บรรยากาศมีค่าเกินกว่าค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศจากเตาเผาที่กำหนด

3. ระบบฝังกลบอย่างถูกสุขาภิบาล (sanitary landfill) เป็นการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการนำไปฝังกลบในพื้นที่ที่ได้จัดเตรียมไว้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกตามหลักวิชาการทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิศวกรรม สถาปัตยกรรม และการยินยอมจากประชาชน

จากนั้นจึงทำการออกแบบและก่อสร้าง โดยมีการวางมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เช่น การปนเปื้อนของน้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยที่เรียกว่า น้ำชะขยะมูลฝอย (leachate) ซึ่งถือว่าเป็นน้ำเสียที่มีค่าความสกปรกสูงไหลซึมลงสู่ชั้นน้ำใต้ดิน ทำให้คุณภาพน้ำใต้ดินเสื่อมสภาพลงจนส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ใช้น้ำเพื่อการอุปโภค และบริโภคนอกจากนี้ยังต้องมีมาตรการป้องกันน้ำท่วมก่อกันเหม็น และผลกระทบต่อสภาพภูมิทัศน์ รูปแบบการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล อาจใช้วิธีขุดให้ลึกลงไปในชั้นดินหรือการถมให้สูงขึ้นจากระดับพื้นดิน หรืออาจจะใช้ผสมสองวิธี ซึ่งจะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ

3. แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่

เป็นแนวคิดเชิงวิพากษ์แนวความคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) ในการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยจึงเริ่มทบทวนด้วยการอธิบายถึงพื้นฐาน แนวคิดหรือที่มาของการบริการสาธารณะแนวใหม่ ซึ่ง Robert B Denhardt and Janet Vinzant Denhardt ได้อธิบายไว้ NPS เกิดขึ้นจากการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประชาธิปไตยพลเมือง ชุมชนและประชาสังคม แนวคิดมนุษยนิยมองค์การและทฤษฎีวาทกรรม (กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย, 2564, น. 25-30)

1. ประชาธิปไตยพลเมือง (Democratic Citizenship) จากแนวคิดที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและพลเมืองตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่ารัฐบาล จะดำรงอยู่ได้นั้นก็เพื่อการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ในการทำให้ประชาชนมีทางเลือกต่างๆ ที่สอดคล้องกับประโยชน์โดยสร้างหลักประกันที่เป็นกระบวนการ เช่น การลงคะแนนเลือกตั้ง หรือการมีสิทธิส่วนบุคคล แต่ที่ต่างจากหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ก็คือพลเมืองจะมองเห็นประโยชน์ส่วนตนไปยังประโยชน์สาธารณะ ซึ่งเป็นเพราะการมีความรับรู้เกี่ยวกับกิจการสาธารณะ ด้วยการเกิดความรู้สึกร่วมของการเป็นเจ้าของและความผูกพันกับชุมชน

2. ชุมชนและประชาสังคม (Community and Civil society) แนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับชุมชนและประชาสังคมขึ้นมากมายซึ่งในการบริหารรัฐกิจแล้วถือว่ารัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องช่วยสร้างและสนับสนุนชุมชน ด้วยการให้ความสนใจต่อความต้องการและผลประโยชน์ของพลเมืองที่เป็นกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่มากมายซึ่งมองในภาพรวมก็คือ ภาคประชาสังคมรัฐจะต้องทำหน้าที่พลเมืองที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกช่วยเหลือในการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างพลเมืองกับชุมชน โดยพลเมืองจะร่วมมือ ร่วมแรง ในเรื่องที่เป็นประโยชน์ส่วนตนอย่างสอดคล้องกับประโยชน์รัฐ ชุมชนและสังคมโดยรวม

3. แนวคิดมนุษยนิยมองค์การ และทฤษฎีวาทกรรม (Organization Humanism and Discourse) ได้เกิดแนวคิดทางทฤษฎีองค์การที่มุ่งเน้นให้ความสนใจและสนองต่อความต้องการของ

ข้าราชการ หรือพนักงานในองค์กรมากกว่าใช้อำนาจหน้าที่และการควบคุม ซึ่งเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ในตัวระบบราชการและสภาพสังคม รวมถึงแนวคิดของยุคหลังสมัยใหม่ (Post-Modern) ซึ่งสนใจในทฤษฎีวาทกรรมโดยเชื่อว่าการบริหารจะต้องเกิดจากความจริงใจ และการมีวาทกรรมกันอย่างตรงไปตรงมาของทุกฝ่าย รวมทั้งพลเมืองกับข้าราชการหรือพนักงานของรัฐด้วย ดังนั้นการส่งเสริมหรือการจัดให้มีการแสดงวาทกรรมสาธารณะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ภาครัฐมีการตื่นตัวและสร้างความรู้สึกที่ชอบธรรมขึ้นในการบริหารรัฐกิจ

สำหรับหลักการสำคัญของการบริการสาธารณะแนวใหม่นี้ Robert B. Denhardt and Janet Vinzant Denhardt ได้อธิบายในเชิงวิพากษ์แนวคิดการปฏิรูปหรือการปรับโฉมภาคราชการ (Reinventing Government) ของ David Osborne and Ted Gaebler ไว้ดังนี้

1. เน้นการให้บริการมากกว่าคอยกำกับ (Serve Rather Than Steer) บทบาทของหน่วยงานของรัฐควรจะมุ่งเน้นการช่วยให้พลเมืองได้รับประโยชน์ตามสิทธิของตนแทนที่การควบคุมหรือกำกับให้สังคมเป็นไปในแนวทางที่ตนต้องการ โดยหน่วยงานจะต้องมีบทบาท ในการอำนวยความสะดวก (facilitation) การเจรจา (negotiation) หรือการเป็นตัวแทน (broker) เพื่อแก้ปัญหาของประชาชน

2. มุ่งประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) หน่วยงานต้องหาหนทางในการสร้างประโยชน์ร่วมกันและการร่วมกันมีส่วนรับผิดชอบของประชาชน หนทางหนึ่ง คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำโดยผ่านวาทกรรม (discourse) ที่ไม่มีข้อจำกัดและมีความจริงจัง ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ที่ให้เกิดความมั่นใจว่า แนวทางของประชาชนมีจุดมุ่งหมายที่ประโยชน์สาธารณะ และสอดคล้องกับปทัสถานของความยุติธรรม ความเป็นธรรมและความเสมอภาค

3. การคิดในเชิงยุทธศาสตร์แต่ลงมือปฏิบัติแบบประชาธิปไตย (Think Strategically Act Democratically) หมายความว่า นโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะจะสามารถบรรลุความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีความพยายามร่วมกันและผ่านกระบวนการของการมีส่วนร่วมเนื่องจากปัจจุบันเป็นเรื่องยากที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินตามนโยบาย หากผู้บริหารเพียงแต่กำหนดวิสัยทัศน์ แล้วปล่อยให้ข้าราชการในหน่วยงานเป็นผู้นำไปปฏิบัติ แต่หน่วยงานภาครัฐจะต้องลงมาแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งโครงการที่ดำเนินการ

4. สนองรับใช้ประชาชนในฐานะพลเมืองไม่ใช่แค่ลูกค้า (Serve Citizens not Customers) หน่วยงานภาครัฐไม่ใช่เพียงแค่สนองต่อความต้องการของลูกค้าซึ่งเป็นเรื่องของผลประโยชน์ระหว่างบุคคลหรือหลายบุคคลรวมกัน แต่เป็นการมุ่งเน้นสร้างความสัมพันธ์มีความเชื่อมั่น (trust) และการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับพลเมืองหรือในระหว่างพลเมืองด้วยกัน

5. ควรมุ่งเน้นที่ข้าราชการมากกว่าการตลาด และข้าราชการควรเอาใจใส่ต่อเจตนาธรรมณ์ตามรัฐธรรมนูญ ค่านิยมชุมชน และปทัสถานทางการเมือง มาตรฐานวิชาชีพ และประโยชน์ของพลเมืองมากกว่าอย่างอื่น เนื่องจากการบริหารรัฐกิจแนวตั้งเดิมที่เน้นให้ข้าราชการมีหน้าที่พึงปฏิบัติตามนโยบายของนักการเมืองและในหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่ต้องการให้ข้าราชการให้คุณค่าต่อการมีประสิทธิภาพ การลดต้นทุน และตอบสนองต่อกลไกตลาดมากกว่าสิ่งอื่นใด ซึ่งขัดกับความ เป็นจริงที่ข้าราชการเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลและได้รับผลจากปทัสถาน ค่านิยม และธรรมเนียมปฏิบัติต่างๆ มากมายในระบบการบริหารการปกครอง (Governance)

6. เน้นคุณค่าของคนมากกว่าความสามารถในการผลิต เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐมักจะมี ประสบความสำเร็จในระยะยาวหากเป็นกระบวนการของการสร้างการมีส่วนร่วมต่อกันและการมี ภาวะผู้นำร่วมกัน (shared leadership) โดยตั้งอยู่บนฐานของการเคารพประชาชน

7. เน้นคุณค่าการเป็นพลเมือง (Citizen) และการให้บริการสาธารณะมากกว่าการเป็น ผู้ประกอบการ (entrepreneurship) เนื่องจากประโยชน์สาธารณะจะบรรลุได้ด้วยข้าราชการและ พลเมือง มุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์อย่างมีคุณค่าให้แก่สังคม ไม่ใช่โดยผู้ประกอบการที่ปฏิบัติราวกับว่า เงิน ของแผ่นดินเป็นเงินของตนเอง เพราะที่จริงแล้วเป็นเงินของประชาชน ดังนั้นผู้บริหารภาครัฐจะทำ หน้าที่การเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ของประชาชน

แนวทางการบริหารแบบ NPS ให้ความสำคัญกับ “ความเป็นพลเมือง” (Citizenship) ที่มีทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ และเรียกร้องให้ข้าราชการต้องรับใช้พลเมืองโดยต้องคิดเสมอ ว่าพลเมืองคือเจ้าของเรือหรือเจ้าของประเทศ ทั้งยังวิจารณ์ว่านักจัดการภาครัฐตามแนวคิด NPM ที่ทำตัวเป็นกัปตันเรือและถือหางเสือเรือ มีอำนาจมากจนอาจลืมหูตัวเองไปว่าเป็นเจ้าของเรือเสียเองและ อาจคิดถึงผลประโยชน์ของตนมากกว่าของพลเมืองหรือของส่วนรวม แนวคิดนี้จึงเน้นให้ข้าราชการ ต้องให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของพลเมืองเป็นลำดับแรก และในการกำหนดเป้าหมายและ แนวทางในการตอบสนองผลประโยชน์ของส่วนรมนั้น ต้องให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ และร่วมรับผิดชอบ โดยนักบริหารรัฐกิจต้องกระตุ้นให้พลเมืองมีการรวมตัวกันเป็นชุมชน และประชา สังคมและจัดให้มีการพูดคุยตกลงกันโดยข้าราชการทำตัวเป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ย โดยต้อง มองไปที่ประโยชน์ของส่วนรวมไม่ใช่ประโยชน์ของคนใดคนหนึ่งเพราะพลเมืองไม่ใช่ลูกค้า แนวคิดนี้ ยังให้ความสำคัญกับการตรวจสอบจากภาคพลเมืองด้วย (Democratic accountability) การบริหาร ราชการจึงไม่ใช่เรื่องของข้าราชการหรือของรัฐแต่ฝ่ายเดียวอีกต่อไป แต่เป็นการร่วมมือกันทั้งฝ่ายรัฐ และพลเมืองหรือที่เรียกว่า “การบริหารแบบพลเมืองเป็นหุ้นส่วน” (Governance system หรือ Democratic governance)

4. แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดมีหน้าที่ดูแลด้านความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ และดูแลระบบสาธารณสุข โภค และสาธารณสุขการให้กับประชาชน ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น ภายใต้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดโดยมีบริบทด้านต่างๆ ดังนี้

4.1 โครงสร้างของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2552 ได้มีการแยกประเภทของเทศบาลตามลำดับ ดังนี้ 1) เทศบาลตำบล 2) เทศบาลเมือง 3) เทศบาลนคร โดยโครงสร้างขององค์การเทศบาล ประกอบด้วย สภาเทศบาล และคณะเทศมนตรีประกอบด้วยนายกเทศมนตรีคนหนึ่งและเทศมนตรีตามจำนวนแล้วแต่ละกรณีไว้ ดังนี้

4.1.1 กรณีเทศบาลตำบล

- 1) สภาเทศบาลตำบลประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบสองคน
- 2) คณะเทศมนตรีเทศบาลตำบล ให้มีเทศมนตรีไม่เกินสองคน

4.1.2 กรณีเทศบาลเมือง

- 1) สภาเทศบาลเมืองประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบแปดคน
- 2) คณะเทศมนตรีเทศบาลเมือง ให้มีเทศมนตรีไม่เกินสามคน

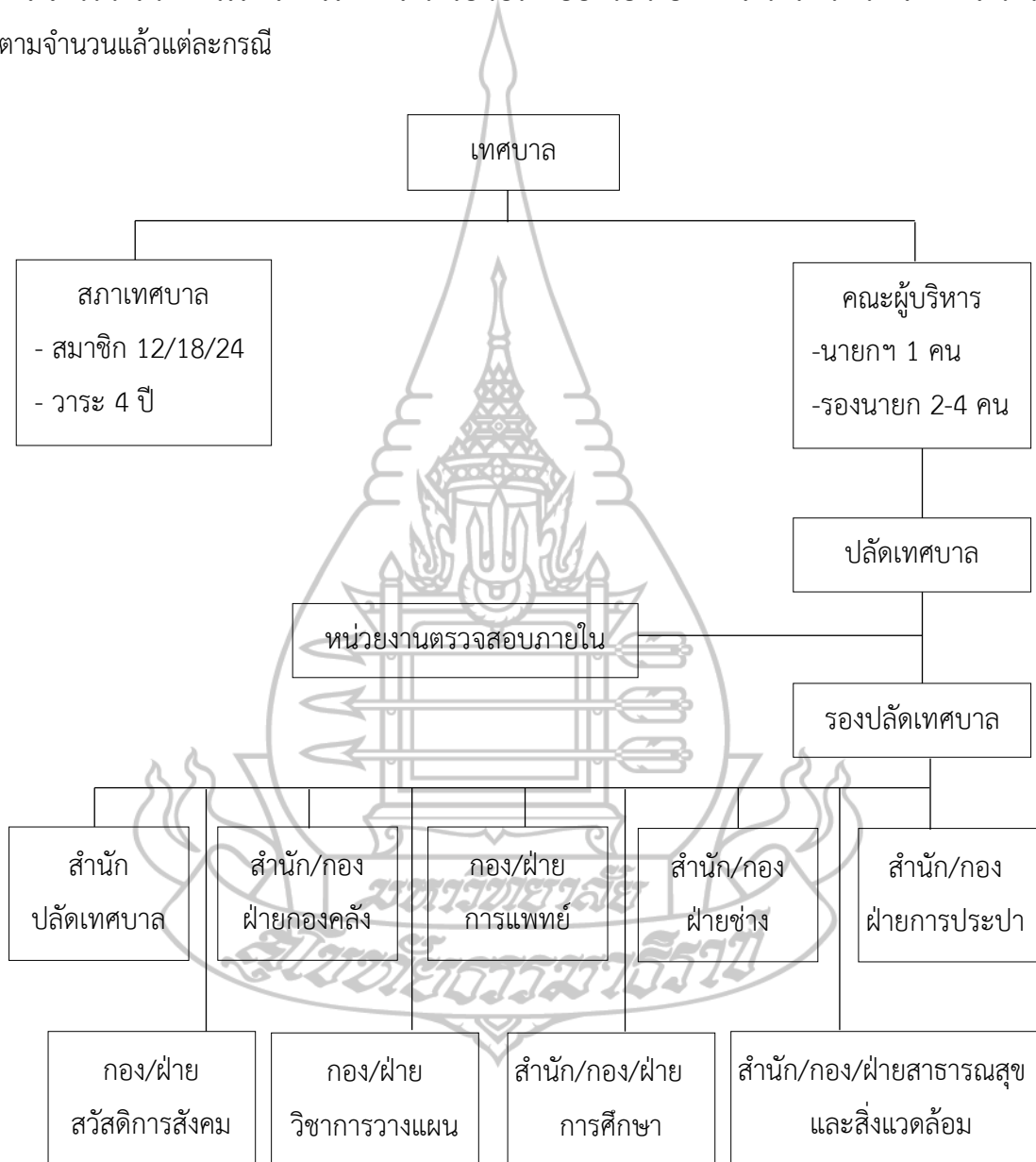
4.1.3 กรณีเทศบาลนคร

- 1) สภาเทศบาลนครประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน
- 2) คณะเทศมนตรีเทศบาลนคร ให้มีเทศมนตรีไม่เกินสี่คน

โดยสมาชิกสภาเทศบาล ย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนในเขตเทศบาลนั้น และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ และให้คณะเทศมนตรีควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลตามกฎหมายโดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า ซึ่งอำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรี มีดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย เทศบัญญัติ และนโยบาย
2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล
3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขาธิการนายกเทศมนตรี
4. วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5. รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ
  6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น
- สรุปได้ว่า โครงสร้างขององค์การเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาล ตามจำนวนแล้วแต่กรณี และคณะเทศมนตรีอันประกอบด้วยนายกเทศมนตรีคนหนึ่งและเทศมนตรี ตามจำนวนแล้วแต่กรณี

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างและการแบ่งส่วนการบริหารของเทศบาล

ที่มา : พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

4.2 อำนาจหน้าที่ของเทศบาลในการจัดการขยะมูลฝอย

4.2.1 ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13)

พ.ศ. 2552 มาตรา 50, 51, 53, 54, 56 และ 57 ได้กำหนดหน้าที่เทศบาลไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องทำให้เขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (3) รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ

รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- (4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- (5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

- (9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา 51 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบล อาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- (4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

(9) เทศพาณิชย์

มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) กิจการที่ระบุไว้ในมาตรา 50
- (2) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (3) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- (5) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (6) ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (8) ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

มาตรา 54 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมือง อาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- (2) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (4) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- (5) ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- (6) ให้มีการสาธารณสุข
- (7) จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อสาธารณสุข
- (8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- (9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
- (10) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อน

หย่อนใจ

- (11) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- (12) เทศพาณิชย์

มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนคร มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) กิจการที่ระบุไว้ในมาตรา 5
- (2) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- (3) กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข

(4) การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร
โรงแรมสรรพและสถานบริการอื่น

- (5) จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- (6) จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (7) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- (8) การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว

มาตรา 57 เทศบาลนครอาจจัดทำกิจการอื่นๆ ตามมาตรา 54 ได้ และมีอำนาจหน้าที่ในการทำนอกเขตเทศบาลและการทำกร่วมกับบุคคลอื่น ตามมาตรา 57 ทวิ เทศบาลอาจทำกิจการนอกเขต เมื่อ

- (1) การนั้นจำเป็นต้องทำ และเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ดำเนินตามอำนาจหน้าที่อยู่ภายในเขตของตน
- (2) ได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล สภาจังหวัดหรือสภาตำบลแห่งท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และ
- (3) ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

4.2.2 อำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ตามมาตรา 16 ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ
- (5) การสาธารณสุขูปการ
- (6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา

และผู้ด้อยโอกาส

- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การส่งเสริมกีฬา
- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย
โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ
- (24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (25) การผังเมือง
- (26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (28) การควบคุมอาคาร
- (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน และ
รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- (31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการ
ประกาศกำหนด

4.2.3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดให้การกำจัดมูลฝอยเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลหรือเทศบาลอจามอบให้บุคคลอื่น โดยการดูแลของเทศบาลและยังมีอำนาจห้ามทำการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น รวมถึงได้ให้อำนาจเทศบาลออกข้อกำหนดในการห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย นอกจากในที่เทศบาลจัดไว้ให้ กำหนดให้มีที่รองรับมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะและสถานเอกชน กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอย ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารปฏิบัติ กำหนดอัตรา

ค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บและขนมูลฝอย ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติ รวมทั้งการกำหนดอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยลักษณะ

มาตราที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้เทศบาลจัดระบบการบริการจัดการมูลฝอยเพื่อประโยชน์สาธารณะของราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ มาตรา 18 มาตรา 19 และมาตรา 20 รายละเอียดมีดังนี้

มาตรา 18 การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นในการดำเนินการ ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยส่วนรวม รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้

บทบัญญัติตามมาตรานี้ และมาตรา 19 มิให้ใช้บังคับกับการจัดการของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ให้ผู้ดำเนินการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขนหรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนินการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา 19 ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา 20 เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(1) ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

(2) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะ และสถานที่เอกชน

(3) กำหนดวิธีการเก็บขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใดๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพหรือลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้นๆ

(4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บและขนส่งปฏิภูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิภูลหรือมูลฝอยเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 ปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการ ขั้นสูง ตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 จะพึงเรียกเก็บได้

(6) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุลักษณะสรุป เทศบาลมีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิภูลมูลฝอย ที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล ในส่วนของขยะมูลฝอยชุมชนและขยะมูลฝอยติดเชื้อ

5. เทศบาลในเขตจังหวัดชลบุรี

รายงานประจำปี 2565 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้สรุปข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแยกรายจังหวัด จังหวัดชลบุรี มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 99 แห่ง เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง องค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จำนวน 1 แห่ง เทศบาลนคร จำนวน 2 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 10 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 35 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 50 แห่ง โดยเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ประกอบด้วย

1. เทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ
2. เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสัตหีบ
3. เทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอมือเมืองชลบุรี
4. เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอมือเมืองชลบุรี
5. เทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอมือเมืองชลบุรี
6. เทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอมือเมืองชลบุรี
7. เทศบาลเมืองศรีราชา อำเภอสัตหีบ
8. เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง
9. เทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง
10. เทศบาลเมืองปรกฟ้า อำเภอกะฉันทร์
11. เทศบาลเมืองสัตหีบ อำเภอสัตหีบ
12. เทศบาลตำบลบางทราย อำเภอมือเมืองชลบุรี
13. เทศบาลตำบลคลองตำหรุ อำเภอมือเมืองชลบุรี

14. เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมืองชลบุรี
15. เทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี
16. เทศบาลตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมืองชลบุรี
17. เทศบาลตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมืองชลบุรี
18. เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี
19. เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา
20. เทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง
21. เทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง
22. เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง
23. เทศบาลตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง
24. เทศบาลตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางละมุง
25. เทศบาลตำบลหัวกุญแจ อำเภอบ้านบึง
26. เทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว อำเภอบ้านบึง
27. เทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง
28. เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง
29. เทศบาลตำบลหนองขี้ซาก อำเภอบ้านบึง
30. เทศบาลตำบลพานทอง อำเภอพานทอง
31. เทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานทอง
32. เทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง
33. เทศบาลตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง
34. เทศบาลตำบลบ่อขวางทอง อำเภอบ่อทอง
35. เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่
36. เทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะจันทร์
37. เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ อำเภอเกาะจันทร์
38. เทศบาลตำบลท่าบุญมี อำเภอเกาะจันทร์
39. เทศบาลตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ
40. เทศบาลตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ
41. เทศบาลตำบลเขตอุดมศักดิ์ อำเภอสัตหีบ
42. เทศบาลตำบลเกล็ดแก้ว อำเภอสัตหีบ
43. เทศบาลตำบลเขาชีจรรย์ อำเภอสัตหีบ
44. เทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม

45. เทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม

46. เทศบาลตำบลหัวถนน อำเภอพนัสนิคม

47. เทศบาลตำบลกุฎโง้ง อำเภอพนัสนิคม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาสกร ไจการ (2565) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อในชุมชนภายใต้สถานการณ์โรคระบาด โควิด-19 กรณีศึกษาเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อของชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อของชุมชน ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ที่แตกต่างกัน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน 3) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ที่แตกต่างกัน จำแนกตามวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน 4) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ที่แตกต่างกัน จำแนกตามภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน 5) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า (1) ประชาชนในตำบลเวียงมีความรู้ความเข้าใจด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อ อยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน พบว่า การศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 (3) ผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อที่แตกต่างกัน จำแนกตามวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 (4) ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อที่แตกต่างกัน จำแนกตามภาวะผู้นำที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 (5) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและ

ขยะติดเชื้อที่แตกต่างกัน จำแนกตามวัฒนธรรมชุมชน และภาวะผู้นำที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05

วรุต คุณสมิตปัญญา (2555) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ที่ได้รับต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง ผลการศึกษาพบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขต เทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา รองลงมาคือ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการทำกิจกรรม และด้านการวางแผนและตัดสินใจ เป็นลำดับสุดท้าย โดยในด้านการรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหาประชาชนได้มีโอกาสรับทราบถึงปัญหาการ จัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและสนใจติดตามผลในด้านการทำกิจกรรมประชาชนได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน โครงการของเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างตามเพศ อายุ รายได้ที่ได้รับต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาล แต่พบว่ามีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันตามระดับการศึกษา และอาชีพ

มาลัย เขียวทอง (2562) วิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา 4) เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา ผลการศึกษา พบว่า 1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การกำจัดหรือทำลายขยะ การจัดเก็บขยะ การควบคุมปริมาณขยะ และการคัดแยกขยะ เรียงตามลำดับ 2) ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยาที่สำคัญ คือ การฝังกลบขยะทำให้เกิดกลิ่นเหม็น ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเกิดการร้องเรียนจากชุมชน ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะที่ถูกวิธี จำนวนรถขนขยะไม่เพียงพอในการจัดเก็บขยะจึงทำให้ขยะตกค้างเกิดการเน่าเสีย และส่งกลิ่นเหม็น และพนักงานเก็บขยะมีจำนวนไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับปริมาณขยะที่ต้องเก็บในแต่ละวัน

4) แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยาที่สำคัญ ได้แก่ ควรใช้วิธีกำจัดขยะโดยการเผาและแปลงเป็นพลังงานไฟฟ้า ควรจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้ในการคัดแยกขยะที่ถูกวิธีแก่ชุมชน ควรเพิ่มรถขนขยะตามจำนวนรถที่เสีย หรือชำรุด และควรจัดซื้อจัดจ้างเอกชนที่มีความพร้อมเข้ามาจัดการขยะมูลฝอยร่วมกัน

วิวัฒน์ สังข์แย้ม (2564) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และ 4) เสนอแนวทางแก้ไขของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การลด การนำกลับมาใช้ใหม่ การคัดแยก และการรวบรวมและจัดเก็บ มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด 2) ในภาพรวมของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีค่ามากที่สุด 3) ปัจจัยต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ข้อเสนอแนะคือ อบจ.นนทบุรี ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปริมาณขยะมูลฝอย องค์ประกอบของขยะ แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย ร้านรับซื้อขยะรีไซเคิล เพื่อให้ทราบลักษณะของขยะมูลฝอยและหาแนวทางการจัดการขยะ และศึกษาเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

อรประภา อาตัม (2564) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับสูงโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .894 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน มีดังนี้ จัดทำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและสำรวจ

แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย วิเคราะห์องค์ประกอบมูลฝอยเพื่อได้ข้อมูลด้านลักษณะขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนสร้างเครือข่ายชุมชนโดยเน้นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่ต้องการดำเนินงานในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานร่วมกับชุมชนในการจัดทำแผนงาน/โครงการ และดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการฯ ติดตามและประเมินผลในการดำเนินแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม สรุปผลการดำเนินงานและขยายผลการดำเนินงานสู่ชุมชนใกล้เคียง

ทงศักดิ์ ปัดสินธุ์ (2561) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัย และ 3) ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง 2) ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน 4) ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลหนองกุ้งสวรรค์ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน 5) ข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และควรประชาสัมพันธ์ให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาในรูปแบบของเชิงสำรวจ (survey research) ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 47 แห่ง ของจังหวัดชลบุรี ตามสถิติการสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี ประจำปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 47 แห่ง ของจังหวัดชลบุรี

ลำดับ	ชื่อเทศบาลและอำเภอ	จำนวนประชาชน ที่อยู่อาศัยในเขต เทศบาล
1	เทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี	25,434
2	เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี	68,790
3	เทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี	56,131
4	เทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี	51,317
5	เทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมืองชลบุรี	14,234
6	เทศบาลตำบลคลองตำหรุ อำเภอเมืองชลบุรี	19,722
7	เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมืองชลบุรี	13,108
8	เทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี	26,402
9	เทศบาลตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมืองชลบุรี	18,859
10	เทศบาลตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมืองชลบุรี	15,722

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อเทศบาลและอำเภอ	จำนวนประชาชน ที่อยู่อาศัยในเขต
		เทศบาล
11	เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี	53,421
12	เทศบาลเมืองศรีราชา อำเภอศรีราชา	23,434
13	เทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา	279,123
14	เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา	396,474
15	เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา	23,380
16	เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง	87,054
17	เทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง	14,503
18	เทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง	30,654
19	เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง	51,191
20	เทศบาลตำบลโปัง อำเภอบางละมุง	25,532
21	เทศบาลตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางละมุง	26,011
22	เทศบาลเมืองบ้านบึง อำเภอบ้านบึง	40,891
23	เทศบาลตำบลห้วยกุญแจ อำเภอบ้านบึง	4,826
24	เทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว อำเภอบ้านบึง	6,322
25	เทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง	15,039
26	เทศบาลตำบลหนองขาก อำเภอบ้านบึง	11,103
27	เทศบาลตำบลหนองขี้ขาก อำเภอบ้านบึง	6,278
28	เทศบาลตำบลพานทอง อำเภอพานทอง	6,274
29	เทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานทอง	51,094
30	เทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง	4,597
31	เทศบาลตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง	8,869
32	เทศบาลตำบลบ่อขวางทอง อำเภอบ่อทอง	6,945
33	เทศบาลตำบลหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่	8,509
34	เทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะจันทร์	7,495
35	เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ อำเภอเกาะจันทร์	5,227

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อเทศบาลและอำเภอ	จำนวนประชาชน ที่อยู่อาศัยในเขต
		เทศบาล
36	เทศบาลตำบลท่าบุญมี อำเภอเกาะจันทร์	7,864
37	เทศบาลเมืองปรกฟ้า อำเภอเกาะจันทร์	14,152
38	เทศบาลเมืองสัตหีบ อำเภอสัตหีบ	22,260
39	เทศบาลตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ	14,720
40	เทศบาลตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ	18,001
41	เทศบาลตำบลเขตอุดมศักดิ์ อำเภอสัตหีบ	54,984
42	เทศบาลตำบลเกล็ดแก้ว อำเภอสัตหีบ	12,726
43	เทศบาลตำบลเขาชีจรรย์ อำเภอสัตหีบ	27,161
44	เทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม	10,075
45	เทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคม	25,643
46	เทศบาลตำบลหัวถนน อำเภอพนัสนิคม	5,351
47	เทศบาลตำบลกุฎโง้ง อำเภอพนัสนิคม	8,583
รวม		1,725,485

ที่มา : ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดชลบุรี ประจำปี พ.ศ. 2564

1.2 ขอบเขตพื้นที่ คือ เทศบาลนคร จำนวน 2 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 10 แห่ง และเทศบาลตำบล จำนวน 35 แห่ง ในจังหวัดชลบุรี รวม 11 อำเภอ มีจำนวนเทศบาลทั้งสิ้น 47 แห่ง มีการกำหนดขนาดตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 แบ่งเป็นอำเภอ 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอบ้านบึง อำเภอพานทอง อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอเกาะสีชัง อำเภอเกาะจันทร์ อำเภอสัตหีบ อำเภอพนัสนิคม และแบ่งเป็นเทศบาลโดยเลือกเทศบาลแบบเจาะจงจำนวน 1 แห่ง จาก 11 อำเภอ สรุปผลการเลือกเทศบาล ดังนี้

- 1) อำเภอเมือง คือ เทศบาลเมืองชลบุรี
- 2) อำเภอศรีราชา คือ เทศบาลเมืองศรีราชา
- 3) อำเภอบางละมุง คือ เทศบาลตำบลบางละมุง

- 4) อำเภอบ้านบึง คือ เทศบาลเมืองบ้านบึง
- 5) อำเภอพานทอง คือ เทศบาลตำบลพานทอง
- 6) อำเภอบ่อทอง คือ เทศบาลตำบลบ่อทอง
- 7) อำเภอหนองใหญ่ คือ เทศบาลตำบลหนองใหญ่
- 8) อำเภอเกาะสีชัง คือ เทศบาลตำบลเกาะสีชัง
- 9) อำเภอเกาะจันทร์ คือ เทศบาลเมืองปรกฟ้า
- 10) อำเภอสัตหีบ คือ เทศบาลเมืองสัตหีบ
- 11) อำเภอพนัสนิคม คือ เทศบาลเมืองพนัสนิคม

1.2.2 ดำเนินการเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.3.1 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชาชนที่จะทำการศึกษาโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ซึ่งค่าความคลาดเคลื่อน (e) คือ 0.05 ในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

e คือ ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ในที่นี้ กำหนดให้เท่ากับ 0.05

N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด

n คือ ขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสม

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{1,725,485}{1 + 1,725,485(0.05)^2}$$

ดังนั้น ขนาดของประชากรกลุ่มตัวอย่าง = 400 คน

1.3.2 จากผลการคำนวณประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ทั้ง 11 อำเภอในเขตจังหวัดชลบุรี ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากนั้นผู้ศึกษาได้ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ตามสัดส่วนของจำนวนประชาชนในเขตเทศบาลทั้ง 11 แห่ง ผลปรากฏดังรายละเอียดในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายของเทศบาลทั้ง 11 อำเภอ
จังหวัดชลบุรี

ลำดับ	อำเภอ	เทศบาล	จำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล	จำนวนแบบสอบถาม
1	อำเภอเมือง	เทศบาลเมืองชลบุรี	25,434	57
2	อำเภอศรีราชา	เทศบาลเมืองศรีราชา	23,434	53
3	อำเภอบางละมุง	ตำบลบางละมุง	14,503	33
4	อำเภอบ้านบึง	เทศบาลเมืองบ้านบึง	40,891	92
5	อำเภ�팜านทอง	เทศบาลตำบลพานทอง	6,274	14
6	อำเภอบ่อทอง	เทศบาลตำบลบ่อทอง	4,597	10
7	อำเภอหนองใหญ่	เทศบาลตำบลหนองใหญ่	8,509	19
8	อำเภอเกาะสีชัง	เทศบาลตำบลเกาะสีชัง	7,495	17
9	อำเภอเกาะจันทร์	เทศบาลเมืองปรกฟ้า	14,152	32
10	อำเภอสัตหีบ	เทศบาลเมืองสัตหีบ	22,260	50
11	อำเภอพนัสนิคม	เทศบาลเมืองพนัสนิคม	10,075	23
รวม			177,624	400

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มในแต่ละเทศบาลสุ่มแบบเจาะจงโดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ต้องเป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมโครงการคัดแยกขยะมูลฝอยของทางเทศบาลครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ในแต่ละเทศบาล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire Method) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายในเขตเทศบาลทั้ง 11 อำเภอ ในเขตจังหวัดชลบุรี เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีวัตถุประสงค์ในการเก็บรายละเอียดข้อเท็จจริง ซึ่งจะมีการแบ่งคำถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน และระยะเวลาในการอยู่อาศัย

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ได้แก่ 1) การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ 2) การเป็นสมาชิกกลุ่ม 3) ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และ 4) การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้มาตรวัดจัดอันดับ (Rating Scale) โดยให้คะแนน

ปัจจัยทางสังคมของประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

ปัจจัยทางสังคมของประชาชนมีส่วนร่วมมาก ให้คะแนน 4 คะแนน

ปัจจัยทางสังคมของประชาชนมีส่วนร่วมปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน

ปัจจัยทางสังคมของประชาชนมีส่วนร่วมน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน

ปัจจัยทางสังคมของประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

โดยใช้มาตรวัดจัดอันดับ (Rating Scale) โดยให้คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมมาก ให้คะแนน 4 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ให้คะแนน 2 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ให้คะแนน 1 คะแนน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ ในเขตเทศบาลทั้งหมด 11 แห่ง ของจังหวัดชลบุรี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1-31 พฤษภาคม 2567 โดยสามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนรวมจำนวน 400 คน ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยรวบรวมข้อมูลรายละเอียดจากทฤษฎีแนวคิด ผลงานวิจัย หนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบแนวความคิด การวิเคราะห์ผลและการอภิปรายผลการศึกษา

4. การทดสอบเครื่องมือ

4.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือ การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลการศึกษามีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี จากเอกสารงานวิจัยและตำราทั่วไป

4.1.2 กำหนดเนื้อหาของคำถามหรือข้อความในแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหาเรื่องที่จะศึกษาและมีลักษณะที่ทุกคนสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

4.1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงจนเป็นแบบวัดที่สมบูรณ์ ชัดเจน ถูกต้อง และตรงตามเนื้อหา

4.1.4 นำแบบสอบถามไปทดสอบ กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่จะทำการศึกษา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

4.2 การทดสอบเครื่องมือ เมื่อสร้างข้อคำถามหรือแบบสอบถามสำหรับ กลุ่มตัวอย่างเสร็จแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบแบบสอบถาม เพื่อให้มีความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ตามขั้นตอนดังนี้

4.2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรง เป็นลักษณะของการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ตลอดจนเนื้อหาและถ้อยคำของแบบสอบถามให้รัดกุม และถูกต้อง ขั้นตอนนี้ดำเนินการโดย

4.2.2 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ได้แก่

1) อาจารย์ ดร.ธีรจุฑาชาติ ยงสวัสดิ์

ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ

2) อาจารย์ ดร.พิชยา ชวากร

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา ศิริวรรณ

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาในแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ที่มีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

คะแนน +1 เมื่อข้อคำถามวัดได้ตรงหรือมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงหรือมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

คะแนน -1 เมื่อข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงหรือสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ จากนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ที่ได้ทำการพิจารณา มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ โดยใช้สูตรของโรวินลลี และแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1977 อ้างถึงใน ภาสกร ใจการ, 2564, น. 69) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ทำการพิจารณา

ในการกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในแบบสอบถามและวัตถุประสงค์ที่ได้จากการคำนวณจากสูตรดังกล่าว โดยมีค่าดัชนีระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 ซึ่งมีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป สามารถคัดเลือกข้อคำถามนั้นไว้ใช้ได้

ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขและปรับปรุง

ทั้งนี้การวิเคราะห์ค่า IOC แต่ละข้อคำถามได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน จนได้แบบสอบถามทั้งหมด 41 ข้อ และส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงก่อนนำไปทดลอง Try out กับประชากรที่คล้ายคลึงกันกับประชากรจริงต่อไป การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของรายการข้อคำถามด้วยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น นำผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence: IOC) แล้วได้ค่า IOC ที่มีค่า 0.66 - 1 และสรุปค่า IOC ทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.97 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสรุปจัดทำแบบสอบถามสำหรับนำไปใช้รวบรวมเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2.3 นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง เมื่อพบข้อบกพร่อง ผู้ศึกษาก็จะปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ และมีความเที่ยงตรงมากขึ้น

4.3 การตรวจความเชื่อถือได้ ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการตรวจสอบ (Try Out) เพื่อทดสอบหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยนำไป (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่ทำการศึกษาแต่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด นั้นมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้จากสูตรหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS ในการคำนวณสรุปค่า Cronbach's Alpha ได้ดังนี้

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ได้ค่า Cronbach's Alpha = 0.98

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ได้ค่า Cronbach's Alpha = 0.97

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ได้ค่า Cronbach's Alpha = 0.96

ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามซึ่งมากกว่า 0.70 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลที่ผ่านมา การตรวจสอบอย่างถูกต้องและนำข้อมูลไปจัดระบบเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ ผู้ศึกษามีวิธีการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS และใช้สถิติ ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistical) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistical) ได้แก่ One Sample t-test, Independent Sample t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance: One Way ANOVA) และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

6. การแปลผลข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดการวัดไว้ 5 ระดับ โดยใช้เทคนิคการวัดของ ลิเคิร์ต (Likert scale) และกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยซึ่งมีค่าระหว่าง 1-5 โดยกำหนดอันตรภาคชั้น (Class interval) ไว้จำนวน 5 อันตรภาคชั้น โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตรการหาอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด}-\text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

	(n=400)	
ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	181	45.3
หญิง	219	54.8
2. อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	32	8.0
21-25 ปี	24	6.0
26-30 ปี	48	12.0
31-35 ปี	48	12.0
36-40 ปี	47	11.8
41-45 ปี	77	19.3
46-50 ปี	58	14.5
51 ปีขึ้นไป	66	16.5

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(n=400)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
3. การศึกษา		
ประถมศึกษา/เทียบเท่า	49	12.3
มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า	72	18.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า	114	28.5
ปวส./เทียบเท่า	74	18.5
ปริญญาตรี /เทียบเท่า	75	18.8
สูงกว่าปริญญาตรี	16	4.0
4. อาชีพ		
เกษตรกรกรรม	16	4.0
ค้าขาย	69	17.3
พนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน	115	28.8
รับจ้าง	73	18.3
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	69	17.3
อื่น ๆ.....	58	14.5
5. รายได้ส่วนตัวต่อเดือน		
ไม่เกิน 6,000 บาท	52	13.0
6,001-12,000 บาท	73	18.3
12,001-18,000 บาท	100	25.0
18,001-24,000 บาท	65	16.3
มากกว่า 24,000 บาทขึ้นไป	110	27.5
6. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่		
ไม่เกิน 3 ปี	40	10.0
4-6 ปี	66	16.5
7-9 ปี	68	17.0
10-12 ปี	83	20.8
13 ปี ขึ้นไป	143	35.8

ตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาคือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.3

ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.3 รองลงมาคือ อายุ 51 ปีขึ้นไป 46-50 ปี 26-30 ปี 31-35 ปี 36-40 ปี ไม่เกิน 20 ปี และ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.5, 14.5, 12, 12, 11.8, 8 และ 6 ตามลำดับ

ด้านการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมาคือ ปริญญาตรี/เทียบเท่า ปวส./เทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า ประถมศึกษา/เทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 18.8, 18.5, 18, 12.3 และ 4 ตามลำดับ

ด้านอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน คิดเป็นร้อยละ 28.8 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง ค้าขาย ราชการ/รัฐวิสาหกิจ อื่นๆ และเกษตรกรรวม คิดเป็นร้อยละ 18.3, 17.3, 17.3, 14.5 และ 4 ตามลำดับ

ด้านรายได้ส่วนตัวต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ส่วนตัวต่อเดือนมากกว่า 24,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมาคือ 12,001-18,000 บาท 6,001-12,000 บาท 18,001-24,000 บาท และไม่เกิน 6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25, 18.3, 16.3 และ 13 ตามลำดับ

ด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 13 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมาคือ 10-12 ปี 7-9 ปี 4-6 ปี และไม่เกิน 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.8, 17, 16.5 และ 10 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทางสังคมของประชาชน ภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยทางสังคมของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	3.28	1.15	ปานกลาง	1
2. การเป็นสมาชิกกลุ่ม	2.81	1.14	ปานกลาง	4
3. ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร	3.27	1.11	ปานกลาง	2
4. การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	3.25	1.04	ปานกลาง	3
รวม	3.16	0.94	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยทางสังคมของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X}=3.16$, S.D.=0.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ $\bar{X}=3.28$, S.D.=1.15 รองลงมาคือ ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร $\bar{X}=3.27$, S.D.=1.11 การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.25$, S.D.=1.04 และการเป็นสมาชิกกลุ่ม $\bar{X}=2.81$, S.D.=1.14 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทางสังคมของประชาชน ด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านได้รับคำแนะนำจากสมาชิกเทศบาลทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	3.36	1.24	ปานกลาง	2
2. ท่านได้รับคำแนะนำจากปลัดเทศบาลทำให้ท่านคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง	3.37	1.19	ปานกลาง	1
3. ท่านได้เข้าร่วมอบรมจากเทศบาลให้นำขยะมูลฝอยมาทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์	3.17	1.34	ปานกลาง	4
4. ท่านได้รับคำเชิญจากเทศบาลให้เข้าร่วมประเมินผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	3.22	1.25	ปานกลาง	3
รวม	3.28	1.16	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X}=3.28$, S.D.=1.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ท่านได้รับคำแนะนำจากปลัดเทศบาลทำให้ท่านคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง $\bar{X}=3.37$, S.D.=1.19 รองลงมาคือ ท่านได้รับคำแนะนำจากสมาชิกเทศบาลทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.36$, S.D.=1.24 ท่านได้รับคำเชิญจากเทศบาลให้เข้าร่วมประเมินผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.22$, S.D.=1.25 และท่านได้เข้าร่วมอบรมจากเทศบาลให้นำขยะมูลฝอยมาทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์ $\bar{X}=3.17$, S.D.=1.34

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทางสังคมของประชาชน
ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม

การเป็นสมาชิกกลุ่ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การพูดคุยกับกลุ่มแม่บ้านทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย	2.99	1.22	ปานกลาง	1
2. การเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านทำให้ท่านร่วมกำหนดแผนงานในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับทางเทศบาล	2.90	1.23	ปานกลาง	2
3. การเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตรทำให้ท่านนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ต่อ เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ	2.65	1.30	ปานกลาง	4
4. การเป็นสมาชิกกลุ่มปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพทำให้ท่านร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล	2.69	1.21	ปานกลาง	3
รวม	2.81	1.14	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X}=2.81$, S.D.=1.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

การพูดคุยกับกลุ่มแม่บ้านทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย $\bar{X}=2.99$, S.D.=1.22 รองลงมาคือ การเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านทำให้ท่านร่วมกำหนดแผนงานในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับทางเทศบาล $\bar{X}=2.90$, S.D.=1.23 การเป็นสมาชิกกลุ่มปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพทำให้ท่านร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล $\bar{X}=2.69$, S.D.=1.21 และการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตรทำให้ท่านนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ต่อ เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ $\bar{X}=2.65$, S.D.=1.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทางสังคมของประชาชน
ด้านความศรัทธาในตัวผู้บริหาร

ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีความใกล้ชิดกับนายกเทศมนตรีทำให้ท่าน ตัดสินใจเข้าร่วมบริหารจัดการขยะมูลฝอย	2.91	1.21	ปานกลาง	4
2. ปลัดเทศบาลเป็นตัวอย่างในการคัดแยกขยะมูลฝอย ก่อนนำไปทิ้งลงในถังขยะตามประเภทต่างๆ	3.41	1.25	มาก	2
3. ผู้บริหารของเทศบาลมีการรณรงค์ให้นำขยะมูลฝอย กลับมาใช้ประโยชน์โดยการทำน้ำหมักชีวภาพ	3.43	1.30	มาก	1
4. นายกเทศมนตรีลงพื้นที่พูดคุยและให้ท่านร่วม ประเมินผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล	3.35	1.37	ปานกลาง	3
รวม	3.28	1.12	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านความศรัทธาในตัวผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x}=3.28$, S.D.=1.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ผู้บริหารของเทศบาลมีการรณรงค์ให้นำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์โดยการทำน้ำหมักชีวภาพ $\bar{x}=3.43$, S.D.=1.30 รองลงมาคือ ปลัดเทศบาลเป็นตัวอย่างในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงในถังขยะตามประเภทต่างๆ $\bar{x}=3.41$, S.D.=1.25 นายกเทศมนตรีลงพื้นที่พูดคุยและให้ท่านร่วมประเมินผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล $\bar{x}=3.35$, S.D.=1.37 และท่านมีความใกล้ชิดกับนายกเทศมนตรีทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมบริหารจัดการขยะมูลฝอย $\bar{x}=2.91$, S.D.=1.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทางสังคมของประชาชน
ด้านการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านได้พูดคุยกับสมาชิกเทศบาลทำให้ท่านตัดสินใจในการจ่ายค่าธรรมเนียมการเก็บขยะมูลฝอย	3.21	1.27	ปานกลาง	3
2. การส่งข่าวจากหอกระจายข่าวทำให้ท่านเข้าร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล	3.14	1.20	ปานกลาง	5
3. การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประกาศ ทำให้ท่านคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง	3.53	1.30	มาก	1
4. สื่อจากสังคมออนไลน์ทำให้ท่านเข้าร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล	3.11	1.12	ปานกลาง	6
5. การประชุมหมู่บ้านทำให้ท่านพิจารณาและตัดสินใจคัดเลือกพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอย	3.37	1.18	ปานกลาง	2
6. ท่านได้รับการสื่อสารผ่านงานบุญ และงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นทำให้ท่านไม่ทิ้งขยะมูลฝอยข้างทาง หรือในที่สาธารณะ	3.16	1.23	ปานกลาง	4
รวม	3.25	1.04	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X}=3.25$, S.D.=1.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประกาศ ทำให้ท่านคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง $\bar{X}=3.53$, S.D.=1.30 รองลงมาคือ การประชุมหมู่บ้านทำให้ท่านพิจารณาและตัดสินใจคัดเลือกพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.37$, S.D.=1.18 ท่านได้พูดคุยกับสมาชิกเทศบาลทำให้ท่านตัดสินใจในการจ่ายค่าธรรมเนียมการเก็บขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.21$, S.D.=1.27 ท่านได้รับการสื่อสารผ่านงานบุญ และงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นทำให้ท่านไม่ทิ้งขยะมูลฝอยข้างทาง หรือในที่สาธารณะ $\bar{X}=3.16$, S.D.=1.23 การส่งข่าวจากหอกระจายข่าวทำให้ท่านเข้าร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล $\bar{X}=3.14$, S.D.=1.20 และสื่อจากสังคมออนไลน์ทำให้ท่านเข้าร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล $\bar{X}=3.11$, S.D.=1.12 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.02	1.20	ปานกลาง	4
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.31	1.01	ปานกลาง	2
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.46	1.02	มาก	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.06	1.18	ปานกลาง	3
รวม	3.19	0.97	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X}=3.19$, S.D.=0.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ $\bar{X}=3.46$, S.D.=1.02 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ $\bar{X}=3.31$, S.D.=1.01 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล $\bar{X}=3.06$, S.D.=1.18 และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ $\bar{X}=3.02$, S.D.=1.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับ หน่วยงานภาครัฐ	2.89	1.25	ปานกลาง	4
2. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ของประชาชนในชุมชนเพื่อการจัดการขยะมูลฝอย	3.09	1.29	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
3. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร	3.07	1.29	ปานกลาง	2
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.01	1.25	ปานกลาง	3
รวม	3.02	1.20	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x}=3.02$, S.D.=1.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อการจัดการขยะมูลฝอย $\bar{x}=3.09$, S.D.=1.29 รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร $\bar{x}=3.07$, S.D.=1.29 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน $\bar{x}=3.01$, S.D.=1.25 และท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ $\bar{x}=2.89$, S.D.=1.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชนในการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน	3.25	1.22	ปานกลาง	3
2. ท่านมีส่วนร่วมนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ	3.01	1.25	ปานกลาง	4
3. ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงถังหรือก่อนนำไปกำจัด	3.65	1.21	มาก	1

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
4. ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้าหรือตะกร้ามาซื้อสินค้าเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม	3.65	1.03	มาก	2
5. ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนวทางจัดการข้อร้องเรียนให้แก่หน่วยงานที่จัดเก็บขยะมูลฝอย	2.97	1.26	ปานกลาง	5
รวม	3.31	1.01	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X}=3.31$, S.D.=1.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงถังหรือก่อนนำไปกำจัด $\bar{X}=3.65$, S.D.=1.21 รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้าหรือตะกร้ามาซื้อสินค้าเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม $\bar{X}=3.65$, S.D.=1.03 ท่านมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชนในการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน $\bar{X}=3.25$, S.D.=1.22 ท่านมีส่วนร่วมนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ $\bar{X}=3.01$, S.D.=1.25 และท่านมีส่วนร่วมเสนอแนวทางจัดการข้อร้องเรียนให้แก่หน่วยงานที่จัดเก็บขยะมูลฝอย $\bar{X}=2.97$, S.D.=1.26 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยโดยการนำกลับมาใช้ซ้ำ การลดการใช้ขยะมูลฝอย	3.42	1.08	มาก	2
2. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วขายเพิ่มรายได้	3.51	1.14	มาก	1
รวม	3.46	1.02	มาก	

ตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X}=3.46$, S.D.=1.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วขายเพิ่มรายได้ $\bar{X}=3.51$, S.D.=1.14 และท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยโดยการนำกลับมาใช้ซ้ำ การลดการใช้ขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.42$, S.D.=1.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล	2.99	1.28	ปานกลาง	2
2. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล	2.96	1.26	ปานกลาง	3
3. ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลเมื่อพบถังขยะของเทศบาลชำรุดเสียหายหรือไม่เพียงพอ	3.21	1.26	ปานกลาง	1
รวม	3.06	1.18	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X}=3.06$, S.D.=1.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลเมื่อพบถังขยะของเทศบาลชำรุดเสียหายหรือไม่เพียงพอ $\bar{X}=3.21$, S.D.=1.26 รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล $\bar{X}=2.99$, S.D.=1.28 และท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล $\bar{X}=2.96$, S.D.=1.26 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ควรกำหนดข้อตกลงในชุมชนเรื่องการคัดแยก ขยะมูลฝอยแต่ละประเภทภายในครัวเรือน	3.73	1.18	มาก	8
2. ควรปลูกจิตสำนึกของประชาชนและเยาวชนให้ รู้จักการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวของตนเป็น อันดับแรก	3.96	0.96	มาก	2
3. ควรมีการแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชนและ เยาวชนในพื้นที่ใกล้เคียงกันในเรื่องการจัดการ ขยะมูลฝอย	3.78	0.99	มาก	5
4. ควรมีการจัดอบรมกลุ่มคนรุ่นใหม่โดยมีวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เรื่อง ขยะมูลฝอย	3.79	1.07	มาก	4
5. ควรจัดให้มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์การคัด แยกขยะมูลฝอยและแยกประเภทขยะมูลฝอยให้ ชัดเจนตามสถานที่ต่างๆ	3.97	1.05	มาก	1
6. ควรจัดทำข้อมูลก่อนดำเนินโครงการ/หลังดำเนิน โครงการและมีการติดตามประเมินผลโดย ประชาชนมีส่วนร่วม	3.76	1.02	มาก	6
7. ควรมีการจัดโครงการชาล้งเมืองสะอาด ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะมูลฝอย	3.70	1.04	มาก	9
8. ควรมีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกโดยเทศบาล ควรส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักการ คัดแยกขยะมูลฝอย	3.94	1.09	มาก	3

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
9. ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อขับเคลื่อนโครงการ ของคนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับขยะมูลฝอย	3.75	1.04	มาก	7
รวม	3.82	0.89	มาก	

ตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X}=3.82$, S.D.=0.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ควรจัดให้มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะมูลฝอยและแยกประเภทขยะมูลฝอยให้ชัดเจนตามสถานที่ต่างๆ $\bar{X}=3.97$, S.D.=1.05 รองลงมาคือ ควรปลูกจิตสำนึกของประชาชนและเยาวชนให้รู้จักการจัดการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวของตนเป็นอันดับแรก $\bar{X}=3.96$, S.D.=0.96 ควรมีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกโดยเทศบาลควรส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.94$, S.D.=1.09 ควรมีการจัดอบรมกลุ่มคนรุ่นใหม่โดยมีวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เรื่องขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.79$, S.D.=1.07 ควรมีการแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชนและเยาวชนในพื้นที่ใกล้เคียงกันในเรื่องการจัดการจัดการขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.78$, S.D.=0.99 ควรจัดทำข้อมูลก่อนดำเนินโครงการ/หลังดำเนินโครงการและมีการติดตามประเมินผลโดยประชาชนมีส่วนร่วม $\bar{X}=3.76$, S.D.=1.02 ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อขับเคลื่อนโครงการของคนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.75$, S.D.=1.04 ควรกำหนดข้อตกลงในชุมชนเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภทภายในครัวเรือน $\bar{X}=3.73$, S.D.=1.18 และควรมีการจัดโครงการซาเล้งเมืองสะอาด ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะมูลฝอย $\bar{X}=3.70$, S.D.=1.04 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.13 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้ One Sample t-test

ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig. (2-tailed)
3.19	0.97	3.949	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ โดยใช้ Independent Sample t-test

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	181	3.08	1.04		
หญิง	219	3.29	0.91	-2.070	0.039*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.14 พบว่า เพศที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 4.15 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามอายุ โดยใช้ One Way ANOVA

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เกิน 20 ปี	32	3.69	0.58	4.367	0.000*
21-25 ปี	24	3.93	0.79		
26-30 ปี	48	3.23	1.33		
31-35 ปี	48	3.15	0.84		
36-40 ปี	47	3.07	0.75		
41-45 ปี	77	3.14	0.98		
46-50 ปี	58	2.94	1.06		
51 ปีขึ้นไป	66	3.05	0.86		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.15 พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่าอายุของประชาชนแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD เพื่อหาว่าคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 ทดสอบการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD จำแนกตามอายุ

อายุ	ไม่เกิน 20 ปี	21-25 ปี	26-30 ปี	31-35 ปี	36-40 ปี	41-45 ปี	46-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
$\bar{x}$	3.69	3.93	3.23	3.15	3.07	3.14	2.94	3.05
ไม่เกิน 20 ปี	3.69	-	0.46*	0.54*	0.62*	0.55*	0.75*	0.64*
			(0.003)	(0.013)	(0.004)	(0.006)	(0.000)	(0.002)
21-25 ปี	3.93	-	0.70*	0.78*	0.86*	0.79*	0.99*	0.88*
			(0.003)	(0.001)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

อายุ	ไม่เกิน 20 ปี							
	ไม่เกิน 20 ปี	21-25 ปี	26-30 ปี	31-35 ปี	36-40 ปี	41-45 ปี	46-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
$\bar{x}$	3.69	3.93	3.23	3.15	3.07	3.14	2.94	3.05
26-30 ปี	3.23		-	0.07	0.16	0.09	0.29	0.18
31-35 ปี	3.15			-	0.08	0.01	0.21	0.10
36-40 ปี	3.07				-	-0.07	0.13	0.02
41-45 ปี	3.14					-	0.20	0.09
46-50 ปี	2.94						-	-0.11
51 ปีขึ้นไป	3.05							-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.16 พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 12 คู่ ได้แก่

คู่ที่ 1 คู่ระหว่างกลุ่มอายุไม่เกิน 20 ปี และกลุ่มอายุ 26-30 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 26-30 ปี

คู่ที่ 2 คู่ระหว่างกลุ่มอายุไม่เกิน 20 ปี และกลุ่มอายุ 31-35 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 31-35 ปี

คู่ที่ 3 คู่ระหว่างกลุ่มอายุไม่เกิน 20 ปี และกลุ่มอายุ 36-40 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 36-40 ปี

คู่ที่ 4 คู่ระหว่างกลุ่มอายุไม่เกิน 20 ปี และกลุ่มอายุ 41-45 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 41-45 ปี

คู่ที่ 5 คู่ระหว่างกลุ่มอายุไม่เกิน 20 ปี และกลุ่มอายุ 46-50 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 46-50 ปี

คู่ที่ 6 คู่ระหว่างกลุ่มอายุไม่เกิน 20 ปี และกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 51 ปีขึ้นไป

คู่ที่ 7 คู่ระหว่างกลุ่มอายุ 21-25 ปี และกลุ่มอายุ 26-30 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุ 21-25 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 26-30 ปี

คู่ที่ 8 คู่ระหว่างกลุ่มอายุ 21-25 ปี และกลุ่มอายุ 31-35 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุ 21-25 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 31-35 ปี

คู่ที่ 9 คู่ระหว่างกลุ่มอายุ 21-25 ปี และกลุ่มอายุ 36-40 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุ 21-25 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 36-40 ปี

คู่ที่ 10 คู่ระหว่างกลุ่มอายุ 21-25 ปี และกลุ่มอายุ 41-45 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุ 21-25 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 41-45 ปี

คู่ที่ 11 คู่ระหว่างกลุ่มอายุ 21-25 ปี และกลุ่มอายุ 46-50 ปี โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุ 21-25 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 46-50 ปี

คู่ที่ 12 คู่ระหว่างกลุ่มอายุ 21-25 ปี และกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป โดยพบว่าประชาชนที่มีอายุ 21-25 ปี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอายุ 51 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.17 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามการศึกษา โดยใช้ One Way ANOVA

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ประถมศึกษา/เทียบเท่า	49	3.05	0.93	8.840	0.000*
มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า	72	2.82	0.86		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า	114	2.97	1.06		
ปวส./เทียบเท่า	74	3.55	0.92		
ปริญญาตรี /เทียบเท่า	75	3.50	0.80		
สูงกว่าปริญญาตรี	16	3.79	0.85		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.17 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่าระดับการศึกษาของประชาชนแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD เพื่อหาว่าคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 ทดสอบการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา		ประถมศึกษา/ เทียบเท่า	มัธยมศึกษาตอนต้น/ เทียบเท่า	มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช./เทียบเท่า	ปวส./เทียบเท่า	ปริญญาตรี/เทียบเท่า	สูงกว่าปริญญาตรี
	$\bar{x}$	3.05	2.82	2.97	3.55	3.50	3.79
ประถมศึกษา/ เทียบเท่า	3.05	-	0.23	0.08	-0.50*	-0.45*	-0.74*
					(0.004)	(0.009)	(0.006)
มัธยมศึกษาตอนต้น/ เทียบเท่า	2.82		-	-0.15	-0.73*	-0.68*	-0.97*
					(0.000)	(0.000)	(0.000)
มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช./เทียบเท่า	2.97			-	-0.58*	-0.53*	-0.82*
					(0.000)	(0.001)	(0.001)
ปวส./เทียบเท่า	3.55				-	0.05	-0.24
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	3.50					-	-0.29
สูงกว่าปริญญาตรี	3.79						-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.18 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 9 คู่ ได้แก่ คู่ที่ 1 คู่ระหว่างกลุ่มระดับประถมศึกษา/เทียบเท่า และกลุ่ม ปวส./เทียบเท่า โดยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา/เทียบเท่า มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่า ปวส./เทียบเท่า

คู่ที่ 2 คู่ระหว่างกลุ่มระดับประถมศึกษา/เทียบเท่า และกลุ่มปริญญาตรี/เทียบเท่า โดยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา/เทียบเท่า มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าระดับปริญญาตรี/เทียบเท่า

คู่ที่ 3 คู่ระหว่างกลุ่มระดับประถมศึกษา/เทียบเท่า และกลุ่มสูงกว่าปริญญาตรี โดยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา/เทียบเท่า มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าระดับสูงกว่าปริญญาตรี

คู่ที่ 4 คู่ระหว่างกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า และกลุ่ม ปวส./เทียบเท่า โดยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่า ปวส./เทียบเท่า

คู่ที่ 5 คู่ระหว่างกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า และกลุ่มปริญญาตรี/เทียบเท่า โดยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าระดับปริญญาตรี/เทียบเท่า

คู่ที่ 6 คู่ระหว่างกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า และกลุ่มสูงกว่าปริญญาตรี โดยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าระดับสูงกว่าปริญญาตรี

คู่ที่ 7 คู่ระหว่างกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า และกลุ่ม ปวส./เทียบเท่า โดยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่า ปวส./เทียบเท่า

คู่ที่ 8 คู่ระหว่างกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า และกลุ่มปริญญาตรี/เทียบเท่า โดยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าระดับปริญญาตรี

คู่ที่ 9 คู่ระหว่างกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า และกลุ่มสูงกว่าปริญญาตรี โดยพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.19 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ One Way ANOVA

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig.
เกษตรกรกรรม	16	2.88	0.95	25.87	0.000*
ค้าขาย	69	3.08	0.74		
พนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน	115	2.92	0.95		

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig.
รับจ้าง	73	2.63	1.14		
ราชการ/วิสาหกิจ	69	3.98	0.42		
อื่น ๆ	58	3.74	0.69		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19 พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่าอาชีพของประชาชนแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD เพื่อหาว่าคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 ทดสอบการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	เกษตรกร	พนักงาน			ราชการ/ วิสาหกิจ	อื่น ๆ	
		ค้าขาย	บริษัทเอกชน/ ห้างร้าน	รับจ้าง			
$\bar{x}$	2.88	3.08	2.92	2.63	3.98	3.74	
เกษตรกร	2.88	-	-0.20	-0.04	-0.25	-1.10*	-0.86*
ค้าขาย	3.08	-	0.16	0.45*	-0.90*	-0.66*	
พนักงานบริษัทเอกชน /ห้างร้าน	2.92		-	0.29*	-1.06*	-0.82*	
รับจ้าง	2.63			-	-1.35*	-1.11*	
ราชการ/วิสาหกิจ	3.98				-	0.24	
อื่น ๆ	3.74					-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.20 พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีจำนวน 10 คู่ ได้แก่

คู่ที่ 1 คู่ระหว่างกลุ่มอาชีพเกษตรกรกรรม และกลุ่มอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ

คู่ที่ 2 คู่ระหว่างกลุ่มอาชีพเกษตรกรกรรม และกลุ่มอาชีพอื่นๆ โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าอาชีพอื่นๆ

คู่ที่ 3 คู่ระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพรับจ้าง โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอาชีพรับจ้าง

คู่ที่ 4 คู่ระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ

คู่ที่ 5 คู่ระหว่างกลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพอื่นๆ โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าอาชีพอื่นๆ

คู่ที่ 6 คู่ระหว่างกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน และกลุ่มอาชีพรับจ้าง โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าอาชีพรับจ้าง

คู่ที่ 7 คู่ระหว่างกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน และกลุ่มอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ

คู่ที่ 8 คู่ระหว่างกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน และกลุ่มอาชีพอื่นๆ โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าอาชีพอื่นๆ

คู่ที่ 9 คู่ระหว่างกลุ่มอาชีพรับจ้าง และกลุ่มอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ

คู่ที่ 10 คู่ระหว่างกลุ่มอาชีพรับจ้าง และกลุ่มอาชีพอื่นๆ โดยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่าอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ 4.21 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามรายได้ ส่วนตัวต่อเดือน โดยใช้ One Way ANOVA

รายได้ส่วนตัวต่อเดือน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เกิน 6,000 บาท	52	3.23	0.97	3.093	0.016*
6,001-12,000 บาท	73	2.87	0.99		
12,001-18,000 บาท	100	3.38	0.97		
18,001-24,000 บาท	65	3.25	0.85		
มากกว่า 24,000 ขึ้นไป	110	3.19	0.99		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.21 พบว่า รายได้ส่วนตัวต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า รายได้ส่วนตัวต่อเดือนของประชาชนแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ จึงทำการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD เพื่อหาว่าคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 ทดสอบการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD จำแนกตามรายได้ส่วนตัวต่อเดือน

รายได้ส่วนตัวต่อเดือน	ไม่เกิน 6,000 บาท	6,001-12,000 บาท	12,001-18,000 บาท	18,001-24,000 บาท	มากกว่า 24,000 บาทขึ้นไป
	$\bar{x}$ 3.23	2.87	3.38	3.25	3.19
ไม่เกิน 6,000 บาท	3.23	-0.36* (0.040)	-0.15	-0.02	-0.04
6,001-12,000 บาท	2.87	-	-0.51* (0.040)	-0.38* (0.001)	-0.32* (0.030)
12,001-18,000 บาท	3.38		-	0.13	0.19
18,001-24,000 บาท	3.25			-	0.06
มากกว่า 24,000 บาทขึ้นไป	3.19				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.22 พบว่า รายได้ส่วนตัวต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวน 4 คู่ ได้แก่

คู่ที่ 1 คู่ระหว่างกลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือนไม่เกิน 6,000 บาท และกลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 6,001-12,000 บาท โดยพบว่าประชาชนที่มีรายได้ส่วนตัวต่อเดือนไม่เกิน 6,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่ากลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 6,001-12,000 บาท

คู่ที่ 2 คู่ระหว่างกลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 6,001-12,000 บาท และกลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 12,001-18,000 บาท โดยพบว่าประชาชนที่มีรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 6,001-12,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่ากลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 12,001-18,000 บาท

คู่ที่ 3 คู่ระหว่างกลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 6,001-12,000 บาท และกลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 18,001-24,000 บาท โดยพบว่าประชาชนที่มีรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 6,001-12,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่ากลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 18,001-24,000 บาท

คู่ที่ 4 คู่ระหว่างกลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 6,001-12,000 บาท และกลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือนมากกว่า 24,000 บาทขึ้นไป โดยพบว่าประชาชนที่มีรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 6,001-12,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยกว่ากลุ่มรายได้ส่วนตัวต่อเดือนมากกว่า 24,000 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 4.23 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้ One Way ANOVA

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig.
ไม่เกิน 3 ปี	40	3.42	0.71	0.951	0.434
4-6 ปี	66	3.20	1.01		
7-9 ปี	68	3.20	0.81		
10-12 ปี	83	3.06	1.00		
13 ปี ขึ้นไป	143	3.19	1.06		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.23 พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยทางสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล

ตารางที่ 4.24 ทดสอบการวิเคราะห์ค่าความถดถอยพหุคูณ เพื่อแสดงความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล โดยวิธี Enter

	unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error				Tolerance	VIF
(Constant)	0.688	0.111		6.208	0.000*		
การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (x_1)	0.272	0.037	0.323	7.384	0.000*	0.524	1.908
การเป็นสมาชิกกลุ่ม (x_2)	0.166	0.043	0.194	3.863	0.000*	0.399	2.505
ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร (x_3)	0.087	0.040	0.100	2.167	0.031*	0.471	2.214
การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย (x_4)	0.264	0.050	0.282	5.256	0.000*	0.348	2.286

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.24 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ได้แก่ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.777$) มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 60 (Adjusted. $R^2=0.600$) และมีค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.617 ($SE_{Est}=0.617$)

โดยด้านที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรีมากที่สุด คือ

การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (B=0.323) รองลงมาคือ การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย (B=0.282) การเป็นสมาชิกกลุ่ม (B=0.194) และความศรัทธาในตัวผู้บริหาร (B=0.100) ตามลำดับ

โดยสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.688 + 0.272 (X_1)^* + 0.166 (X_2)^* + 0.087 (X_3)^* + 0.264 (X_4)^*$$

สัญลักษณ์แทนในสมการ

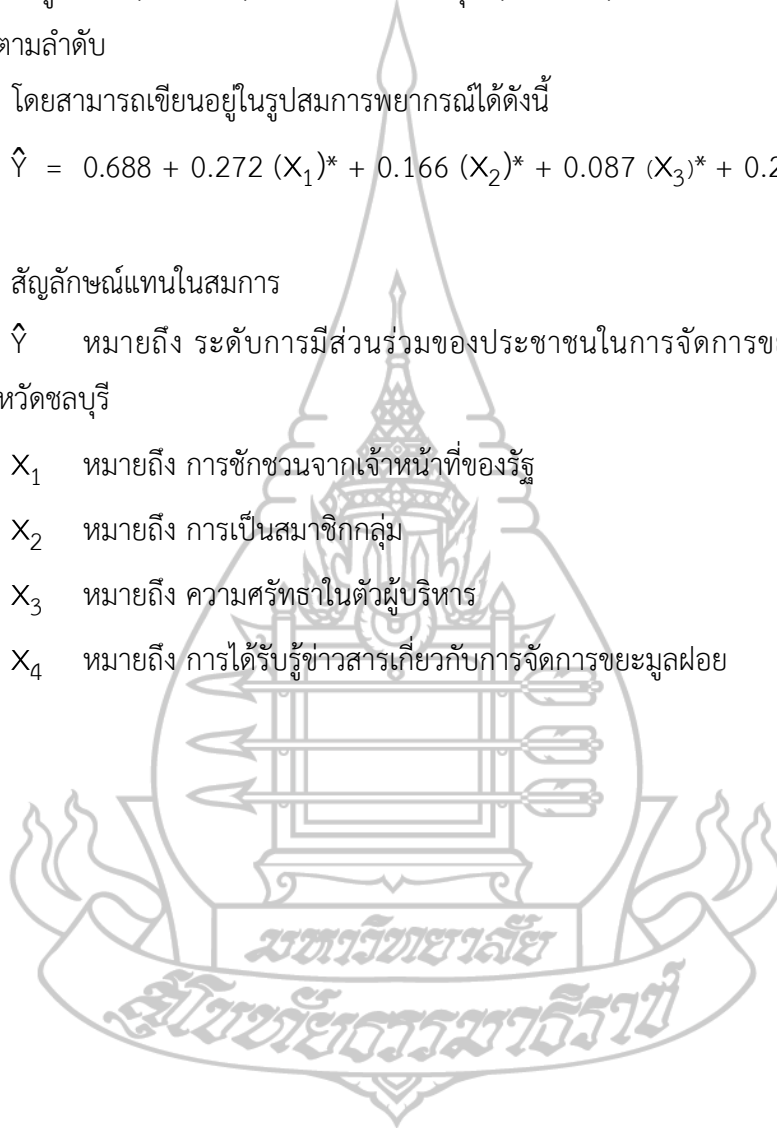
$\hat{Y}$ หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

X_1 หมายถึง การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

X_2 หมายถึง การเป็นสมาชิกกลุ่ม

X_3 หมายถึง ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร

X_4 หมายถึง การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี 4) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำนวน 1,725,485 คน กลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน และวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) One Sample t-test, Independent Sample t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance: One Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาคือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.3 อายุระหว่าง 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.3 รองลงมาคือ อายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.5 การศึกษาส่วนใหญ่มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมาคือ ปริญญาตรี/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 18.8 อาชีพส่วนใหญ่พนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน คิดเป็นร้อยละ 28.8 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 17.3 รายได้ส่วนตัวต่อเดือนส่วนใหญ่มากกว่า 24,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมาคือ 12,001-18,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25 และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่มีระยะเวลา 13 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมาคือ 10-12 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.8

1.2 ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.28 รองลงมาคือ ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.27 การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.25 และการเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.81 ตามลำดับ

1.2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านได้รับคำแนะนำจากปลัดเทศบาลทำให้ท่านคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.37 และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ท่านได้เข้าร่วมอบรมจากเทศบาลให้นำขยะมูลฝอยมาทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.17

1.2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การพูดคุยกับกลุ่มแม่บ้านทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.99 และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตรทำให้ท่านนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ต่อ เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.65

1.2.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านความศรัทธาในตัวผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารของเทศบาลมีการรณรงค์ให้นำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์โดยการทำน้ำหมักชีวภาพ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.43 และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ท่านมีความใกล้ชิดกับนายกเทศมนตรีทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.91

1.2.4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น แพนพับ ใบปลิว ป้ายประกาศ ทำให้ท่านคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.53 และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ สื่อจากสังคมออนไลน์ทำให้ท่านเข้าร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล โดยมีค่าเฉลี่ย 3.11

1.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล

จังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.46 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.31 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ย 3.06 และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.02 ตามลำดับ

1.3.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.09 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.89

1.3.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงถังหรือก่อนนำไปกำจัด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนวทางจัดการข้อร้องเรียนให้แก่หน่วยงานที่จัดเก็บขยะมูลฝอย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.97

1.3.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วขายเพิ่มรายได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.51 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยโดยการนำกลับมาใช้ซ้ำการลดการใช้ขยะมูลฝอย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.42

1.3.4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลเมื่อพบถังขยะของเทศบาลชำรุดเสียหายหรือไม่เพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.21 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล โดยมีค่าเฉลี่ย 2.96

1.4 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ควรจัดให้มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะมูลฝอยและแยกประเภทขยะมูลฝอยให้ชัดเจนตามสถานที่ต่างๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.97 รองลงมาคือ ควรปลูกจิตสำนึกของประชาชนและเยาวชนให้รู้จักการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวของตนเป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.96 ควรมีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกโดยเทศบาลควรส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.94 ควรมีการจัดอบรมกลุ่มคนรุ่นใหม่โดยมีวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เรื่องขยะมูลฝอย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.79 ควรมีการแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชนและเยาวชนในพื้นที่ใกล้เคียงกันในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.78 ควรจัดทำข้อมูลก่อนดำเนินโครงการ/หลังดำเนินโครงการและมีการติดตามประเมินผลโดยประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.76 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ควรมีการจัดโครงการชาเลี้ยงเมืองสะอาดประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะมูลฝอย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70

1.5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปผลสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลอยู่ในระดับปานกลาง

1.5.1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลอยู่ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน

1.5.2 ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ส่วนตัวต่อเดือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

1.5.3 ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยทางสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล

1.5.4 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม ด้านความศรัทธาในตัวผู้บริหาร ด้านการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษามีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้ ด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม ด้านความศรัทธาในตัวผู้บริหาร ด้านการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้รับคำแนะนำจากปลัดเทศบาลทำให้เกิดการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง รวมถึงการได้รับคำแนะนำจากสมาชิกเทศบาลจึงเกิดการเข้าร่วมกิจกรรมการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับทางเทศบาล รวมถึงการพูดคุยกับกลุ่มแม่บ้านจึงเกิดการเข้าร่วมกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล รวมถึงการเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านจึงได้มีกำหนดแผนงานในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับทางเทศบาล รวมถึงผู้บริหารของเทศบาลมีการรณรงค์ให้นำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์โดยการทำน้ำหมักชีวภาพ รวมถึงปลัดเทศบาลเป็นตัวอย่างในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงในถังขยะตามประเภทของถังขยะต่างๆ รวมถึงได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประกาศ จึงเกิดการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง รวมถึงการประชุมหมู่บ้านมีการพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยร่วมกันของประชาชน รวมถึงการได้พูดคุยกับสมาชิกเทศบาลจึงเกิดการตัดสินใจจ่ายค่าธรรมเนียมการเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาล ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร แก่นจันทร์ (2556) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม ด้านความศรัทธาในตัวผู้บริหาร และด้านการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมร่วมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญการเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ในการจัดการขยะมูลฝอยกับเทศบาล ด้านความศรัทธาในตัวผู้บริหารเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือความศรัทธาในตัวผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และด้านการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือการเก็บรวบรวมและขนขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลกับเทศบาล

2.2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนของตนเองเพื่อจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร รวมถึงมีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะหรือก่อนนำไปกำจัด รวมถึงมีการใช้ถุงผ้าหรือตะกร้ามาซื้อสินค้าเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม รวมถึงมีการทำกิจกรรมของชุมชนในการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนร่วมกัน รวมถึงประชาชนมีส่วนร่วมแจ้งกับทางเทศบาลเมื่อพบถังขยะของเทศบาลชำรุดเสียหายหรือไม่เพียงพอ รวมถึงมีการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทนงศักดิ์ ปัดสินธุ์ (2561) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและรณรงค์ด้านความสะอาดในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมโครงการที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการประเมินโครงการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

2.3 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วขายเพิ่มรายได้ รวมถึงมีการลดขยะมูลฝอยโดยการนำกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรประภา อาตัม (2564) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.4 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ประชาชนต้องการให้มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะมูลฝอยและแยกประเภทขยะมูลฝอยให้ชัดเจนตามสถานที่ต่างๆ รวมถึงมีความต้องการที่จะปลูกจิตสำนึกของประชาชนและเยาวชนให้รู้จักการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวของตนเป็นอันดับแรก รวมถึงต้องการให้มีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกโดยเทศบาลควรส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลัย เทียวทอง (2562) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการจัดการ

ขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ในภาพรวมแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยาของจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก โดยมีแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยาที่สำคัญ ได้แก่ ควรใช้วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการเผาและแปลงเป็นพลังงานไฟฟ้า รวมถึงควรจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ถูกต้องแก่ชุมชน รวมถึงควรเพิ่มรถขนขยะตามจำนวนรถที่เสียหรือชำรุด และรวมถึงควรจัดซื้อจัดจ้างเอกชนที่มีความพร้อมเข้ามาจัดการขยะมูลฝอยร่วมกัน

2.5 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้ จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยด้าน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ส่วนตัวต่อเดือน พบว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี อายุ 21-25 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างอายุ 26-30 ปี 31-35 ปี 36-40 ปี 41-45 ปี 46-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป จากผลการวิเคราะห์นี้สามารถอธิบายได้ว่าทางเทศบาลต้องดำเนินการวางแผนงานเพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนในด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้กับกลุ่มอายุ 26-30 ปี 31-35 ปี 36-40 ปี 41-45 ปี 46-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ สังข์แย้ม (2565) ได้ทำการศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร แก่นจันทร์ (2556) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.6 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา/เทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช/เทียบเท่า จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลน้อยกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาปวส/เทียบเท่า ปริญญาตรี/เทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี จากผลการวิเคราะห์นี้สามารถอธิบายได้ว่าทางเทศบาลต้องดำเนินการวางแผนงานเพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนในด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้กับกลุ่มประถมศึกษา/เทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช/เทียบเท่า และ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ส่วนตัวต่อเดือนไม่เกิน 6,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลมากกว่ากลุ่มตัวอย่างรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 6,001-12,000 บาท และมีกลุ่มตัวอย่างรายได้ส่วนตัวต่อเดือน

6,001-12,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 12,001-18,000 บาท 18,001-24,000 บาท และมากกว่า 24,000 บาทขึ้นไป จากผลการวิเคราะห์นี้สามารถอธิบายได้ว่าเทศบาลต้องดำเนินการวางแผนเพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนในด้านการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลให้กับกลุ่มที่มีรายได้ส่วนตัวต่อเดือน 6,001-12,000 บาท ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสกร ใจการ (2564) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะมูลฝอย และขยะติดเชื้อในชุมชน ภายใต้สถานการณ์โรคระบาด โควิด-19 กรณีศึกษาเขตพื้นที่ของ องค์การบริหาร ส่วนตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการศึกษา และ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความรู้ความ เข้าใจที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.7 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ เกษตรกรรม ค้าขาย พนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน และรับจ้าง จะมีส่วนร่วมในการจัดการ ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลน้อยกว่ากลุ่มที่มีอาชีพ ราชการ/รัฐวิสาหกิจ อื่นๆ จากผลการ วิเคราะห์นี้สามารถอธิบายได้ว่าเทศบาลต้องดำเนินการวางแผนเพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วม ให้กับประชาชนในด้านการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลให้กับกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย พนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน และรับจ้าง และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย พนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลมากกว่า กลุ่มอาชีพรับจ้าง ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรุต คุณสมิตปัญญา (2555) ได้ทำการศึกษาการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยด้านอาชีพมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

3.1.1 ควรกำหนดนโยบายโดยการปลูกจิตสำนึกของประชาชนและเยาวชนให้รู้จัก การจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวของตนเป็นอันดับแรกก่อน

3.1.2 ควรกำหนดนโยบายโดยการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกโดยเทศบาลควรส่งเสริมและ รณรงค์ให้ประชาชนรู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอย

3.1.3 ควรกำหนดนโยบายโดยการจัดอบรมกลุ่มคนรุ่นใหม่โดยมีวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ จากภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เรื่องขยะมูลฝอย

3.1.4 ควรกำหนดนโยบายโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประชาชนและเยาวชนในพื้นที่ใกล้เคียงกันในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย

3.1.5 ควรกำหนดนโยบายโดยการให้มีการจัดการข้อมูลก่อนดำเนินโครงการ/หลังดำเนินโครงการ และมีการติดตามประเมินผลโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

3.1.6 ควรกำหนดนโยบายโดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อขับเคลื่อนโครงการของคนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

3.1.7 ควรกำหนดนโยบายโดยการกำหนดข้อตกลงในชุมชนเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภทภายในครัวเรือนให้ชัดเจน

3.1.8 ควรมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับกฎหมายบรรจุกฎหมายที่มีการใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งโดยให้มีการเก็บค่าธรรมเนียมในการใช้บรรจุกฎหมายประเภทดังกล่าว

3.2 ให้ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ดังนี้

ปัจจัยการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

3.2.1 การได้รับคำแนะนำจากปลัดเทศบาลทำให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง

3.2.2 การได้รับคำแนะนำจากสมาชิกเทศบาลทำให้ประชาชนตัดสินใจในการเข้าร่วมวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับทางเทศบาล

3.2.3 การได้รับคำเชิญจากเทศบาลทำให้ประชาชนเข้าร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับทางเทศบาล

3.2.4 การได้เข้าร่วมอบรมจากทางเทศบาลทำให้ประชาชนนำขยะมูลฝอยมาทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์

3.2.5 การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประกาศ ทำให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง

3.2.6 การประชุมหมู่บ้านทำให้ประชาชนร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจในการคัดเลือกพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอย

3.2.7 การได้พูดคุยกับสมาชิกเทศบาลทำให้ประชาชนตัดสินใจในการจ่ายค่าธรรมเนียมการเก็บขยะมูลฝอย

3.3 ข้อเสนอแนะในครั้งถัดไป

ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรอื่นๆ ในการศึกษาที่อาจส่งผลต่อการศึกษาที่ชัดเจนขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้นและสามารถนำมาพัฒนาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

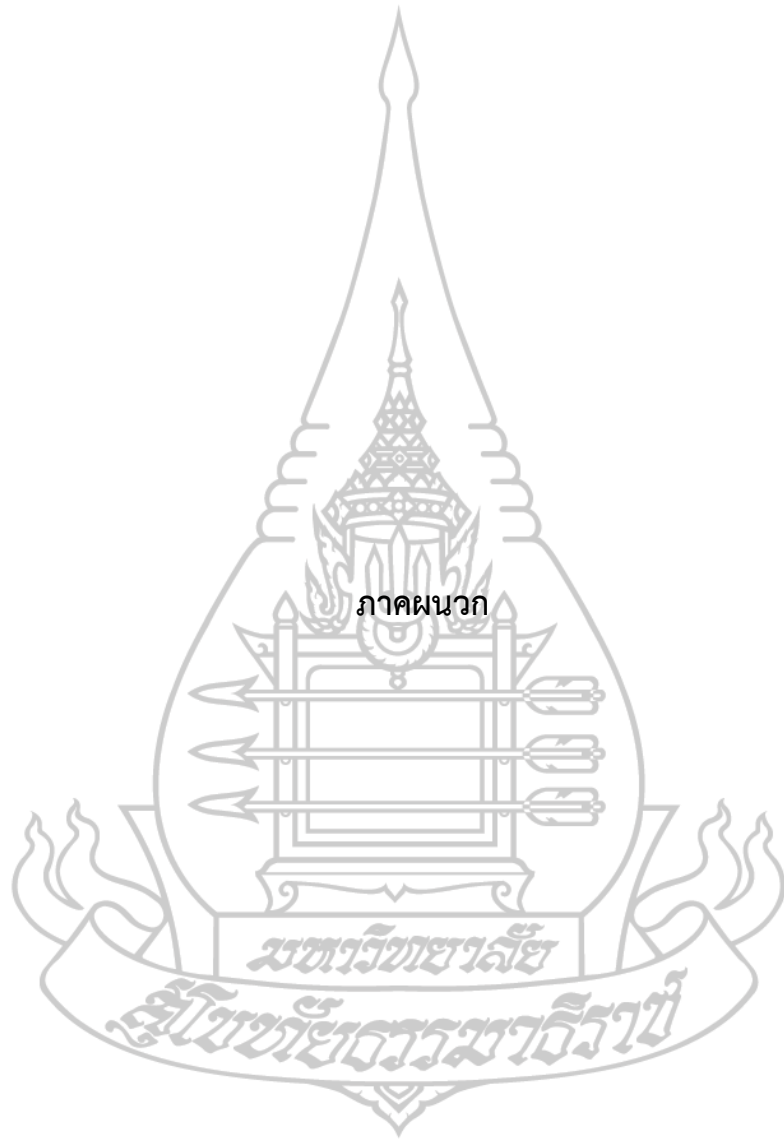
- กรมควบคุมมลพิษ. (2564). “รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย” กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- _____. (2552). “คู่มือสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร” (ส่วนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตรายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2565). “รายงานประจำปี พ.ศ. 2565” กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย. (2564). แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการ ในเอกสารการ
สอนชุดวิชาการพัฒนาระบบราชการและการบริหารการเปลี่ยนแปลง. นนทบุรี:
สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ขนิษฐา ชัยบิล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม. [วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์, ชัยวัฒน์ ภัทรกานต์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร
ท้องถิ่น ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จันจิรา พวงผกา. (2559). ปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
ของเทศบาลตำบลบางเตือ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี.
[การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยา บุญชิต, และคณะ. (2552). “คู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้นการลดและใช้ประโยชน์
ขยะมูลฝอย” (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม).
กรุงเทพฯ: สถานที่พิมพ์ อีช.
- ถวิล พงษ์อินทร์ธรรม. (2555). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย:
กรณีศึกษาบ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 2 ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริการสาธารณะ ในเอกสารการ
สอนชุดวิชาการบริหารการบริการสาธารณะและเครือข่าย.นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทองศักดิ์ ปัดสินธุ์. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบล
หนองกุงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทรงเกียรติ วิโรจน์กุลทอง. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
เพื่อการวางแผนผลิตไฟฟ้าแบบยั่งยืน [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ทรายทอง กันเกตุ. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
จัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ
จังหวัดปทุมธานี. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี.
- นฤนาท ยืนยง, พิษขานาถ เงินดีเจริญ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ขยะมูลฝอยของตำบลลำพะเนียงอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา
(อาจารย์ประจำ คณะสหเวชศาสตร์,อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์).
มหาวิทยาลัยปทุมธานี, วิทยาลัยนครราชสีมา.
- นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา. (2538). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ-
เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ประภาพร แก่นจันทร์. (2556). “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ขยะมูลฝอยของเขตเทศบาล จังหวัดปทุมธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พรทิพย์ พงศ์พัชรา. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน
พัฒนาสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบล. [วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภาสกร ใจการ. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อ
ในชุมชน ภายใต้สถานการณ์โรคระบาด โควิด-19 กรณีศึกษา เขตพื้นที่ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. {การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต}. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- มาลัย เขียวทอง. (2562). *การพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*.
[การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มะลิวัลย์ ฝั้นมะติ. (2557). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง*. [การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รวีกานต์ แสนไชย. (2554). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน: กรณีศึกษา
ธนาคารขยะชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิวัฒน์ สังข์แย้ม. (2564). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนนทบุรี*. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรุฒ คุณสมิตปัญญา. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขต
เทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. [ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วงเพชร สังข์สุวรรณ. (2550). *การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
หนองแจง*. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิสุทธิ์ มหายศนันท์. (2550). *ปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาล
ตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- เสนาะ แก้วคง. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยภาคครัวเรือน ในเขต
เทศบาลตำบลบางวัวคณารักษ์ อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. [งานนิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาภรณ์ หรั่งหอด. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวใน
เขตชุมชน กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. [วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมโบว์ ฉัตรดำรง. (2548). *การรับรู้และการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาล
ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี. (2564). ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2564.
- อรประภา อาดัม. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล. (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกาญจนบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- _____. (2546). “หลักเกณฑ์ทางวิชาการเกี่ยวกับคุณลักษณะของถุงพลาสติกใส่มูลฝอยและที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติกที่ใช้ในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ”.
ประกาศกรมควบคุมมลพิษ.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ภาคผนวก ก

หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/ป ๒๖๑

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร. ธีรจุฑาชาติ ยงสวัสดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายอุดร เขาแก้ว นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อ
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี” ตามโครงการการศึกษา
ค้นคว้าอิสระที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.
กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา
แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยโดยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบ
การศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลข
โทรศัพท์ ๐๘๖-๖๖๙-๖๒๕๗

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๑๘๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๒๒๑

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.พิชยา ขวากร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายอุตร เขาแก้ว นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี” ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยโดยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๖-๖๖๙-๖๒๕๗

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๑๘๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๒๒๑

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา ศิริวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายอุดร เขาแก้ว นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี” ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยโดยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๖-๖๖๙-๖๒๕๗

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๑๘๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามในการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สโมสรมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล
จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล
จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี
4. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่แท้จริง
ของท่าน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะไม่เปิดเผยข้อมูลที่ท่านได้ให้ไว้ในแบบสอบถามชุดนี้ และขอขอบพระคุณที่
ท่านได้สละเวลาตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล
จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล
จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย
ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

ขอขอบคุณในการตอบแบบสอบถาม

ผู้ศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง โดยเลือกตัวเลขที่ตรงกับความจริงของท่านมากที่สุด

1) เพศ

1. ชาย   2. หญิง

2) อายุ

1. ไม่เกิน 20 ปี   2. 21-25 ปี   3. 26-30 ปี
4. 31-35 ปี   5. 36-40 ปี   6. 41-45 ปี
7. 46-50 ปี   8. 51 ปีขึ้นไป

3) การศึกษา

1. ประถมศึกษา/เทียบเท่า   2. มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า   4. ปวส./เทียบเท่า
5. ปริญญาตรี /เทียบเท่า   6. สูงกว่าปริญญาตรี

4) อาชีพ

1. เกษตรกรรม   2. ค้าขาย
3. พนักงานบริษัทเอกชน/ห้างร้าน   4. รับจ้าง
5. ราชการ/รัฐวิสาหกิจ   6. อื่น ๆ.....

5) รายได้ส่วนตัวต่อเดือน

1. ไม่เกิน 6,000 บาท   2. 6,001-12,000 บาท
3. 12,001-18,000 บาท   4. 18,001-24,000 บาท
5. มากกว่า 24,000 ขึ้นไป

6) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

1. ไม่เกิน 3 ปี   2. 4-6 ปี   3. 7-9 ปี
4. 10-12 ปี   5. 13 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ข้อ	ปัจจัยทางสังคมของประชาชน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
2.1 ปัจจัยการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ						
1	ท่านได้รับคำแนะนำจากสมาชิกเทศบาลทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย					
2	ท่านได้รับคำแนะนำจากปลัดเทศบาลทำให้ท่านคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง					
3	ท่านได้เข้าร่วมอบรมจากเทศบาลให้นำขยะมูลฝอยมาทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์					
4	ท่านได้รับคำเชิญจากเทศบาลให้เข้าร่วมประเมินผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย					
2.2 ปัจจัยการเป็นสมาชิกกลุ่ม						
5	การพูดคุยกับกลุ่มแม่บ้านทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย					
6	การเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านทำให้ท่านร่วมกำหนดแผนงานในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับทางเทศบาล					
7	การเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตรทำให้ท่านนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ต่อ เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ					
8	การเป็นสมาชิกกลุ่มปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพทำให้ท่านร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล					
2.3 ปัจจัยความศรัทธาในตัวผู้บริหาร						
9	ท่านมีความใกล้ชิดกับนายกเทศมนตรีทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมบริหารจัดการขยะมูลฝอย					
10	ปลัดเทศบาลเป็นตัวอย่างในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงในถังขยะตามประเภทต่างๆ					
11	ผู้บริหารของเทศบาลมีการรณรงค์ให้นำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์โดยการทำน้ำหมักชีวภาพ					

ข้อ	ปัจจัยทางสังคมของประชาชน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
12	นายกเทศมนตรีลงพื้นที่พูดคุยและให้ท่านร่วมประเมินผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล					
2.4 ปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย						
13	ท่านได้พูดคุยกับสมาชิกเทศบาลทำให้ท่านตัดสินใจในการจ่ายค่าธรรมเนียมการเก็บขยะมูลฝอย					
14	การส่งข่าวจากหอกระจายข่าวทำให้ท่านเข้าร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล					
15	การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประกาศ ทำให้ท่านคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง					
16	สื่อจากสังคมออนไลน์ทำให้ท่านเข้าร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล					
17	การประชุมหมู่บ้านทำให้ท่านพิจารณาและตัดสินใจคัดเลือกพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอย					
18	ท่านได้รับการสื่อสารผ่านงานบุญ และงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นทำให้ท่านไม่ทิ้งขยะมูลฝอยข้างทาง หรือในที่สาธารณะ					

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง กรูณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ข้อ	กิจกรรมของการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
19	ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ					
20	ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อการจัดการขยะมูลฝอย					

ข้อ	กิจกรรมของการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
21	ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร					
22	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน					
3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ						
23	ท่านมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชนในการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน					
24	ท่านมีส่วนร่วมนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ					
25	ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงถังหรือก่อนนำไปกำจัด					
26	ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้าหรือตะกร้ามาซื้อสินค้าเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม					
27	ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนวทางการจัดการข้อร้องเรียนให้แก่หน่วยงานที่จัดเก็บขยะมูลฝอย					
3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
28	ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยโดยการนำกลับมาใช้ซ้ำ การลดการใช้ขยะมูลฝอย					
29	ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วขายเพิ่มรายได้					
3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
30	ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล					
31	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล					
32	ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลเมื่อพบถังขยะของเทศบาลชำรุดเสียหายหรือไม่เพียงพอ					

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขต

เทศบาลจังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ข้อ	กิจกรรมการพัฒนากิจการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
33	ควรกำหนดข้อตกลงในชุมชนเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภทภายในครัวเรือน					
34	ควรปลูกจิตสำนึกของประชาชนและเยาวชนให้รู้จักการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวของตนเป็นอันดับแรก					
35	ควรมีการแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชนและเยาวชนในพื้นที่ใกล้เคียงกันในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย					
36	ควรมีการจัดอบรมกลุ่มคนรุ่นใหม่โดยมีวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เรื่องขยะมูลฝอย					
37	ควรจัดให้มีป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะมูลฝอยและแยกประเภทขยะมูลฝอยให้ชัดเจนตามสถานที่ต่างๆ					
38	ควรจัดทำข้อมูลก่อนดำเนินโครงการ/หลังดำเนินโครงการและมีการติดตามประเมินผลโดยประชาชนมีส่วนร่วม					
39	ควรมีการจัดโครงการชาเล้งเมืองสะอาดประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะมูลฝอย					
40	ควรมีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกโดยเทศบาลควรส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอย					
41	ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อขับเคลื่อนโครงการของคนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับขยะมูลฝอย					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นายอุดร เขาแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	13 สิงหาคม 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดกำแพงเพชร
ที่อยู่ปัจจุบัน	บริษัท ฮีโนมอเตอร์ส แมนูแฟคเจอร์ริง (ประเทศไทย) จำกัด
ประวัติการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประวัติการทำงาน	พนักงาน

